

**ZARZĄD POWIATU
W ELBLĄGU**

***Strategia Rozwoju
Powiatu Elbląskiego
na lata 2007-2015***

ELBLĄG 2007

**ZARZĄD POWIATU
W ELBLĄGU**

***Strategia Rozwoju
Powiatu Elbląskiego
na lata 2007-2015***

Elbląg, wrzesień 2007 roku

PRZEWODNICZĄCY RADY POWIATU W ELBLĄGU

Ryszard Zagalski

ZARZĄD POWIATU

Sławomir Jezierski	– Starosta Elbląski
Maciej Romanowski	– Wicestarosta Elbląski
Donat Dębowski	– członek Zarządu
Ryszard Wroński	– członek Zarządu
Ryszard Zajac	– członek Zarządu

MODERATORZY WARSZTATÓW STRATEGICZNYCH

Gabriela Effenberg
Stanisława Pańczuk

OPRACOWANIE DOKUMENTU KOŃCOWEGO

Stanisława Pańczuk

Spis treści

WSTĘP	5
SYNTEZA DIAGNOZY	7
ROZDZIAŁ I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU ELBLĄSKIEGO	7
1.1 Charakterystyczne cechy położenia geograficznego – przestrzennego	7
1.2 Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego	8
1.3 Charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego	9
ROZDZIAŁ II. DEMOGRAFIA	13
2.1 Ogólna charakterystyka procesów demograficznych w powiecie elbląskim	13
2.2 Ludność powiatu na tle województwa i kraju	14
2.3 Charakterystyczne cechy demografii powiatu elbląskiego	15
ROZDZIAŁ III. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	17
3.1 Oświata i wychowanie	17
3.2 Kultura	20
3.3 Sport	22
3.4 Opieka zdrowotna	23
3.5 Pomoc społeczna	25
3.6 Bezpieczeństwo publiczne	27
ROZDZIAŁ IV. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	29
4.1 Systemy transportowe	29
4.2 Transport publiczny	30
4.3 Łączność	30
4.4 Zagospodarowanie przestrzenne terenu	30
4.5 Budownictwo mieszkaniowe	30
ROZDZIAŁ V. OCHRONA PRZYRODY, KRAJOBRAZU I ŚRODOWISKA	31
5.1 Ochrona przyrody i krajobrazu	31
5.2 Gospodarka wodno – ściekowa	31
5.3 Gospodarka odpadami stałymi	32
5.4 Ochrona powietrza	32
5.5 Ochrona przed hałasem	32
ROZDZIAŁ VI. GOSPODARKA I RYNEK PRACY	33
6.1 Podmioty gospodarcze	33
6.2 Charakterystyczne cechy funkcji gospodarczych w powiecie elbląskim	34
6.3 Rynek pracy	35
6.4 Bezrobocie	36
ROZDZIAŁ VII. ROLNICTWO	40
7.1 Warunki agroprzyrodnicze	40
7.2 Warunki społeczne, techniczne i ekonomiczne	42
ROZDZIAŁ VIII. TURYSTYKA I REKREACJA	44
8.1 Baza turystyczna	44
8.2 Szlaki i atrakcje turystyczne	44
8.3 Informacja turystyczna	45
ROZDZIAŁ IX. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN I POWIATU	46
9.1 Dochody osób fizycznych	46
9.2 Dochody i wydatki budżetów gmin powiatu elbląskiego	46
9.3 Dochody i wydatki powiatu elbląskiego	47
PODSUMOWANIE SYNTEZY DIAGNOZY	55
WYNIKI ANALIZY SWOT	56
OBSZARY PRIORYTETOWE	59
MISJA STRATEGII	60
WIZJA STRATEGII I KIERUNKI ROZWOJU	61
KIERUNKI ROZWOJU	62
PROBLEMY I CELE ROZWOJU	65
MATRYCA STRATEGII	69
HARMONOGRAM DZIAŁAŃ I ZADAŃ	72
ZAKOŃCZENIE	78
WYKAZ UCZESTNIKÓW WARSZTATÓW	80

Wstęp

Strategia Trwałego Zrównoważonego Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Elbląskiego z 2000 roku była dokumentem opracowanym do 2015 roku przez pracowników Starostwa Powiatowego w Elblągu Metodą Aktywnego Planowania Strategii (MAPS) przy bardzo dużym udziale reprezentantów społeczności lokalnej powiatu.

Łącznie przeprowadzono **21** warsztatów, w których uczestniczyło **308** osób oraz spotkań konsultacyjnych społeczne we wszystkich gminach powiatu.

Strategia zawierała misję zespołu planującego, wizję rozwoju, **5** obszarów priorytetowych, cel główny, **5** celów strategicznych, **84** cele szczegółowe i **143** mierniki wnikające bardzo szczegółowo w poszczególne obszary strategii.

Największą jej wadą było to, że nie była powiązana z budżetem powiatu. Określała potrzeby i oczekiwania bez realnej oceny możliwości ich zaspokojenia przy istniejącym potencjale powiatu: finansowym, ekonomicznym i ludzkim.

Strategia była poddawana czterokrotnej ocenie, powstały trzy raporty z monitoringu strategii (w 2002 roku, 2003 roku, 2005 roku) i rozdział w „Studium potencjału gospodarczego powiatu elbląskiego (w 2003 roku).

Strategię uzupełniał „Program Rozwoju Gmin i Powiatu Elbląskiego na lata 2004-2006 i perspektywnie na lata 2007-2013” z 2004 i 2005 roku.

Zmiany Strategii Trwałego Zrównoważonego Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Elbląskiego wymusza:

1. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej i nowy okres programowania 2007 – 2013 oraz zmiana celów z „wyrównywania szans” na „podnoszenie konkurencyjności obszaru”.
2. Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z 6 grudnia 2006 roku określająca, że politykę rozwoju w skali lokalnej prowadzi samorząd powiatowy i gminny (art.3, ust.3), poprzez strategię rozwoju (art. 9, pkt 4).
3. Przyjęcie nowych dokumentów programowych kraju i województwa, określających zmianę celów, a w tym:
 - a. Strategia rozwoju kraju 2007-2015 przyjmuje że z celem strategii jest: „Podnoszenie poziomu jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin.”
 - b. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2020 roku uznaje, że celem głównym jest: „Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy”.
4. Zmieniające się otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne.
5. Potrzeba dostosowania zadań strategii do innych dokumentów programowych.
6. Potrzeba uproszczenia i przejrzystości dokumentu strategicznego.

W nowym dokumencie strategicznym przede wszystkim uaktualniono dane statystyczne diagnozy obszaru, przeprowadzono weryfikację analizy SWOT, analizę problemów i celów, rozszerzono **5** obszar priorytetowy o społeczeństwo informacyjne i nadano mu nazwę – „**Sprawnie funkcjonująca infrastruktura społeczna i społeczeństwo informacyjne**”. Uproszczono zadania i działania do kompetencji wytyczonych dla samorządu powiatowego, przeprowadzając trzykrotnie warsztaty strategiczne i konsultacje strategii.

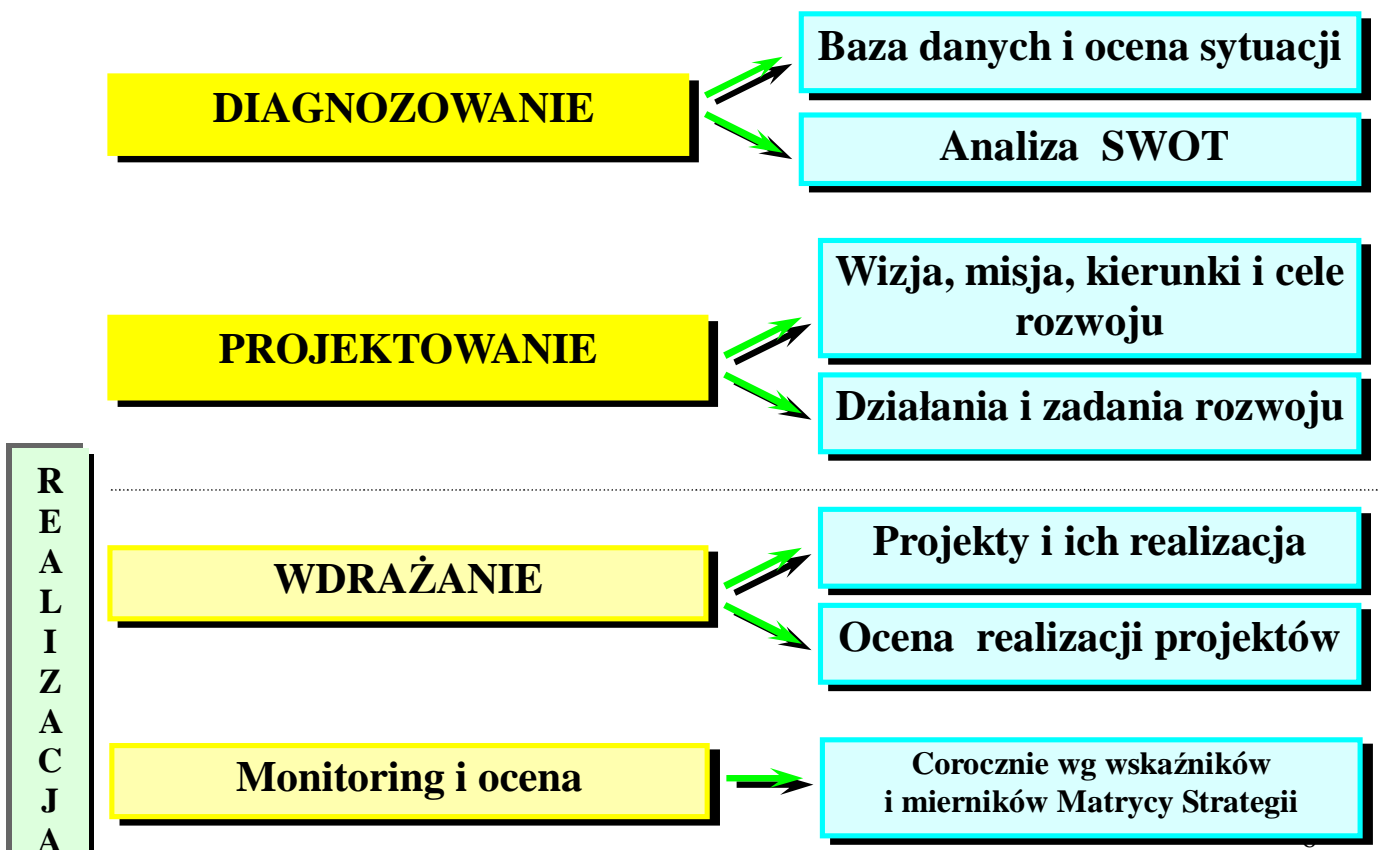
Łącznie w **3** konsultacjach strategii uczestniczyło **99** osób.

Fazy i etapy procesu planowania strategii powiatu elbląskiego

Strategie Częstkowe – obszary problemowe strategii

Fazy planowania strategicznego w powiecie elbląskim

Synteza diagnozy

ROZDZIAŁ 1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU ELBLĄSKIEGO

Powiat elbląski leży w zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego i graniczy z sześcioma powiatami: od północy z braniewskim (57,0 km), od wschodu z lidzbarskim (22,5 km), od południa z ostródzkim (41,0 km) i iławskim województwa warmińsko-mazurskiego oraz od zachodu z malborskim (52,5 km) i nowodworskim (54,0 km) województwa pomorskiego, a w części północno - zachodniej umowna granica powiatów przebiega przez Zalew Wiślany (35,0 km).

Geograficznie powiat elbląski obejmuje część Zalewu Wiślanego, Żuław Wiślanych, Wysoczyzny Elbląskiej, Równiny Warmińskiej i Pojezierza Iławskiego.

Powiat elbląski podzielony jest na 9 jednostek administracyjnych, w tym **3** o charakterze miejsko-wiejskim: **Młynary, Pasłęk, Tolkmicko** i **6** o charakterze wiejskim: **Elbląg, Godkowo, Gronowo Elbląskie, Markusy, Milejewo i Rychliki**, **164** sołectw i **258** miejscowości wiejskich.

Powierzchnia powiatu elbląskiego wynosi **143.055 ha**, w tym jej struktura w 2002 roku przedstawiała się odpowiednio w: **powiecie** **województwie** **kraju**

- użytki rolne	61,0	53,5	58,2
- lasy i zadrzewienia	18,3	30,7	29,3
- wody i pozostałe grunty	20,7	15,8	12,5

Na przestrzeni 5 lat wzrastał udział lasów w strukturze użytkowania gruntów, kosztem użytków rolnych i innych gruntów.

1.1. Charakterystyczne cechy położenia geograficzno - przestrzennego

Położenie geograficzno - przestrzenne powiatu elbląskiego cechuje:

- 2 centralne położenie Elbląga względem powiatu elbląskiego;
- 2 bliskość dużych miast – Trójmiasto: Gdańsk – Sopot – Gdynia (**60-90** km) oraz miasta Olsztyna (**100** km). Odległość do Warszawy wynosi **283** km;
- 2 bliskie sąsiedztwo z Obwodem Kaliningradzkim (112 km od Kaliningradu) i przejściami granicznymi: kolejowym w Braniewie (**50** km), drogowym w Gronowie - Mamonowie (**40** km) oraz Bezledach (**133** km);
- 2 dostęp do Morza Bałtyckiego przez Zalew Wiślany, Kanał Jagielloński, Rzekę Nogat i port w Elblągu z morskim przejściem granicznym, co stwarza możliwość korzystania z dróg wodnych morskich i śródlądowych;
- 2 korzystne położenie względem ciągów dróg kołowych z Warszawy do Gdańska i Kaliningradu;
- 2 dogodne połączenia kolejowe przez węzeł w Malborku i Tczewie (szlak E-65) ze szlakami kolejowymi we wszystkich kierunkach.

Charakterystyczne cechy położenia zdecydowały o związkach funkcjonalnych tego terenu z innymi obszarami oraz osadnictwie i układach komunikacyjnych naturalnie ukształtowanych w procesie historycznego rozwoju.

1.2. Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego

O walorach środowiska przyrodniczego stanowi urozmaicona rzeźba terenu, osobliwe zbiorniki wodne, różnorodne kompleksy leśne oraz bogata flora i fauna.

Rzeźba terenu jest znacznie zróżnicowana: od depresji **-1,8 m p.p.m.** w Raczkach Elbląskich - Żuławy (gm. Elbląg), **-1,3 m p.p.m.** w Żółwińcu (gm. Markusy) do najwyższego wzniesienia **197 m n.p.m.** Góry Milejewskiej – Wysoczyzna Elbląska.

Klimat lokalny jest zróżnicowany z zaznaczonymi cechami klimatu kontynentalnego i morskiego. Roczne opady wahają się od 500 mm na Żuławach do 700 mm na Wysoczyźnie.

Wody powierzchniowe stanowią znaczny odsetek w ogólnej powierzchni powiatu i w całości należą do zlewniska **Zalewu Wiślanego**, który jest osobliwym zbiornikiem wodnym. Tereny przyległe do tego akwenu zyskały rangę obszarów węzłowych o znaczeniu międzynarodowym w strukturze Europejskiej Sieci Ekologicznej ECONET i wymagają szczególnej ochrony i reżimu gospodarowania.

Powierzchnia **jezior** według geodezyjnej ewidencji gruntów w powiecie wynosi **1.542ha** i **7 ha** stawów, co stanowi **1,08%** ogólnej powierzchni. Osobliwym zbiornikiem wodnym, pod względem przyrodniczym w skali europejskiej, stanowiącym (1966 rok) rezerwat ornitologiczny jest **Jeziro Drużno** leżące na granicy gmin Elbląg i Markusy. Przyjmuje się, że lustro wodne wynosi średnio **1.447 ha** w zależności od stanu retencji. Otoczone jest groblami o długości około **43,03 km**. Całkowita powierzchnia zlewni tego jeziora wynosi **1.423,3 km²** i jest największym węzłem hydrograficznym Żuław. Na infrastrukturę techniczną Żuław Elbląskich składają się: obiekty **odwadniające** (rzeki i potoki o długości ok. **131,6 km**, **56** stacji pomp, **400,4 km** kanałów, **3.516,6 km** rowów szczegółowych), **nawadniające** (**164** ujęć wałowych budowli piętrzących i **251** budowli piętrzących), **przeciwpowodziowe** (**354,9 km** wałów, w tym **312,5 km** strzeżonych) i in. obiekty oraz urządzenia systemu. Na Żuławach sieć **kanałów i rowów melioracyjnych** wynosi ok. **111 mb/ha**.

Znaczenie turystyczne w powiecie mają **jeziora**: Kiersyty – **21,85 ha** (Gmina Rychliki), Okonie - **28 ha** i Zimnochy – **33 ha** (Gmina Godkowo).

Ważniejsze **rzeki** to: Bauda, Elbląg, Fiszewka, Nogat, Pasłęka, Wąska.

Kanał Elbląski z zespołem pięciu pochylni stanowi rozwiązanie na światową skalę. Całkowita długość Kanału z rozgałęzieniami wynosi **151,7 km**, w tym **3** szlaki główne mają długość **115,6 km**, boczne – **36,1 km**. Na odcinku prawie **10 km** statki Żeglugi Śródlądowej pokonują różnicę poziomów **99,5 m** między miejscowością Buczyniec i Jeziorem Drużno za pomocą pochylni: Buczyniec, Kąty, Oleśnica, Jelenie i Całuny Nowe.

Wody podziemne to kredowe i czwartorzędowe piętra wodonośne o różnych właściwościach fizykochemicznych. Wody te charakteryzują się ponadnormatywną zawartością żelaza i manganu; na Żuławach wykazują zbyt duże zasolenie.

Powiat elbląski wyróżnia bogata **flora i fauna** z licznymi osobliwościami, rzadkimi i egzotycznymi gatunkami, różnorodnym krajobrazem naturalnym i kulturowym.

Łącznie **lasy** zajmują **26.456,5 ha**, a lesistość stanowi **18,1%** ogólnej powierzchni powiatu (województwo – **30,0%**, kraj – **29,1%**), ale ich rozmieszczenie jest nierównomierne. Część żuławska jest prawie bezleśna. W lasach dominuje buk, dąb, grab. Lasami na terenie powiatu administrują 4 nadleśnictwa: Elbląg, Młynary, Zaporowo i Dobrocin (**24.947,8 ha**), Agencja Nieruchomości Rolnych (**376 ha**), gminy – **130,6 ha**, sektor prywatny (**1.002,1 ha**).

Do **surowców naturalnych** powiatu należą pokłady glin ceramicznych, piasku, żwiru budowlanego, torfu, które nie mają większego znaczenia dla rozwoju gospodarczego.

Gleby powiatu wykazują duże zróżnicowanie pod względem typów, rodzajów i klas bonitacyjnych: od glin i ilów poprzez gleby brunatne i ciężkie mady do torfów niskich, utworów mułowo - torfowych. Gleby klas I - III stanowią około 48% użytków rolnych powiatu, a 30% ogólnej powierzchni gruntów.

1.2.1. Charakterystyczne cechy środowiska przyrodniczego

Bogactwem tej ziemi są przede wszystkim dobre gleby o wysokiej wartości ekologicznej, łagodny klimat, różnorodność flory i fauny, zasoby wód powierzchniowych i podziemnych oraz lasy bogate w drewno i zwierzynę łowną.

Charakterystyczne cechy środowiska przyrodniczego powiatu elbląskiego, wyróżniające go spośród innych obszarów to:

- 2 duży udział **wód powierzchniowych** w ogólnej powierzchni powiatu z osobliwymi zbiornikami wodnymi i gęstą siecią kanałów i rowów melioracyjnych oraz związane z tym stałe zagrożenie powodziowe i konieczność utrzymania sprawnego systemu melioracyjnego i osłony przeciwpowodziowej oraz naturalizacja części Żuław;
- 2 korzystny mikroklimat, dobra jakość gleb, różnorodność rzeźby terenu wyznaczają funkcję gospodarczą tego obszaru;
- 2 **flora i fauna** oraz **lasy** o charakterze puszczańskim tworzące harmonijny krajobraz;
- 2 sieć **obszarów przyrodniczo cennych** prawnie chronionych stanowi środowisko przyrodnicze o wysokim potencjale samoregulacji i odporności na degradację.

1.2.2. Osobliwości przyrodnicze i zasoby kultury materialnej

Do osobliwości przyrodniczych i związanych z nimi zabytków techniki godnych uwagi i obejrzenia w powiecie elbląskim należą:

- 2 **Rezerwat Jeziora Drużno** o randze międzynarodowej, ustanowiony w 1966 roku. Jego powierzchnia wynosi **3.021,6** ha i jest jednym z największych w kraju miejsc bytowych i lęgowych ptactwa wodnego i błotnego. Dzięki warunkom hydrologicznym i biotycznym stanowi niepowtarzalny krajobraz naturalny. Przez jezioro przebiega tor wodny statków żeglugi Elbląg – Ostróda (15 km) i dalej przez rzekę Elbląg do Zalewu Wiślanego;
- 2 **Zespół pochylni Kanału Elbląskiego**, stanowiący niespotykane rozwiązanie techniczne na skalę światową. Jest turystyczną atrakcją regionu;
- 2 **Żuławy** jako wytwór działalności człowieka z zabytkami techniki i charakterystyczną zabudową (mosty zwodzone, śluzy, przepompownie wiatraki, domy podcieniowe, zagrody typu holenderskiego);
- 2 **Wieś Raczki Elbląskie** na Żuławach – najniżej położona w kraju osada **-1,8** m p.p.m.;
- 2 **Park Ekologiczny** im. Stanisława Pankalli w Pasłęku – leżący w granicach miasta, wykorzystywany do celów rekreacyjnych i dydaktycznych;
- 2 **Dąb im. Jana Bażyńskiego** – pomnik przyrody w Kadynach (gm. Tolkmicko) liczy około 690 lat, obwód pnia wynosi **993** cm, a średnica pierśnicy **316** cm i wysokość – **26** m;
- 2 **Sosna pospolita pn. „Gruba Kaśka”** – pomnik przyrody w Gardynach (gmina Młynary) liczy około 300 lat, ma 40 m wysokości i pierśnicę o średnicy 125 cm;
- 2 **Pomnik przyrody „Święty Kamień”** w gminie Tolkmicko - głaz narzutowy osadzony 30 m od brzegu Zalewu Wiślanego o obwodzie **13,8** m i wysokości **2,2** m.

1.3. Charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego

1.3.1. Rys historyczny osadnictwa ziem powiatu elbląskiego

Ziemie powiatu elbląskiego mają niezwykle bogatą historię. Pierwsze ślady bytowania grup ludzkich pochodzą z epoki kamienia (IX-VIII tysiąclecie p.n.e.). Liczne odkrycia archeologiczne wskazują na ślady kultur z epoki brązu, żelaza, aż do okresu wędrówek ludów (kultury łużyckiej, pomorskiej, kurhanów zachodniopomorskich oraz

wielbarskiej i oksywskiej). Od VI i VII wieku n.e. na ziemiach tych datuje się wczesne osadnictwo pruskie, którego rozkwit przypada na XI wiek. Od XIII wieku powstają krzyżackie warowne zamki, kościoły, folwarki, miasta. Do dziś zachowały się ślady kolonizacji Żuław przez wygnanych z Niderlandów mennonitów. Na Wzniesieniach Elbląskich istnieją ślady kultury katolików z Niemiec i Polski, a po 1525 roku - tradycji protestanckiej. Katolicka Warmia zachowała niezależność, aż po 1772r. i różni się kulturowo od Żuław i Wysoczyzny. Rozkwit świetności Zakonu nastąpił po 1309 roku i trwał 100 lat.

Ważniejsze daty, które odegrały znaczącą rolę w rozwoju osadnictwa na tych ziemiach to:

- 2 **rok 1410** - bitwa pod Grunwaldem, która przyniosła Zakonowi znaczne straty w ludziach i mieniu. Rozpoczęło się nowe osadnictwo ziem krzyżackich;
- 2 **rok 1466** - pokój toruński kończący wojnę trzynastoletnią, w wyniku którego ziemie dzisiejszego powiatu znalazły się w różnych prowincjach. Biskupstwo warmińskie i przyległe ziemie znalazły się w granicach Korony; Miasta Elbląg i Tolkmicko, Żuławy i Powiśle w Prusach Królewskich; zaś miasta Pasłęk i Młynary pozostały w resztówce państwa zakonnego, a po 1525 roku w Prusach Książęcych;
- 2 **rok 1525** - wielki mistrz zakonu Albrecht Hohenzollern przechodzi na luteranizm, przekształca państwo zakonne w księstwo świeckie i oddaje w lenno królowi polskiemu Zygmuntowi I Staremu. Dobra i kościoły są płańdrowane i niszczone;
- 2 **rok 1605** - Zygmunt III Waza oddaje lenno pruskie we władanie elektora brandenburskiego, dając podstawy budowy Prus Wschodnich;
- 2 **rok 1626** - znaczne zniszczenia w wojnach szwedzkich;
- 2 **rok 1701** - koronacja Fryderyka I i powstanie Królestwa Prus (1701-1871) o silnych podstawach prawnych, administracyjnych i militarnych;
- 2 **rok 1772** - I rozbiór Polski i zagarnięcie Warmii wraz z Elblągiem przez Państwo Pruskie;
- 2 **okres wojen napoleońskich** przyniósł znaczne spustoszenie tych ziem, a po kongresie wiedeńskim (1815) ziemie te weszły w skład Związku Niemieckiego;
- 2 **od lat 60 - tych XIX** stulecia rozpoczął się okres bezwzględnej germanizacji;
- 2 **okres międzywojenny** ziemie te w całości należały do Prus Wschodnich (land Niemiec);
- 2 **okres faszystowski** to czas brutalnego rozprawiania się z ludnością pochodzenia polskiego. Pod koniec II wojny światowej działania militarne, były bardzo krwawe i zaciekle, mimo że trwały stosunkowo krótko (zimną 1945 roku). Tereny te uległy znacznym zniszczeniom i wyludnieniu. Zginęły tysiące żołnierzy radzieckich i niemieckich, ludność przymusowo ewakuowano, w gruzach legło wiele miast, zakładów przemysłowych, domów, zabytków;
- 2 **okres powojenny** to kolejne osadnictwo tych ziem. Prócz rdzennych Warmiaków ziemie te zagospodarowywane były przez osadników wojennych, repatriantów ze wschodu, napływową ludność z centralnej Polski i wysiedleńców z akcji „Wisła”.

1.3.2. Rejony kulturowe

Historycznie ukształtowane obszary kulturowe w obrębie powiatu to **Żuławy, skraj Warmii i Powiśla Iławskiego**. Cechą wspólną tych obszarów było występowanie domów podcieniowych, a różnił je typ podcienia frontowego lub szczytowego, odmienny krajobraz przyrodniczy i kulturowy. W okresie powojennym osiedlała się ludność o zróżnicowanych tradycjach kulturowych, co doprowadziło do częściowej degradacji krajobrazu i dziedzictwa kulturowego. Świadectwem wartości historycznych i kulturowych dawnych wieków są pozostałości zabytków pozwalające wyróżnić odmiennie ukształtowane rejony.

Żuławy kulturowo są jednostką jednolitą, kształtowaną od XIII wieku, a od XVI wieku przez osadników mennonickich i protestanckich. Cechą charakterystyczną jest występowanie systemu odwadniającego. Dominuje niezwykle uporządkowany rolniczy krajobraz o rozległych przestrzeniach z charakterystycznym układem dróg, kanałów i rowów oraz zieleni i zabudową zagród typu holenderskiego, domami podcieniowymi i układem osadniczym ulicówek wodnych, łańcuchówek, rzędówek bagiennych na terpach.

Warmia była tygłem kultur. Kształtowali ją Prusowie, koloniści z Niemiec i Polski, tradycja katolicka i silna administracja pruska. Wsie były polskie, a ludność w miastach i stan szlachecki pochodzenia niemieckiego. Przeważają krajobrazy rolniczo-leśne, średniowieczna zabudowa osadnicza wsi z przewagą układu owalnic z dominantą kościoła, dużymi zagrodami z murowanym domostwem i zabudowaniami gospodarskimi. W okresie średniowiecza powstały tu dwa miasta Tolkmicko i Młynary, które zachowały swoje założenia urbanistyczne i część zabytków. Natomiast miasto Pasłek leży na pograniczu Warmii i Powiśla Iławskiego.

Powiśle Iławskie ma odmienne cechy regionalne i tradycję. Ukształtowane głównie pod wpływem tradycji protestanckiej. Dominuje krajobraz rolniczy ze zwartą zabudową wiejską z kościołami i pozostałościami majątków ziemskich i junkierskich z XVIII i XIX wieku, niektórych odrestaurowanych i dobrze zachowanych. Turystyczne wykorzystywanie Kanału Elbląskiego doprowadziło do powstawania licznych zajazdów i restauracji.

1.3.3. Stan dziedzictwa kulturowego

Dziedzictwo kulturowe powiatu elbląskiego stanowią zabytkowe układy urbanistyczne miast i wsi, pojedyncze budowle, bogata historia, dobrze zachowane i różnorodne krajobrazy przyrodniczo-kulturowe.

Do Rejestru Zabytków z powiatu elbląskiego wpisano **198** obiektów, w tym: zamek krzyżacki w Pasleku, **23** zespoły dworsko - pałacowe, **35** kościołów, **5** kaplic, **18** cmentarzy, **77** chat, chałup, domów podcieniowych, domów mieszkalnych, **3** zagrody typu holenderskiego. Charakterystyczne niegdyś dla tego terenu wiatraki występują już nielicznie (**5** obiektów). Do jednostkowych obiektów należą mosty zwodzone (**2**), parki (**10**), kapliczki przydrożne (**2**) wieża wodna (**1**), baszta (**1**) młyn (**1**).

W poszczególnych gminach liczba obiektów zabytkowych wynosi odpowiednio: Elbląg – **10**; Godkowo – **12**; Gronowo Elbląskie – **17**; Markusy – **18**; Milejewo – **8**; Młynary – **14**; Pasłek – **48**; Rychliki – **27**; Tolkmicko – **44**.

Niektóre z tych obiektów uległy dewastacji i zniszczeniu inne są pieczołowicie pielęgnowane, odbudowywane. Przykładem ochrony historycznego charakteru krajobrazu Żuław, było opracowanie planu przestrzennego zagospodarowania wsi Kazimierzowo, jednej z zespołu pięciu podobnych historycznie „rzędówek bagiennych”, tworzących wspólnie unikatowy układ przestrzenny: Władysławowa, Adamowa, Kazimierzowa, Janowa i Józefowa.

1.3.4. Charakterystyczne cechy środowiska kulturowego powiatu elbląskiego

Cechy regionalne osadnictwa wynikające z warunków środowiska przyrodniczego, tradycji i wzajemnego przenikania się kultur zdecydowały o jego stabilności i harmonii krajobrazu. Odmienność organizacji terytorialnej, powiązań osadniczych, typów własności i form zagospodarowania wpłynęła na znaczną różnorodność jednostek osadniczych.

Charakterystyczne cechy środowiska kulturowego powiatu elbląskiego to:

- 2** bogactwo i różnorodność zachowanych zabytków objętych ochroną konserwatorską;
- 2** występowanie osobliwych miejsc historycznych;
- 2** znaczna rola w sieci osadnictwa powiatu elbląskiego miasta Elbląga;

- 2 brak zaplecza gospodarczego oraz bazy społecznej względem ośrodków gminnych i wiejskich ze strony miast powiatu elbląskiego;
- 2 prawidłowo rozwinięta wiejska sieć osadnicza tak pod względem stopnia rozproszenia, zabudowy, rozplanowania wsi, typów zagród i architektury obiektów;
- 2 przekształcenie większości wielkoobszarowych gospodarstw rolnych będących we władaniu państwowego sektora;
- 2 likwidacja większości rozproszonego osadnictwa, kolonii, przysiółków, małych wsi.

Problemy wynikające z ochrony dziedzictwa kulturowego to:

- 2 wiele nakazów i zakazów ograniczających inwestycje i modernizacje;
- 2 duży koszt rewitalizacji zabytków i brak środków finansowych na te zadania;
- 2 niszczenie dziedzictwa kulturowego;
- 2 niedostateczna wiedza i brak promowania tradycji i regionalizmu.

1.3.5. Osobliwości kulturowe godne obejrzenia

Świadectwem dawnej świetności tych ziem i historii jest pozostawione dziedzictwo kulturowe. Na szczególną uwagę zasługuje Zamek w Pasłęku oraz układy urbanistyczne Starego Miasta w Pasłęku, Młynarach i Tolkmicku, a także pomnik przyrody - dąb im. J. Bażyńskiego w Kadynach. Zachowane zabytki w dobrym stanie lub odbudowane mogą stanowić atrakcje turystyczne. Do takich obiektów należą m.in.:

- 2 **Dawidy** (gm. Pasłek - dwór Dohnów z XVIII wieku);
- 2 **Drulity** (gm. Pasłek) - pałacyk z XIX wieku wraz z parkiem;
- 2 **Kadyny** (gm. Tolkmicko) - klasztor Franciszkanów z XVII - XVIII wieku; majątek rycerski z barokowym zespołem pałacowo - parkowym, folwark, dwie cegielnie, zakład ceramiki artystycznej;
- 2 **Klekotki** (gm. Godkowo) młyn wodny i budynek gospodarczy w zespole młyna wodnego wraz z otaczającym terenem i urządzeniami zaadaptowany na ośrodek konferencyjno-hotelowy;
- 2 **Kwitajny** (gm. Pasłek) - pałac Dohnów w stylu klasycyzującego baroku, sprzed 1740 roku. We wnętrzu kominek i dwa piece z barokowego pałacu w Barzynie, oranżeria z XIX wieku, kościółek z początków XVIII wieku, park krajobrazowy i folwark;
- 2 **Łęcze** (gm. Tolkmicko) - kościół barokowy ryglowy, 5 domów podcieniowych, korpus wiatraka typu holenderskiego z XIX wieku;
- 2 **Marianka** (gm. Pasłek) - kościół gotycki z XIV wieku z cenną architektonicznie fasadą i interesującymi malowidłami stropowymi;
- 2 **Młynary** - układ Starego Miasta, dwa zabytkowe kościoły z XIV wieku;
- 2 **Pasłek** - Gotycki Ratusz (z XIV i XV w.), Brama Kamienna i Młyńska z XIII i XV wieku, układ urbanistyczny Starego Miasta, mury obronne o dł. 1.200 m, Kościół p.w. św. Bartłomieja z lat 1330-50, zamek krzyżacki z 1320 r. odbudowany w 1972 roku;
- 2 **Święty Gaj** (gm. Rychliki) – miejsce śmierci św. Wojciecha, sanktuarium z 1865 roku z relikwiami św. Wojciecha, ołtarz polowy i droga krzyżowa;
- 2 **Tolkmicko** – kościół gotycki z I połowy XIV wieku, rzeźby przed kościołem, kaplica cmentarna z XVI wieku, układ urbanistyczny Starego Miasta;
- 2 **Kultura mennonicka** – domy podcieniowe i zagrody holenderskie z XVIII i XIX wieku, cmentarze mennonickie i mennonicko-ewangelickie.

ROZDZIAŁ 2 DEMOGRAFIA

2.1. Ogólna charakterystyka procesów demograficznych w powiecie elbląskim

Powiat elbląski zamieszkiwało **56 491** osób (dane na 31.XII.2005 roku), co stanowiło około **4%** ludności województwa. W stosunku do 1999 roku ubyło **1.228** osób (o 2,2%).

Liczba mieszkańców **miast** wynosiła w 2005 roku **16.785** osób, tj. **29,7%** ogółu ludności, a na wsi **39.706** osób, tj. około **70,3%** ogólnej liczby mieszkańców powiatu.

Średnia **gęstość zaludnienia** wynosi **39** osób na 1 km². W 1999 roku wskaźnik ten wyniósł niewiele ponad **40 osób na 1 km²**, w tym w miastach – około **1.074**, a na wsi **29** osób na km².

Wskaźnik **feminizacji** w ostatnich latach utrzymuje się na względnie stałym poziomie i wynosi średnio **101 kobiet na 100 mężczyzn**.

Ze **struktury ludności wg wieku ekonomicznego** wynika, że w wieku przedprodukcyjnym jest **13.796** osób, tj. **24,4%** (w 1999 roku **30%**) mieszkańców; wiek produkcyjny osiągnęło **35.195** osób, tj. **62,3%** ogółu ludności powiatu (w 1999 roku **57%**), a w wieku poprodukcyjnym znajduje się **7.500** osób, tj. **13,3%** osób (podobnie jak w 1999 roku). Wzrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym przy jednoczesnym stałym poziomie ludności w wieku poprodukcyjnym (w odniesieniu do 1999 roku) jest zjawiskiem pozytywnym, świadczącym o stosunkowo „młodym” społeczeństwie. Niepokojąca jest spadkowa tendencja obserwowana w kształtowaniu się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, potwierdzająca obecne od lat w zjawisko niżu demograficznego, co jest szczególnie niekorzystne w kwestii zastępowalności pokoleń w systemie emerytalnym.

Wskaźnik obciążenia demograficznego w ostatnich latach kształtował się następująco:

Tabela Nr 1.

Struktura wieku ekonomicznego ludności w powiecie elbląskim w latach 2002 - 2005

	2002	2003	2004	2005
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	67,8	65,2	62,4	60,5
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	50	52,2	53,6	54,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	22,6	22,4	21,7	21,3

Źródło: bank danych regionalnych: www.stat.gov.pl, opracowanie Starostwo Powiatowe w Elblągu.

W **2005 roku** przyrost naturalny w powiecie elbląskim kształtował się na poziomie **2,45%**, a w 1999 roku wskaźnik **przyrostu naturalnego** wynosił **2,65%**.

Wskaźnik **dynamiki demograficznej**¹ średnio w powiecie elbląskim w okresie 1989-2005 systematycznie spadał z **2,17** w 1989 roku do **1,28** w 1999 roku i **1,26** w 2005 roku.

Saldo **migracji** (wewnętrzne i zagraniczne) w powiecie elbląskim jest ujemne i w 2005 roku wyniosło **-,163** osoby, tj. **-,285%**, gdy jeszcze w 1999 roku było dodatnie i wyniosło średnio **0,05%**. Średni wskaźnik migracji dla miast powiatu elbląskiego jest ujemny i na przestrzeni ostatniego okresu zmalał z **12%** w 1989 roku do **2,4%** w 1998 roku i **-,745%** w 2005 roku. Na wsi wskaźnik ten był ujemny i malał stopniowo z **-,24,0%** w 1989 roku do **-2,4%** w 1998 roku oraz **-,0,65%** w 2005 r.

Wg prognoz własnych do 2010 roku w strukturze wiekowej ludności powiatu elbląskiego będzie wzrastał procent ludności w wieku produkcyjnym, zmaleje w wieku przedprodukcyjnym i nieznacznie wzrośnie w wieku poprodukcyjnym, natomiast do 2020 roku w strukturze ludności znacznie zmaleje procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, wzrośnie w wieku poprodukcyjnym, zaś w wieku produkcyjnym pozostanie na poziomie 2005 roku. (Wykres Nr 1 s. 14).

¹ wskaźnik dynamiki demograficznej – relacja liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

2.2. Ludność powiatu elbląskiego na tle województwa i kraju

Wskaźniki demograficzne powiatu na tle województwa i kraju w 2005 roku kształtują się następująco w:

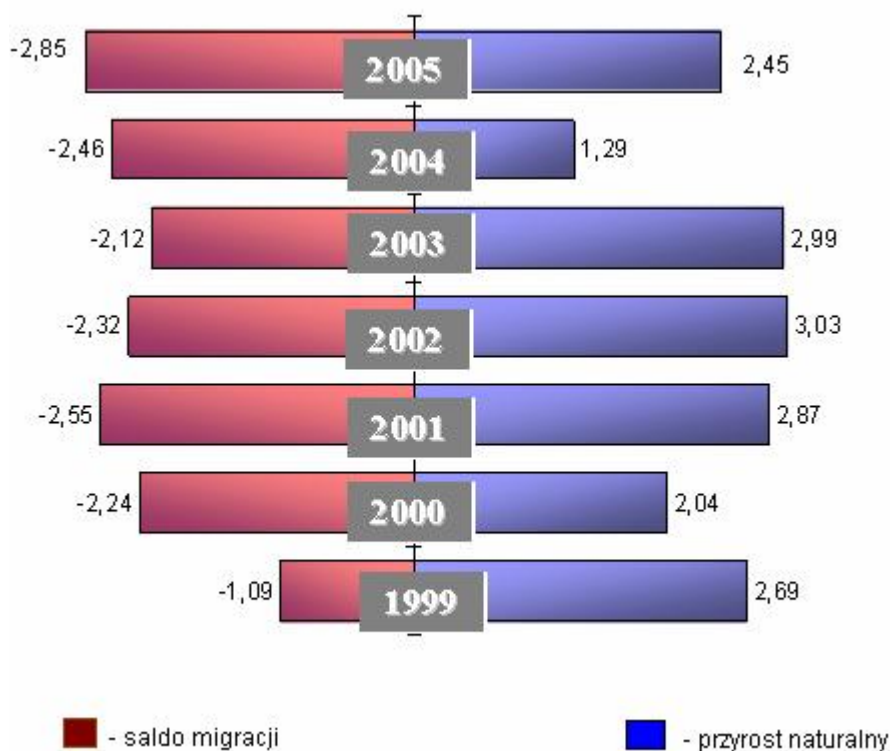
	powiecie	województwie	kraju	lokata w woj.
- Gęstość zaludnienia [osób/km ²]	39	59	122	16
- Ludność w miastach [w %]	30	60	61	16
- Wskaźnik feminizacji ^[2]	101	105	107	13

- Przyrost naturalny na 1000 ludności [w ‰]				
rok 2005	2,45	1,6	- 0,1	
rok 1999	2,65	2,68	0,0	
rok 1998	3,9	3,0	0,5	1
rok 1997	5,3	3,9	0,9	

- Saldo migracji na 1000 ludności [w ‰]				
rok 2005	- 2,85	- 2,2	- 0,3	
rok 1999	+ 0,05	- 1,6	- 0,36	
rok 1998	- 0,9	- 1,3	- 0,3	
rok 1997	- 3,1	- 1,2	- 0,3	7

Wykres Nr 1.

Saldo migracji i przyrost naturalny w latach 1999-2005

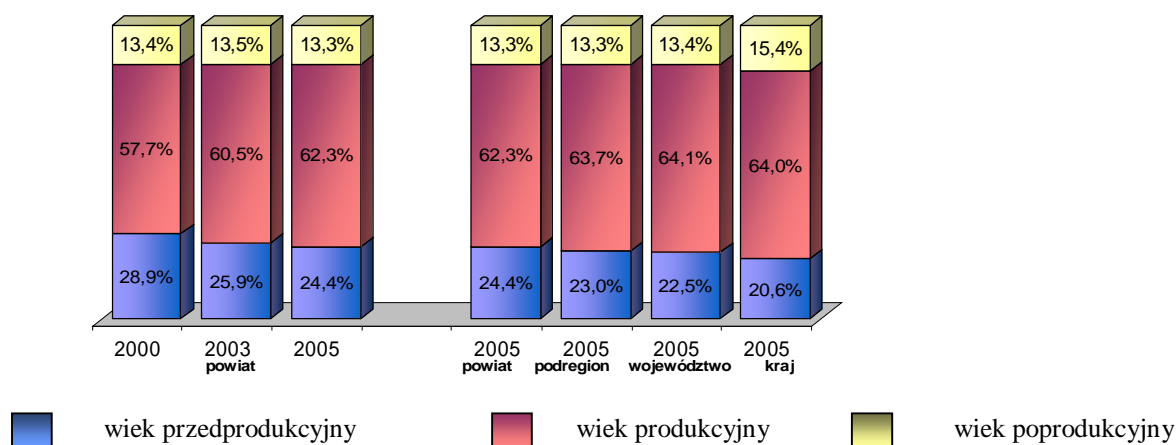
² wskaźnik feminizacji – ilość kobiet na 100 mężczyzn.

- Struktura wieku ekonomicznego ludności [w %]:

• wiek przedprodukcyjny				
rok 2005	24,4	22,5	20,6	
rok 1999	29,1	28,2	25,5	
rok 1997	30,4	29,1	26,3	12
• produkcyjny				
rok 2005	62,3	64,1	64,0	
rok 1999	57,7	59,7	60,0	
rok 1997	56,6	59,0	59,5	12
• poprodukcyjny				
rok 2005	13,3	13,4	15,4	
rok 1999	13,2	12,1	14,5	
rok 1997	13,0	11,9	14,2	10

Wykres Nr 2.

Struktura wieku ekonomicznego ludności w l. 2000 – 2005 na tle województwa i kraju

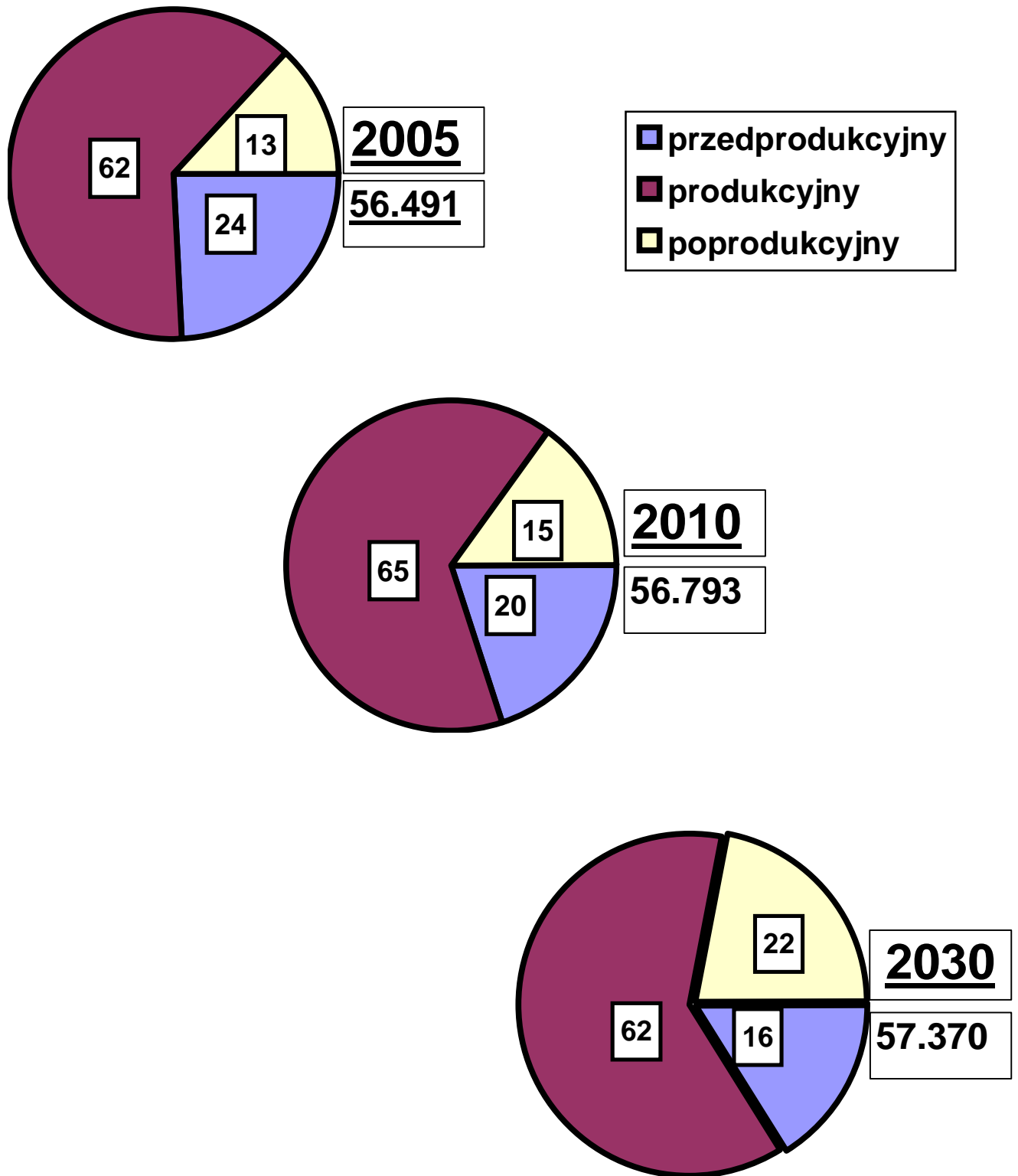

2.3 Charakterystyczne cechy demografii powiatu elbląskiego

Do najważniejszych cech demograficznych mających wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy na obszarze powiatu elbląskiego należy:

- 2 występowanie znacznej przewagi ludności wiejskiej w ogólnym stanie ludności powiatu;
- 2 utrzymywanie się niskiego wskaźnika gęstości zaludnienia;
- 2 zmieniająca się struktura wieku ekonomicznego ludności z zaznaczającym się spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym, utrzymującym się procentowym udziałem ludności w wieku produkcyjnym i występowanie wzrostowego trendu procentowego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym;
- 2 utrzymywanie się względnej równowagi płci;
- 2 utrzymywanie się wysokiego poziomu przyrostu naturalnego z zarysowującą się jego tendencją spadkową;

**Prognoza ludności powiatu elbląskiego
- wg struktury wieku ekonomicznego ludności**

Źródło: dane statystyczne - Urząd Statystyczny w Olsztynie,
prognoza i opracowanie graficzne – Starostwo Powiatowe w Elblągu.

ROZDZIAŁ 3

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

3.1. Oświata i wychowanie

3.1.1. Ogólna charakterystyka stanu oświaty w powiecie elbląskim

Na **56.491** mieszkańców powiatu elbląskiego w 2005 roku było **8.832** uczniów i **2.199** absolwentów oraz **919** dzieci w placówkach przedszkolnych.

Na sieć szkół w powiecie elbląskim składają się **27** szkół podstawowe (dyn. 2005/1998 wynosi **82%**), **11** gimnazjów, **21** szkół ponadgimnazjalnych zorganizowanych w **4** zespołach szkół, **2** placówki opiekuńczo – wychowawcze oraz **29** placówek przedszkolnych, w tym **9** przedszkoli.

W szkołach powiatu w latach szkolnych uczyło się:	1998/1999	2003/2004	2005/2006
- w przedszkolach:	667	550	525
- w szkołach podstawowych:	7.888	4.811	4.509
- w gimnazjach:	x	2.681	2.564
- w liceach ogólnokształcących i profilowanych:	443	454	565
- w technikach:	780	789	612
- w zasadniczych szkołach zawodowych:	629	209	280
- w szkołach dla dorosłych:	342	368	248
- w szkołach policealnych:	x	x	54
W przedszkolach:	668	473	453

3.1.2. Stan oświaty ponadgimnazjalnej

Powiat elbląski na mocy ustawy kompetencyjnej z dnia 29 grudnia 1998 roku o zmianie niektórych ustaw, w związku z wdrożeniem reformy ustrojowej państwa, stał się organem prowadzącym dla **7** placówek oświatowych w tym: **5** zespołów szkół, **1** poradni psychologiczno - pedagogicznej i **1** młodzieżowego ośrodka wychowawczego.

Wykaz zespołów szkół z uwzględnieniem liczby oddziałów i liczby uczniów w roku szkolnym 1999/2000 i porównawczo w 2006/2007 przedstawia się następująco:

Rok szkolny Nazwa zespołu szkół	Liczba oddziałów		Łączna liczba uczniów	
	99/00	06/07	99/00	06/07
Zespół Szkół w Pasłęku	36	26	1.156	826
Zespół Szkół Zawodowych w Pasłęku	4	4	102	110
Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku	26	26	704	620
Zespół Szkół w Gronowie Górnym	8	7	185	157
Zespół Szkół Ogrodniczych w Poloninach	6	0	168	0
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kamionku Wielkim	7	6	84	72
Łącznie	87	69	2.399	1785
w tym w systemie dziennym	76	60	2.032	1501

Z dniem 1 września 2003 r. uchwałą Rady Powiatu został zlikwidowany Zespół Szkół Ogrodniczych w Połoninach (przyczyna - brak naboru uczniów).

W roku szkolnym 2006/2007 na **1.785** uczniów szkół powiatu elbląskiego, w liceach ogólnokształcących i technikach naukę pobierało **1.316 osób**, tj. **73,7% ogółu uczniów i słuchaczy** (o 5,9 pkt % więcej niż w roku szkolnym 1999/2000), a zasadniczych zawodowych **306**, tj. **17,1% ogółu uczniów i słuchaczy**. Wskaźnik kształcących się na poziomie zasadniczym spadł o 11,6 pkt % w stosunku do roku szkolnego 1999/2000.

Aktualna sieć szkół ponadgimnazjalnych wg stanu na 1 września 2006 roku przedstawia się następująco:

1. Zespół Szkół w Pasłęku

- 1) Liceum Ogólnokształcące,
- 2) Technikum (posiadające uprawnienia do kształcenia w zawodzie technik handlowiec, technik ekonomista, technik analityk),
- 3) Liceum Profilowane,
- 4) Zasadnicza Szkoła Zawodowa (wielozawodowa),
- 5) Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
- 6) Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
- 7) Technikum Uzupełniające dla Dorosłych (posiadające uprawnienia do kształcenia w zawodzie technik handlowiec),
- 8) Szkoła Policealna (posiadająca uprawnienia do kształcenia w zawodzie technik informatyk, technik rachunkowości).

2. Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku

- 1) Technikum (posiadające uprawnienia do kształcenia w zawodzie: technik ekonomista, technik rolnik, technik ochrony środowiska, technik technologii żywności, technik agrobiznesu, technik organizacji usług gastronomicznych),
- 2) Liceum Ogólnokształcące,
- 3) Liceum Profilowane,
- 4) Zasadnicza Szkoła Zawodowa (posiadająca uprawnienia do kształcenia w zawodzie: mechanik operator maszyn i urządzeń rolniczych, mechanik pojazdów samochodowych, ogrodnik, rolnik, elektromechanik, technolog robót wykończeniowych w budownictwie, kucharz małej gastronomii),
- 5) Technikum Uzupełniające dla Dorosłych (posiadające uprawnienia do kształcenia w zawodzie: technik rolnik, technik agrobiznesu, technik budownictwa),
- 6) Szkoła Policealna (posiadająca uprawnienia do kształcenia w zawodzie: technik ekonomista, technik technologii żywności, technik agrobiznesu).

3. Zespół Szkół w Gronowie Górnym

- 1) Technikum (posiadające uprawnienia do kształcenia w zawodzie: technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik agrobiznesu, technik organizacji usług gastronomicznych),
- 2) Liceum Profilowane,
- 3) Technikum Uzupełniające dla Dorosłych (posiadające uprawnienia do kształcenia w zawodzie technik ogrodnik),
- 4) Szkoła Policealna (posiadająca uprawnienia do kształcenia w zawodzie: technik administracji i technik informatyk).
- 5) Zasadnicza Szkoła Zawodowa (posiadająca uprawnienia do kształcenia w zawodzie kucharz małej gastronomii i sprzedawca).

4. Zasadnicza Szkoła Zawodowa w Pasłęku

- 1) Zasadnicza Szkoła Zawodowa (posiadająca uprawnienia do kształcenia w zawodzie murarz i stolarz),
- 2) Gimnazjum dla Dorosłych.

Ponadto w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kamionku Wielkim prowadzona jest Szkoła Podstawowa Specjalna i Gimnazjum Specjalne.

Aktualny stan sieci szkół ponadgimnazjalnych zaspokaja potrzeby młodzieży i osób dorosłych na zawody i typy szkół. Jest dostosowany na bieżąco do możliwości bazowych placówek, posiadanej kadry i oczekiwań rynku.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pasłęku obsługuje miasto i gminę Pasłęk, Młynary oraz gminę Godkowo i Rychliki, a także część gminy Elbląg – rejon szkół Piona i Wężina. Łącznie Poradnia w roku szkolnym 2005/2006 obejmowała opieką **9.062** dzieci. W roku szkolnym 2005/2006 Poradnia przyjęła na badania diagnostyczne **2.719** dzieci z rodzicami i nauczycielami, z tego **1.221** dzieci, w tym na badania psychologiczne **545**, badania pedagogiczne **552** i logopedyczne **103**, sluchu **83**.

3.1.3. Kadra pedagogiczna

Kadra pedagogiczna jednostek oświatowych powiatu elbląskiego należy do mocnych stron procesu dydaktycznego, co przedstawia poniższe zestawienie:

Lata	Ogółem	Tytuł doktora, wyższe mgr z przygotowaniem pedagogicznym	Wyższe mgr bez przygotowania pedagogicznego, wyższe zaw. z przygotowaniem pedagog.	Wyższe zawodowe bez przygotowania pedagogicznego studium nauczycielskie	Pozostałe kwalifikacje
2002	174,38	133,35	24,87	7,82	8,88
2003	183,96	152,96	18,54	5,11	7,36
2004	170,95	145,19	16,87	5,66	3,27
2005	166,41	144,15	14,97	2,12	5,17
2006	162,49	145,39	12,87	0,55	3,68

Z analizy wynika, że aktualnie blisko 90% nauczycieli w posiada tytuł magistra z przygotowaniem pedagogicznym. W 2002 roku wskaźnik ten wynosił 76,5%.

Wzrosła także i to znacząco liczba nauczycieli o najwyższych stopniach awansu zawodowego. Aktualnie w ogólnej liczbie nauczycieli, nauczyciele dyplomowani stanowią 39,3%, gdy w 2002 roku ich procentowy udział w ogólnej liczbie nauczycieli wynosił 14,7%.

Powyższe przedstawia zestawienie.

Lata	Ogółem	stażyści	kontraktowi	mianowani	dyplomowani
2002	174,38	12,34	41,09	95,34	25,61
2003	183,96	27,42	38,90	70,07	47,57
2004	170,95	14,46	43,96	56,01	56,52
2005	166,41	12,14	43,89	50,34	60,04
2006	162,49	9,74	39,06	49,79	63,90

3.1.4. Baza dydaktyczna

Aktualna baza dydaktyczna jednostek oświatowych spełnia swoje zadania i zabezpiecza potrzeby w stopniu dobrym. Dobrą bazę dydaktyczną posiada Zespół Szkół w Pasłęku i Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku oraz Zespół Szkół Zawodowych w Pasłęku. Najtrudniejsza sytuacja jest w Zespole Szkół w Gronowie Górnym, gdzie prawie wszystkie pomieszczenia do nauki nie odpowiadają wymogom normatywnym.

Każdy zespół posiada po kilka pracowni komputerowych, pracownie przedmiotowe, w tym do realizacji praktycznej nauki zawodu.

W dwóch zespołach szkół nie ma sal gimnastycznych, tj.: w Zespole Szkół Zawodowych w Pasłęku i Zespole Szkół w Gronowie Górnym.

Nowoczesne boisko sportowe posiada Zespół Szkół w Pasłęku (nawierzchnia tartanowa). Modernizacji wymaga boisko sportowe w Zespole Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku.

Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku oraz Zespół Szkół Zawodowych w Pasłęku posiadają **internaty** dla potrzeb młodzieży zamiejscowej. Internat Zespołu Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku może przyjąć **100** uczniów. Wyposażenie internatu w zaplecze socjalno – bytowe jest dobre. Z internatu korzysta około **50** uczniów. Internat Zespołu Szkół Zawodowych w Pasłęku posiada **100** miejsc, które są zajmowane w **100%** przez młodzież tej szkoły.

Proces praktycznego kształcenia w powiecie oparty jest m.in. o własne gospodarstwa pomocnicze, warsztaty szkolne, pracownie dydaktyczne oraz zajęcia praktyczne w zakładach pracy. **Gospodarstwa pomocnicze** posiada Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku (Gospodarstwo Pomocnicze Pólko) i Zespół Szkół Zawodowych w Pasłęku (Gospodarstwo Pomocnicze Komendy OHP w Olsztynie), a **szkolne warsztaty** Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku.

3.1.5. Cechy charakterystyczne oświaty w powiecie elbląskim

- 2 Szeroka oferta edukacyjna dla młodzieży i osób dorosłych dostosowywana na bieżąco do potrzeb rynku z uwzględnieniem posiadanej bazy dydaktycznej i kadry pedagogicznej.
- 2 Dobra baza dydaktyczna, szczególnie Zespołu Szkół w Pasłęku, Zespołu Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku oraz Zespołu Szkół Zawodowych w Pasłęku.
- 2 Wysokie kwalifikacje kadry pedagogicznej.

3.2. Kultura

3.2.1. Biblioteki i czytelnictwo

W powiecie działa **10** bibliotek publicznych i **10** filii, w których zgromadzono przeszło **294,5 tys.** woluminów. Księgozbiór bibliotek publicznych na 1000 ludności wynosi **5.213** woluminów (**3.834** w województwie). W roku 2005 zarejestrowano ponad **9.154** czytelników i **150,3 tys.** wypożyczeń. Liczba czytelników bibliotek w miastach powiatu wynosi średnio **26,9% ogółu mieszkańców**, najwięcej w m. Pasłęku – **17,7%**. Na wsi wskaźnik ten jest znacznie niższy i wynosi **średnio 11,7%**. Wśród mieszkańców wsi najwyższą aktywność czytelniczą obserwuje się w gminie Markusy – **24,3 %** i w Gronowie Elbląskim – **18,8%**. W pozostałych gminach czytelnictwo oscyluje w granicach **13 – 8%**. W skali województwa liczba czytelników bibliotek nie przekracza **20%** ogółu mieszkańców, a na wsi waha się **od 4 – 30%**.

3.2.2. Działalność kulturalna w powiecie elbląskim

Na terenie powiatu elbląskiego działa około **20 zespołów wokально-instrumentalnych**, w których uczestniczy prawie **190 osób dorosłych, młodzieży i dzieci**.

Mniej popularne są **zespoły taneczne**. W zajęciach **pięciu** takich zespołów uczestniczy ponad **90 osób**: w Pasłęku -3 zespoły, w Rychlikach -1 zespół, Tolkmicko -1 zespół. Działają również **3 grupy plastyczne w Pasłęku** skupiające **60 osób** oraz **zespół teatralny w Tolkmicku i Gronowie Elbląskim** i pojedyncze grupy: recytatorskie, nauki gry na instrumentach, modelarskie, rzeźby w glinie.

W ujęciu gminami na wyróżnienie zasługują:

Gmina Elbląg

Zespół Instrumentalno - Wokalny „Takt”, Zespół Dziecięcy „Wesołe Nutki”, duet **Anna Olszewska, Piotr Gawin**.

Gmina Godkowo i Gronowo Elbląskie

Nie działają tu grupy ani zespoły artystyczne o charakterze zorganizowanym wyróżniające się osiągnięciami artystycznymi. Rolę kulturotwórczą pełnią ośrodki szkolne i biblioteki.

Gmina Markusy

Zespół Wokalno-Taneczny Pieśni i Tańca „Szuwary”.

Gmina Milejewo

Zespół Śpiewaczy „Czerwona Jarzębina”.

Miasto i Gmina Młynary

Wyróżnia się organizacją corocznych imprez „Przegląd Kultury Mniejszości Narodowych – Integracje i Plener plastyczny „Blżej Natury”.

Miasto i Gmina Pasłęk

Zespół folklorystyczny „Pasłęczanie”, Młodzieżowy Zespół Rockowy „Holland”, a ponadto dziecięce i młodzieżowe zespoły wokalne „Kleks”, „CLEX”, „C-LEX”, recytatorskie i ognisko muzyczne. Na terenie gminy w **Zielonce Pasłęckiej** działa dęta **orkiestra strażacka**. Cyklicznie organizowane imprezy to m.in. **Wojewódzki Konkurs Muzyki Rozrywkowej i Wojewódzki Konkurs Wokalny „Talent”**.

Gmina Rychliki

Jeden zespół instrumentalno-wokalny „Heca” oraz chór przy Gimnazjum w Rychlikach. oraz formacja tańca współczesnego.

Miasto i Gmina Tolkmicko

Zespoły wokalne: „Kalina”, „Śpiewające Brzdące”, „Pogrodzianki”, zespół taneczny „Lanzania” oraz kapela „Wesoła Ferajna”, kapela „Tangolita” i Zespół Wokalny „Tolkmiczanka”. Działają także Klub Seniora, Sekcja Teatralna oraz Modelarska.

Łącznie w powiecie działają **4 gminne ośrodki kultury**, tj. GOK w Komorowie Żuławskim, OKSiR w Młynarach, Pasłęcki Ośrodek Kultury w Pasłęku, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Tolkmicku.

3.3. Sport

3.3.1. Charakterystyka sportu w powiecie elbląskim

Na terenie powiatu elbląskiego działa **20** stowarzyszeń kultury fizycznej, a zarejestrowanych w powiecie elbląskim jest **7**. Do rejestru jest wpisanych 24 uczniowskich klubów sportowych, które zrzeszają **1.027 osób**. Na uwagę zasługuje duży udział młodzieży do lat 18 uczestniczącej w różnego rodzaju zajęciach sportowych. Wysoki wskaźnik wynika ze wzrastającej aktywności uczniowskich klubów sportowych działających przy szkołach powiatu elbląskiego.

Największą popularnością cieszy się **piłka nożna**, którą uprawia ponad **39%** ćwiczących, gdyż dyscyplina ta nie wymaga kosztownego sprzętu ani specjalnie przygotowanych obiektów sportowych, co ma znaczenie w ośrodkach wiejskich. Popularnością cieszy się także tenis stołowy - **15%**, lekka atletyka - **13%** i koszykówka - **11%** aktywnie ćwiczących.

Na stałe wpisanych w kalendarz jest ponad **20 imprez** –patriotycznych, rekreacyjnych sportowych.

W powiecie elbląskim zarejestrowanych jest **24** kluby sportowe i **7** stowarzyszeń kultury fizycznej. Na terenie powiatu do wyróżniających się stowarzyszeń kultury fizycznej należą:

- 2 Elbląski Szkolny Związek Sportowy (sport szkolny);
- 2 Elbląski Okręgowy Związek Koszykówki;
- 2 Warmińsko-Mazurski Okręgowy Związek Piłki Nożnej – Podokręg Elbląski;
- 2 Gminny Ludowy Klub Sportowy „**Pomowiec**” w Gronowie Elbląskim;
- 2 Klub Sportowy „**Syrena**” i Sportowy Klub Jeździecki w Młynarach;
- 2 Sportowy Klub Jeździecki „**Baskil**” w Rzeczej;
- 2 Szkolny Związek Sportowy i Klub Sportowy „**Polonia**” w Pasłęku;
- 2 Miejsko-Gminny Klub Sportowy „**Tolkmicko**” w Tolkmicku;
- 2 Klub Jeździecki „**Saccus**” w Kadynach;
- 2 Klub Jeździecki Rodziny Fiłonowiczów w Gronowie Górnym;
- 2 Ludowy Zespół Sportowy „**Magdalena**” w Markusach;
- 2 Ludowy Klub Sportowy „**Agat**” w Jegłowniku.

Z uczniowskich klubów sportowych wyróżniają się:

- 2 Szkolny Klub Sportowy „**Dobry**” w Dobrym; sekcja tenisa stołowego;
- 2 Szkolny Klub Sportowy „**Godkowo**” w Godkowie, sekcja badmintonu;
- 2 Uczniowski Klub Sportowy „**Tajfun**” w Gronowie Elbląskim, sekcja tenisa stołowego;
- 2 Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „**Agros**” w Pasłęku sekcja tenisa stołowego;
- 2 Uczniowski Klub Sportowy „**Kaper**” w Kamiennicy Elbląskiej, sekcja trójboju;
- 2 Uczniowski Klub Sportowy „**GimPas**” w Pasłęku.

3.3.2. Ważniejsze obiekty sportowe na terenie powiatu elbląskiego to:

1. Kompleks boisk przy Zespole Szkół w Pasłęku z nawierzchnią tartanową.
2. Stadion Miejski w Pasłęku o powierzchni **1,60 ha** - stan dobry z budynkiem socjalnym.
3. Stadion Miejski w Tolkmicku przy ul. Szpitalnej 4 o rozmiarach boiska 105 m x 73 m (obiekt w całości – 240 m x 95 m) – stan średni oraz Pawilon Klubu Sportowego w Tolkmicku.

Ponadto w gminach powiatu znajdują się obiekty sportowe o znaczeniu lokalnym i tak:

- 2 Elbląg – pięć boisk pełnowymiarowych i jeden szkolny niepełnowymiarowy.
- 2 Godkowo – hala sportowa przy SP w Godkowie i sala gimnastyczna przy SP w Dobrym.
- 2 Gronowo Elbląskie – dwa trawiaste boiska sportowe w Gronowie Elbląskim i Jegłowniku, kompleks boisk asfaltowych w Gronowie Elbląskim, dwie sale gimnastyczne.
- 2 Markusy – trzy boiska o nawierzchni utwardzonej dobrej jakości.
- 2 Milejewo – cztery boiska sportowe: 2 przy SP, 2 - LZS, sala gimnastyczna przy SP w Milejewie.
- 2 Młynary – jeden stadion sportowy wraz z zapleczem.
- 2 Pasłek – stadion sportowy.
- 2 Rychliki – 5 boisk do piłki nożnej.
- 2 Tolkmicko – Stadion Miejski do piłki nożnej z zapleczem.

Ponadto **14** obiektów noclegowych turystyki jest wyposażonych w urządzenia sportowo - rekreacyjne, w tym w dwu znajdują się siłownie, w 1 basen kryty, w 1 kort tenisowy, w 1 sauna, w 3 wyposażalnie rowerów, w 2 - ścieżki zdrowia, w 4 - pokoje zabaw dla dzieci.

3.4. Opieka zdrowotna

Od 1999 roku za lokalną politykę zdrowotną mieszkańców odpowiedzialne są głównie samorządy gminne i powiatowe. Na terenie powiatu elbląskiego funkcjonuje jeden szpital, którego organem założycielskim jest Rada Powiatu w Elblągu. Natomiast za lecznictwo otwarte (przychodnie i ośrodki zdrowia) odpowiedzialne są lokalne samorządy gminne.

Finansowanie usług aktualnie odbywa się na podstawie zawartych kontraktów przez publiczne i niepubliczne placówki służby zdrowia z Narodowym Funduszem Zdrowia.

3.4.1. Ochrona zdrowia

Lecznictwo zamknięte

Szpital w Pasłęku aktualnie posiada **95** łóżek w tym oddziały: wewnętrzny – **35**, rehabilitacji kardiologicznej – **30**, dziecięcy – **15**, oddział chirurgii 1 dnia – **10** i ginekologii 1 dnia – **5**.

W wyniku przeprowadzonej w 2005 roku restrukturyzacji łóżek, został zmieniony profil świadczenia usług przez oddziały zabiegowe (chirurgiczny i położniczo-ginekologiczny) na tryb jednodniowy.

Obszar działania szpitala to miasto i gmina Pasłęk, miasto i gmina Młynary oraz gminy Godkowo, Rychliki i Wilczęta z powiatu braniewskiego.

Dla mieszkańców pozostałych gmin, tj. Milejewa, Markus, Elbląga, Gronowa Elbląskiego oraz miasta i gminy Tolkmicko leczenie szpitalne zabezpieczają szpitale w Elblągu.

Świadczenia oddziału rehabilitacji kardiologicznej i zakładu opieki leczniczej skierowane są także do pacjentów poza lokalnych.

Liczba leczonych ogółem na oddziałach niezabiegowych w szpitalu w Pasłęku utrzymuje się corocznie na przybliżonym poziomie.

Średnie wykorzystanie łóżek na oddziałach niezabiegowych za 2006 rok wynosi:

- oddział wewnętrzny	- 65,2%	- 238 dni,
- oddział dziecięcy	- 50,4%	- 184 dni,
- oddział rehabilitacji kardiologicznej	- 85,8%	- 313 dni.

Świadczenia na II poziomie referencyjnym dla wszystkich mieszkańców powiatu elbląskiego zabezpieczają szpitale w Elblągu i Olsztynie.

Liczba łóżek na 10 tys. ludności w powiecie wynosi **16,5** – średnia wojewódzka **42,2**, kraj **21** (*dane za 2005 rok wg WUS*).

Aktualnie głównym zadaniem Dyrekcji SP ZOZ w Pasłęku i organu założycielskiego jest prowadzenie działań w kierunku zachowania przez szpital płynności finansowej oraz przygotowanie szpitala do ewentualnej konsolidacji z Wojewódzkim Szpitalem Zespolonym w Elblągu.

Ratownictwo Medyczne

Zespół Ratownictwa Medycznego „W” zabezpiecza wyjazdy do nagłych zachorowań oraz wypadków na obszarze działania szpitala w Pasłęku. Zespół wyjazdowy „W” od 1 kwietnia 2005 roku funkcjonuje w strukturze Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Elblągu z siedzibą w Pasłęku.

Lecznictwo otwarte

W ramach lecznictwa otwartego usługi świadczy 7 poradni specjalistycznych: chirurgiczna, neurologiczna dla dzieci, neurologiczna dla dorosłych, zdrowia psychicznego, chorób płuc dla dorosłych, chorób płuc dla dzieci i położniczo-ginekologiczna. Łącznie poradnie te udzieliły za 2006 rok - **23.397** porad, w porównaniu do 1998 roku liczba udzielonych porad uległa zmniejszeniu o **11.944** z powodu likwidacji **12** poradni specjalistycznych (brak lekarzy specjalistów).

Lecznictwo podstawowe zapewniają publiczne i niepubliczne placówki służby zdrowia i tak:

a) publiczne placówki

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Gminny Ośrodek Zdrowia w Markusach,
- Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Elblągu,

b) niepubliczne placówki

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Grupowa Praktyka Lekarza „Medyk” w Młynarach,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – TOL-VITA s.c. w Tolkmicku,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – „Eskulap” w Rychlikach,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – „Milevita” w Milejewie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Poradnia Ogólna i Pediatria „Lekarz” w Pasłęku,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – „Twoje Zdrowie” w Godkowie, Pasłęku i Zielonce Pasłęckiej,
- Zakład Lekarza Rodzinnego s.c. Marzena i Marek Bardzik w Jegłowniku i Gronowie Elbląskim.

Na terenie powiatu elbląskiego funkcjonuje i na tle województwa przedstawia się odpowiednio (*dane za 2005 rok wg WUS*):

	w: powiecie	województw.	kraju
Łóżek w szpitalach na 10.000 mieszkańców	16,5	42,2	21
Ambulatoryjna opieka zdrowotna			
- Zakłady Opieki Zdrowotnej	19	427	12.273
Lekarze	32	2.180	76.046
Stomatolodzy	16	335	11.881
Pielęgniarki	92	5.649	178.790
Apteki	9	343	10.019
Liczba ludności na jedną aptekę	6.277	4.165	3.808

3.4.2. Kadra

W 2006 roku w SP ZOZ w Pasłęku pracowało ogółem:

- na podstawie umowy o pracę:
 - **9** lekarzy i **57** pielęgniarek w szpitalu,
 - **1** lekarz i **3** pielęgniarki w poradniach specjalistycznych,
- na podstawie umowy cywilno-prawnej kontrakt:
 - **9** lekarzy i **2** pielęgniarki instrumentariuszki w szpitalu,
 - **8** lekarzy w poradniach specjalistycznych.

W lecznictwie podstawowym w gminach, miastach i gminach, w publicznych i niepublicznych placówkach służby zdrowia zatrudnionych jest wg danych NFZ **25** lekarzy (osoby). Zadania ochrony zdrowia w powiecie elbląskim (samorządu powiatu i samorządów gmin) to m.in. działania w zakresie konsolidacji szpitala w Pasłęku z Wojewódzkim Szpitalem Zespolonym w Elblągu, dalsza poprawa stanu technicznego zgodnie z zaleceniami sanepidu obiektów – szpitala i ośrodków zdrowia oraz działanie w zakresie promocji i profilaktyki zdrowia.

3.5. Pomoc społeczna

3.5.1. Problemy społeczne

W ostatnich latach zauważa się wyraźne rozwarstwienie poziomu życia i narastanie problemów społecznych. Gwałtownie narasta proces pauperyzacji całych środowisk, zwłaszcza popegeerowskich, które stanowią większość klientów pomocy społecznej. Bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność wychowawcza, alkoholizm objawiają się ubóstwem, a często skrajną nędzą. Przyczyny niepełnosprawności to choroby krążenia (36% wszystkich niepełnosprawnych); choroby reumatyczne – 16%, a wśród dzieci porażenie mózgowie oraz upośledzenie umysłowe i wynikające z nich samotność i wyizolowanie.

3.5.2. Zadania pomocy społecznej

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Domy Pomocy Społecznej, Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze i Warsztaty Terapii Zajęciowej, terenowe ośrodki pomocy społecznej, instytucje i organizacje współpracujące z tymi jednostkami.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Podstawowe działania Centrum w zakresie pomocy społecznej to: inspirowanie, nadzorowanie i koordynowanie pracy jednostek, nad działalnością których Centrum sprawuje nadzór merytoryczny. Z dniem 1 stycznia 2000 roku powołano, przy PCPR w Elblągu, Powiatowy Zespół d/s Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, który realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, dotyczące orzekania o stopniu niepełnosprawności, do celów pozarentowych i pozaubezpieczeniowych, mieszkańców powiatu elbląskiego i iławskiego.

Domy Pomocy Społecznej

1. **Dom Pomocy Społecznej w Tolkmicku**, funkcjonujący od 1971 roku, zapewnia całodobową, specjalistyczną opiekę 116 osobom, przewlekle somatycznie chorym. Dom świadczy usługi z zakresu rehabilitacji leczniczej - 9 rodzajów zabiegów.
2. **Dom Pomocy Społecznej w Rangórach** został utworzony w 1980 roku jako filia Domu Pomocy Społecznej w Tolkmicku, obecnie działa jako samodzielna jednostka. Przeznaczony jest dla 42 przewlekle somatycznie chorych kobiet, przy średniej wieku 72 lata, stąd większość wymaga całodobowej wzmożonej opieki medycznej i pielęgnacyjnej. Prowadzone są również zajęcia z zakresu rehabilitacji medycznej i społecznej.
3. **Dom Pomocy Społecznej „Krokus” we Władysławowie** jest placówką opiekuńczą dla 42 mężczyzn przewlekle somatycznie chorych, z późnymi następstwami choroby alkoholowej, psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo w wieku 36 do 76 lat. Mieszkańcy objęci są opieką pielęgnacyjną oraz medyczno-rehabilitacyjną.

Placówki opiekuńczo - wychowawcze

Dom Dziecka „Orle Gniazdo” w Marwicy zamieszkuje 65 chłopców i dziewcząt. Wychowankowie uczęszczają do Szkoły Podstawowej w Rychlikach i szkół ponadpodstawowych w Pasłęku i Elblągu.

Inne podmioty pomocy społecznej

Warsztat Terapii Zajęciowej w Kamienniku Wielkim (gm. Milejewo) z 30 miejscami dla niepełnosprawnych.

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej w Tolkmicku prowadzi zajęcia z 60 uczestnikami w 11 grupach terapeutycznych, tj. pracowni życia codziennego, sztuki użytkowej, krawieckiej, usprawniająco - plastycznych, ogrodniczej, komputerowo - poligraficznej, gospodarczo - pralniczej, filmowo - fotograficznej, techniczno - konstruktorskiej, terapeutyczno – opiekuńczej, fryzjersko - kosmetyczną.

Warsztat Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej „Krokus” we Władysławowie dla 30 osób w 6 grupach terapeutycznych w pracowni życia codziennego, rękodziela, ogrodniczej, stolarskiej, gospodarstwa domowego i agrotechnicznej.

Zakład Aktywności Zawodowej w Kamionku Wielkim (gm. Tolkmicko) na 32 miejsca.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej z 18 miejscami, w tym **14** hotelowymi w Tolkmicku i po **2** w MOW w Kamionku Wielkim i Domu Dziecka w Marwicy.

10 ponadgminnych świetlic środowiskowych w Kamiomku Wielkim, Marwicy, Markusach, Młynarach, Przezmarku, Godkowie, Pomorskiej Wsi, Drulitach, Ogrodnikach i Pogrodiu.

Zespół Poradnictwa Rodzinnego przy PCPR w Elblągu.

Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ofiar przemocy.

Mieszkania chronione dla 14 osób, w tym **8** dla usamodzielnionych wychowanków DD w Marwicy i **6** osób zaburzonych psychicznie, czasowo wymagających wsparcia w Tolkmicku.

Samodzielne Mieszkanie dla 10 wychowanków Domu Dziecka „Orle Gniazdo” w Marwicy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Przezmarku z 30 miejscami dla osób zaburzonych psychicznie.

Terenowe ośrodki pomocy społecznej

- **3** Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w Młynarach, Pasłęku oraz Tolkmicku;
- **6** Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej w Elblągu, Godkowie, Gronowie Elbląskim, Markusach, Milejewie i Rychlikach.

Cechy charakterystyczne jednostek organizacyjnych pomocy społecznej to dobre przygotowanie zawodowe zatrudnionej kadry, dobra baza techniczna w wystarczającej ilości i dobrym stanie technicznym; nierównomierne nasycenie kadrami.

3.5.3. Kadra jednostek pomocy społecznej

W domach pomocy społecznej wg stanu na 31 grudnia 2006 roku było zatrudnionych ogółem **105,25** pracowników. Wskaźnik zatrudnienia personelu zespołów terapeutyczno – opiekuńczych wynosi **0,52** ogółu zatrudnionych.

Dużym wsparciem dla pracowników socjalnych tops są pielęgniarki środowiskowe i neuropsychiatryczne oraz zatrudnieni psycholodzy i pedagodzy (Pasłek i Tolkmicko). Dobrze układa się współpraca z kuratorami sądowymi i pedagogami szkolnymi.

3.5.4. Formy realizacji pomocy społecznej

Zadania opieki społecznej przybierają postać pomocy materialnej, rzeczowej bądź poradnictwa specjalistycznego. Formy **pomocy rzeczowej** to: posiłki w ośrodkach pomocy społecznej; opłacanie dożywiania w szkołach; zbiórki używanego sprzętu gospodarstwa domowego; dopłaty do biletów szkolnych; dopłaty do internatów; dopłaty do letniego wypoczynku dzieciom; zakup przyborów szkolnych; zakup żywności; zbieranie i rozdzielanie odzieży; spotkania dla osób samotnych z okazji świąt kościelnych i innych uroczystych dni.

Podjęmowane są działania na rzecz **osób niepełnosprawnych i starych**, w tym udział niepełnosprawnych w zajęciach **Warsztatów Terapii Zajęciowej** przy Domach Pomocy Społecznej w Tolkmicku, Władysławowie i Kamionku Wielkim. Dostęp do **zabiegów rehabilitacyjnych** świadczonych na bazie placówek pomocy społecznej ma jedynie społeczność Tolkmicka. Mieszkańcy pozostałych gmin mogą korzystać z bazy rehabilitacyjnej w placówkach służby zdrowia. Działania na rzecz rozwiązywania problemów rodzin to **doradztwo specjalistyczne** i organizowanie pomocy terapeutycznej, tworzenie grup wsparcia i prowadzenie mediacji w kryzysach rodzinnych czy małżeńskich. Ważną rolę odgrywają **świetlice socjoterapeutyczne** lub opiekuńczo-wychowawcze oraz powiatowy ośrodek interwencji kryzysowej i mieszkania chronione. Prowadzona jest **pomoc dla kombatantów i osób represjonowanych**.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń nie należy oczekiwać zmniejszenia obszaru działania pomocy społecznej ani zakresu świadczeń. Z jednej strony bezrobocie i bieda, z drugiej patologia społeczna oraz kalectwo i niedołężna starość to główne przyczyny ubiegania się o pomoc społeczną. Na **3,2 tys.** osób chorych i starych **37%** jest klientami pomocy społecznej.

3.6. Bezpieczeństwo publiczne

Za zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochronę przeciwpowodziową, przeciwpożarową i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska **odpowiada Starosta Elbląski**.

Do realizacji tych zadań Starosta Elbląski powołał **Powiatowy Zespół Reagowania Kryzysowego**, w skład którego weszli między innymi Zastępca **Komendanta Miejskiej Policji w Elblągu** – odpowiedzialny za porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli i Zastępca **Komendanta Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Elblągu** – odpowiedzialny za ochronę przeciwpożarową i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi. W skład Zespołu weszli także **kierownicy innych wyspecjalizowanych służb**.

W celu zapewnienia systemowego, skoordynowanego i efektywnego reagowania na sytuacje kryzysowe został opracowany „Powiatowy Plan Reagowania Kryzysowego”. Plan Reagowania Kryzysowego określa zespół przedsięwzięć na wypadek zagrożeń noszących znamiona klęski żywiołowej.

3.6.1. Stan porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli w powiecie elbląskim

Zagrożenia przestępczością kryminalną

Do istotnych **zjawisk** rzutujących w sposób odczuwalny na stan bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu elbląskiego, należy zaliczyć drobną przestępczość pospolitą, która wykazuje tendencje wzrostową (wzrost o 22%), a mianowicie:

- 2 Kradzieże rzeczy cudzej,
- 2 Kradzieże z włamaniem,
- 2 Uszkodzenia mienia,
- 2 Rozboje i inne.

Czyny te w 2006 roku stanowiły 2/3 wszystkich przestępstw. Liczba stwierdzonych przestępstw w powiecie elbląskim w 2006 roku wyniosła **1011**, w tym między innymi:

- 2 przestępstw pospolitych (kryminalnych) – **588**
- 2 gospodarczych – **59**

Przestępczość pospolita dominuje w statystykach i wysilek służb kryminalnych i prewencyjnych nakierowany jest na efektywne obniżenie skali zagrożeń. Wskaźnik wykrycia przestępstw ogółem w powiecie elbląskim w 2006 roku wyniósł **83,1%** i był wyższy o **8,6%** niż w 2005 roku. Natomiast wskaźnik wykrycia sprawców przestępstw pospolitych wyniósł **72,7%** i był także wyższy o **6,8%** niż w 2005 roku. Liczba przestępstw kryminalnych na terenie powiatu elbląskiego sukcesywnie spada w ostatnich latach z **742** w 2003 roku poprzez **699** w 2004 roku do **588** w 2006 roku. Od 2004 roku zauważalny jest coroczny wzrost przestępczości nieletnich – najmniej czynów w 2004 roku **39**, najwięcej w 2006 roku – **89**.

Nieletni najczęściej występują jako sprawcy przeciwko mieniu, kradzieży z włamaniem, kradzieży rzeczy cudzej, rozbojów oraz przestępstw narkotykowych. Nieletni są sprawcami średnio **15%** tych przestępstw.

Wskaźnik zagrożenia przestępczością ogółem na 10 tys. Mieszkańców w powiecie elbląskim w 2006 roku wyniósł **179,4** (średnia wojewódzka **342,8**), natomiast wskaźnik zagrożenia przestępstwami kryminalnymi wyniósł **104,3** i był niższy od wojewódzkiego (wskaźnik wojewódzki **218,6**).

Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Odczuwalnym dla społeczeństwa powiatu elbląskiego jest zagrożenie bezpieczeństwa i porządku w ruchu drogowym. Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym od 2003 roku pogorszył się. W 2006 roku zaistniało **306** przestępstw drogowych, tj. o **110** więcej niż w 2005 roku (**196**) i o **111** więcej niż w 2004 roku (**195**).

Przestępstwa drogowe to głównie prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości. W 2006 roku było **294** takich przypadków - stanowiło to **96,1%** wszystkich przestępstw drogowych. Wypadków drogowych w 2006 roku było **66**, w 2005 – **86**, w 2004 roku – **84**.

Do wypadków drogowych najczęściej dochodzi w wyniku:

- niedostosowania prędkości do warunków ruchu (2006 rok – 31 przypadków),
- nieudzielanie pierwszeństwa przejazdu (2006 rok – 12 przypadków),
- nieudzielania pierwszeństwa pieszemu i nieprawidłowego przejeżdżania przejść dla pieszych (2006 rok – 6 przypadków).

Najbardziej zagrożonymi na terenie powiatu jest **droga Nr 7** w okolicach Kazimierzowa i Elbląg – Pasłęk – Zielonka Pasłęcka oraz droga Nr 22. Zły stan nawierzchni dróg i rosnąca liczba pojazdów nie pozwala na szybka poprawę bezpieczeństwa drogowego, niezależnie od podejmowanych działań prewencyjnych.

3.6.2. Stan ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska w powiecie

Zadania ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej, zapobiegania nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska realizuje Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Elblągu, sprawując w większości zdarzeń funkcję wiodącą.

System Ratowniczo-Gaśniczy w powiecie elbląskim

W strukturze Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego poprzez system wojewódzki działa Powiatowy System Ratowniczo-Gaśniczy, a jego siły i środki stanowią:

- 2 Komendant Powiatowy (Miejski) Państwowej Straży Pożarnej w Elblągu;
- 2 Powiatowe Stanowisko Kierowania przy Komendzie Miejskiej PSP;
- 2 trzy Jednostki Ratowniczo-Gaśnicze podporządkowane KM PSP;
- 2 55 ochotniczych straży pożarnych, w tym 12 w Krajowym Systemie Ratowniczo - Gaśniczym;
- 2 jednostki organizacyjne **wojskowej ochrony przeciwpożarowej**;
- 2 nieetatowe zakładowe służby ratownicze i inne jednostki ratownicze.

Charakterystyka operacyjnego rejonu działania i zagrożeń

Podstawowym dokumentem Powiatowego Stanowiska Kierowania (PSK) jest **Powiatowy Plan Ratowniczy**, uwzględniający zagrożenia, siły i środki istniejące na terenie powiatu.

Jednostki Ratowniczo - Gaśnicze podległe Komendzie Miejskiej PSP w Elblągu w 2006 roku wyjeżdżały do około **1.051** zdarzeń, z czego pożary stanowiły **31%**, a ich liczba spadła o około **20%**. Nastąpił natomiast wzrost miejscowych zagrożeń do **688 (66%)** w porównaniu z 2005 rokiem (o 13%). Pozostałe zdarzenia to ratownictwo techniczne, drogowe, chemiczne, ekologiczne, inne miejscowe. Fałszywe alarmy stanowiły **3%** interwencji (**33** zdarzenia).

Czynniki powodujące zagrożenie bezpieczeństwa publicznego powiatu elbląskiego to:

- 2 zachodnie i północno-zachodnie **wiatry** powodujące tzw. „cofkę” i przerwanie wałów rzek Elbląg, Nogat, Zalewu Wiślanego, Jeziora Drużno i innych cieków wodnych;
- 2 rozkład **opadów** atmosferycznych;
- 2 zrzuty **nieczystości** (ścieki), przewozy ładunków niebezpiecznych;
- 2 procesy **technologiczne**, charakter produkcji, ilość i rodzaje magazynowanych materiałów;
- 2 awarie stacji pomp (Elbląg, Bielnik, Nowakowo, Chłodniewo, Osłonka).

Możliwe zagrożenia to: **powódź**; skażenie środowiska substancjami ropopochodnymi, toksycznymi środkami przemysłowymi lub substancjami niebezpiecznymi; pożary i wybuchy. W rejonie działania KM PSP **nie występują zakłady**, w których składowane ilości substancji niebezpiecznych przekroczyłyby wartości progowe **wymagające specjalnych uzgodnień**. Czynniki mogące wywołać lokalne zagrożenia to: zakłady przemysłowe i inne obiekty stosujące niebezpieczne media TSP³ i inne materiały niebezpieczne; dystrybucja paliw; transport materiałów niebezpiecznych; budynki mieszkalne; obiekty zamieszkania zbiorowego; tereny zalewowe; obszary leśne; komunikacja kolejowa, drogowa; zagrożenie radiologiczne; składowiska materiałów niebezpiecznych.

Czynniki korzystne w aspekcie działań ratowniczo-gaśniczych

Zaliczamy do nich ogólne **warunki wodne** (gęsta sieć rowów melioracyjnych, bliskość otwartych akwenów wodnych, stopień zwodociągowania, hydranty, stanowiska wodne na ciekach do czerpania wody); **łączność alarmowania** (przewodowa i bezprzewodowa), **radiotelefony przewoźne** i nasobne, instalacje sygnalizacyjno - alarmowe w zakładach pracy; zabezpieczenie ppoż, urządzenia gaśnicze; OSP z całodobowym dyżurem w zakładach stosujących TSP⁵ i inne media; komputerowe prognozowanie skażeń przez Powiatowe Stanowisko Kierowania.

Analiza zdarzeń pożarowych i innych miejscowych w powiecie elbląskim.

Pożary stanowią **31%**, zdarzenia miejscowe - **66%**, fałszywe alarmy – **3%**, pożary małe stanowią **44%** zdarzeń.

³Toksyczne Środki Przemysłowe

ROZDZIAŁ 4

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1. Systemy transportowe

Powiat elbląski leży na przecięciu dróg międzynarodowych i posiada dobre połączenia lokalne z podstawowym układem transportowym kraju. W układzie tym znajdują się: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i inne miejscowe, szlaki kolejowe i drogi wodne.

4.1.1. Połączenia drogowe

Drogi krajowe na obszarze powiatu elbląskiego mają długość **72 km** i są to:

1. **Droga Nr 7** - o długości **38 km** przebiegająca przez gminy Elbląg i Pasłęk. Stanowi ważne połączenie krajowe i międzynarodowe.
2. **Droga Nr 22 - Czarlin – Malbork – Elbląg** biegnie od drogi Nr 1 (Katowice–Łódź Kaliska–Gdańsk) przez Elbląg i dalej do granicy państwa i przejścia granicznego w **Grzechotkach–Mamonowie II**. W granicach powiatu ma długość **34 km** i biegnie przez gminy Gronowo Elbląskie, Elbląg, Milejewo i Młynary. Ma duże znaczenie dla regionu i powiatu.

Drogi wojewódzkie na terenie powiatu mają długość **175 km**, w tym **12 km** w miastach, tj.:

1. **Droga Nr 504 – Elbląg–Frombork–Braniewo** o dł. **15 km** (gm. Milejewo i Tolkmicko).
2. **Droga Nr 513** biegnie przez gm. Pasłęk i Godkowo o dł. **27 km** od drogi Nr 7 do Bezled.
3. **Droga Nr 505** - relacji **Pasłęk–Młynary–Frombork** o dł. **25 km** (gm. Pasłęk, Młynary).
4. **Droga Nr 503** – relacji **Elbląg–Suchacz–Kadyny–Tolkmicko–Pogrodzie** o dł. **24 km**.
5. **Droga Nr 527** o dł. **41 km** tworzy lokalne połączenie **Pasłęka z Morągiem i Olsztynem** i w kierunku granicy województwa przez **Rychliki – Kwietniewo – Dzierzgoń**.
6. **Droga Nr 526** o dł. **20 km** od **Pasłęka–Śliwice–Buczyniec–Lepno** do Kanału Elbląskiego.
7. **Droga Nr 509** o dł. **19 km** z **Elbląga do Młynar i Ornety** (gm. Milejewo i Młynary).

Drogi powiatowe o długości **540 km**, w tym zamiejskie **508 km**, miejskie **32 km**. Drogi o nawierzchni twardej stanowią **96,8% (522,9 km)**. W ciągu dróg powiatowych jest **88 obiektów mostowych** o dł. **1.228 mb.**, w tym w ciągu dróg zamiejskich **83 szt.** o dł. **1.201 mb.**, miejskich **5 szt.** o dł. **27 mb.** z tego **8 mostów** wymaga modernizacji i **4 mosty** remontów zachowawczych; **przeprawa promowa** w Kępinach Małych; **most pontonowy** w Nowakowie; **312 szt.** przepustów. Około **350 km**, tj. **65%** dróg wymaga remontu, w tym modernizacji **118 km - 22%**; odnowy nawierzchni **142 km - 27%**, regeneracji **90 km - 17%**.

Drogi gminne o długości **1.083 km**, w tym **234,4 km** o nawierzchni twardej.

Na **1 km²** powierzchni powiatu przypada średnio **1,3 km** dróg publicznych, w tym **0,76 km** dróg gminnych, **0,37 km** powiatowych, **0,12 km** wojewódzkich i **0,05 km** krajowych.

Utwardzone drogi lokalne stanowią **w powiecie -14%**, **województwie – 21%**, **kraju – 46%**.

4.1.2. Połączenia kolejowe

Skład sieci stanowią: dwutorowa zelektryfikowana linia **Elbląg – Malbork i Elbląg – Bogaczewo**, jednotorowa zelektryfikowana linia **Bogaczewo – Pasłęk – Morąg – Olsztyn** i jednotorowa **Bogaczewo – Braniewo – Kaliningrad** oraz z **Elbląga do Braniewa**.

Połączenia międzynarodowe to: **Berlin – Szczecin – Gdańsk – Elbląg – Kaliningrad** i **Berlin –Szczecin – Gdańsk – Elbląg – Olsztyn – Wilno**.

Połączenia lokalne: z węzłami kolejowymi w Malborku i Tczewie. Brak połączeń kolejowych w gminach: Godkowo, Milejewo, Markusy, Rychliki.

Bocznice kolejowe są w Pasłęku, Młynarach, Tolkmicku i Gronowie Elbląskim.

Stan techniczny **80%** linii o znaczeniu krajowym i **50%** linii lokalnych jest dobry; problemem jest ich rentowność.

4.1.3. Drogi wodne.

Żeglowne drogi wodne śródlądowe (rz. Elbląg wraz z Kanałem Jagiellońskim, Szkarpa od Wisły do Zalewu Wiślanego, Kanał Elbląski) mają znaczenie turystyczne. Morski tor wodny Zalewu Wiślanego w niewielkim stopniu jest wykorzystywany do celów turystycznych.

4.2. Transport publiczny

Powiat elbląski obsługuje Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej w Elblągu. Na terenie powiatu istnieje **13 lokalnych linii pasażerskich** o łącznej dł. **329 km** i **162 kursy** obsługiwane przez Oddział Elbląg-86 kursów, Ornet-3 kursy, Pasłek-73 kursy, linie PKS przelotowe całoroczne i sezonowe. Dzienny przebieg autobusów wynosi **3.670 km**.

Przejścia graniczne mające znaczenie dla powiatu elbląskiego to: drogowe w Gronowie – Mamonowie, kolejowe w Braniewie – Mamonowie, morskie w Elblągu i Fromborku.

4.3. Łączność

Problem łączności rozwiązuje telefonia komórkowa, obejmująca prawie 100% powierzchni powiatu. Telekomunikacja Polska prowadzi inwestycje w gminach Godkowo, Gronowo Elbląskie, Milejewo, Pasłek.

4.4. Zagospodarowanie przestrzenne terenu

Do uwarunkowań zewnętrznych wpływających na zagospodarowanie terenu zaliczamy:

1. **Korzystne położenie geograficzne** względem ważnych szlaków komunikacyjnych, Zalewu Wiślanego i Morza Bałtyckiego, aglomeracji miejskich Elbląga i Trójmiasta, Obwodu Kaliningradzkiego i przejść granicznych (drogowe, morskie, kolejowe).
2. **Uwarunkowania prawne** zależne od samorządów gmin i województwa.

Do uwarunkowań wewnętrznych zaliczamy:

1. **Strefę przyrodniczą** stanowiącą podstawę rozwoju rolnictwa i turystyki.
2. **Przydatność gruntów do posadowienia budynków:** na Żuławach kłopotliwa i kosztowna, na pozostałym obszarze - przeważnie korzystna.
3. **Sferę kulturową**, stwarzającą warunki do rozwoju turystyki, powodującą jednocześnie ograniczenia swobody zagospodarowania terenu i wysokie koszty utrzymania obiektów zabytkowych.
4. **Sferę społeczną**, którą wyznacza mała gęstość zaludnienia, malejący przyrost naturalny, niekorzystna struktura demograficzna, bezrobocie i bieda, niski standard mieszkań.
5. **Pasma urbanizacji:** Nadzalewowe Elbląg – Tolkmicko i Elbląg – Pasłek.
6. **Sferę produkcyjną** o różnym stopniu rozwoju.
7. **Systemy infrastruktury technicznej**, na koniec 1998 roku, tj.:
 - 2 sieć wodociągowa – **701,8 km**, **8.404** sztuk przyłączy do budynków mieszkalnych. Z wodociągów korzysta średnio **85,6%**, na wsi – **80,2%**, w miastach – **98,4%**;
 - 2 sieci kanalizacyjna – **74,1 km**, **2.335** sztuk przyłączy do budynków mieszkalnych. Z kanalizacji korzysta średnio **22%** ludności, na wsi – **7%**, w miastach – **73%**;
 - 2 gospodarka odpadami - nie ma składowisk według wymogów ochrony środowiska;
 - 2 system elektroenergetyczny - pewność zasilania (GPZ WN/SN) w okolicy Elbląga, GPZ – w gminie Tolkmicko i Pasłek, na pozostałym obszarze - tylko linie SN i NN;
 - 2 sieć gazowa - **28,8 km** dochodzi do Gronowa Górnego i liczy **251** odbiorców;
 - 2 znaczne obszary niedoinwestowane w podstawowe uzbrojenia terenu.

4.5. Budownictwo mieszkaniowe

Większość domów i budynków gospodarskich pochodzi sprzed 1945 r., głównie z początków XX wieku. Są to przeważnie budynki murowane. W 2005 roku oddano do użytku 205 budynków, w tym 104 mieszkalnych ze 143 mieszkaniami. W powiecie elbląskim jest **16.474** mieszkań o **61.992** izbach i powierzchni **1.153,9 m²**. Mieszkanie liczy średnio **3,76** izb, gdzie przebywa **3,43** osób. Powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi **70,0 m²**. Na jedną osobę przypada około **20,4 m²** mieszkania.

Mieszkania na 1000 ludności w 2005 r. w: **powiecie - 291,6; województwie - 320,5; kraju - 334,8**

przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m²]	70,0	64,9	69,3
przeciętna powierzchnia użytkowa [na 1 osobę]	20,4	20,8	23,2

ROZDZIAŁ 5 OCHRONA PRZYRODY, KRAJOBRAZU I ŚRODOWISKA

5.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Powiat elbląski charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem zasobów środowiska przyrodniczego o zachowanych naturalnych krajobrazach. Sieć obszarów przyrodniczo cennych prawnie chronionych obejmuje powierzchnię **62.866 ha**, co w strukturze stanowi [w % ogólnej powierzchni] w:

	powiecie	województwie	kraju	lokata w woj.
- obszary prawnie chronione	41,1	46,2	32,5	11

Stosowane w granicach powiatu elbląskiego formy ochrony przyrody i krajobrazu to:

- 2 8 rezerwatów przyrody 4.014,5 ha
- 2 Park Krajobrazowy „Wysoczyzna Elbląska” 11.554,0 ha, w tym 102,1 ha rezerwatu
- 2 10 obszarów chronionego krajobrazu (łącznie 127.759,4 ha) w granicach powiatu 58.842,5 ha
- 2 2 użytki ekologiczne 89,9 ha
- 2 601 oznakowanych pomników przyrody.
- 2 Na Listach Obszarów Natura 2000 znajdują się:

1. Lista specjalnych obszarów ochrony siedlisk:

PLC280001 JEZIORO DRUŻNO
PLH280006 RZEKA PASŁĘKA
PLH280007 ZALEW WIŚLANY I MIERZEJA WIŚLANA

2. Lista obszarów specjalnej ochrony ptaków:

PLB280002 DOLINA PASŁĘKI
PLC280001 JEZIORO DRUŻNO
PLB280010 ZALEW WIŚLANY

Na Jeziorze Drużno (kod – PLC) całkowicie się pokrywają granice obszaru specjalnej ochrony ptaków i specjalnej ochrony siedlisk.

5.2. Gospodarka wodno - ściekowa

5.2.1. Stan czystości wód

W 2005 roku kontrolą stanu czystości objęto:

- 2 rzeki: Elbląg i Pasłęka;
- 2 poldery wód podziemnych: Kępniewo, gm. Markusy i Aniołowo, gm. Pasłęk;
- 32 punktowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych;

Jakość wód rzeki Elbląg w ocenie ogólnej odpowiada **IV⁴** natomiast rzeki Pasłęki **III** klasie czystości. Jakość wód podziemnych Polderu Kępniewo odpowiada **IV** klasie czystości, zlewni ciek Aniołowo **II** klasie powyżej Aniołowa i **IV** klasie poniżej Aniołowa. Jakość wód powierzchniowych ciek Aniołowo zakwalifikowano do **V** klasy czystości. Rośnie systematycznie ilość odprowadzanych ścieków. Największe ilości ścieków i ładunki zanieczyszczeń odprowadzają oczyszczalnia ścieków Bongrain Polska ICC Sery Pasłęk, oczyszczalnia w Tolkmicku i oczyszczalnia w Pasłęku.

5.2.2. Gospodarka ściekowa

Zaopatrzenie w wodę pitną z ujęć podziemnych nie stanowi problemu rozwojowego. Z wodociągu w miastach korzysta w: powiecie - 97,7; woj. - 96,2 [% ogół mieszkańców].

Na terenie powiatu elbląskiego znajduje się 15 oczyszczalni ścieków ogółem, w tym 14 komunalnych, z tego 1 mechaniczna, 12 biologicznych, 1 z podwyższonym usuwaniem biogenów oraz jedna przemysłowa biologiczna oczyszczalnia ścieków. Przepustowość ogółem wynosi 11.246 dam³/dobę, w tym komunalnej oczyszczalni mechanicznej - 35 m³/dobę, biologicznych - 5.311 m³/dobę, z podwyższonym usuwaniem miogenów - 3.500 m³/dobę, a przemysłowej - 2.400 m³/dobę. Równoważna liczba mieszkańców wynosi 19.094 osób. Według WUS w 2005 roku z terenu powiatu poprzez komunalne oczyszczalnie odprowadzane było 879,8 dam³/dobę ścieków oczyszczanych, a przemysłową 786 dam³/dobę. Oczyszczalnie obsługują 21.479 mieszkańców powiatu, tj. 38,02% ogólnej liczby ludności,

z tego w miastach **94,77%**, na wsi **14,03%**. Ścieki wymagające oczyszczenia stanowią **61,15%** ścieków ogółem.

Z kanalizacji w miastach korzysta	w powiecie – 73,1 ; woj. – 87,4 ; kraju – 85,2% ogółu ludności;
Oczyszczalnie obsługują	w powiecie – 38,0 ; woj. – 69,9 ; kraju – 60,2% ogółu ludności;
Oczyszczalnie w miastach obsługują	w powiecie – 94,8 ; woj. – 93,0 ; kraju – 72,0% ogółu mieszk.;
Oczyszczalnie na wsi obsługują	w powiecie – 14,0 ; woj. – 9,0 ; kraju – 7,0% ogół mieszk.

5.3. Gospodarka odpadami stałymi

5.3.1. Odpady przemysłowe

Na terenie powiatu elbląskiego istnieją **dwa** przemysłowe składowiska odpadów. Roczna ilość wytworzonych odpadów jest na zbliżonym poziomie i wynosi około **4.500 Mg**. Rośnie natomiast roczna ilość wytwarzanych odpadów niebezpiecznych. W Jagodnie znajduje się składowisko odpadów przemysłowych o powierzchni **11,82 ha**, na które od 1999 roku nie przyjmowane są już odpady.

5.3.2. Odpady komunalne

Na terenie powiatu elbląskiego znajduje się **5 stałych składowisk odpadów komunalnych**: w **Nowym Dworze Elbląskim** - gm. Gronowo Elbląskie; w **Błudowie** – gm. Młynary; w **Starym Dolnie** – gm. Markusy; w **Barzynie** – gm. Rychliki; w **Robitach** – gm. Pasłek. W 2005 roku zdeponowano **5.375 Mg** odpadów. Rocznie produkowanych jest 1,1, tys. ton odpadów komunalnych. Selektywną zbiórką odpadów objęte są gminy: Elbląg, Gronowo Elbląskie, Milejewo, Pasłek i Tolkmicko.

5.4. Ochrona powietrza

Substancje zanieczyszczające powietrze **nie przekraczają** dopuszczalnych wartości stężeń średniorocznych pyłów, SO₂, NO₂, CO i opadu pyłu. Roczna ocena jakości powietrza za 2005 rok kwalifikuje strefę powiat elbląski do klasy **A**.

W powiecie znajdują się **34** zakłady mogące stanowić **źródła emisji** zanieczyszczeń, w tym w gm. Elbląg –**13**, Godkowo –**1**, Milejewo –**3**, Młynary –**2**; Pasłek –**8**, Rychliki –**1**, Tolkmicko –**6**. Na skontrolowanych w 1999 roku **13** zakładów, w **9** nie przeprowadzono kontroli z uwagi na brak decyzji o emisji dopuszczalnej, w **3** - nie stwierdzono przekroczeń wielkości emisji dopuszczalnych, w **1** - stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej emisji NO₂.

Rocznie emisja zanieczyszczeń pyłowych wynosi **136 ton**, gazowych **96 ton** i utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

5.5. Ochrona przed hałasem

5.5.1. Hałas komunikacyjny

Wzrasta zagrożenie hałasem drogowym spowodowane gwałtownym, skokowym przyrostem liczby środków transportu przy minimalnym wzroście długości dróg., co powoduje duży wzrost uciążliwości hałasu. Analiza rozkładu dźwięku wzdłuż drogi nr 7 na odcinku Kazimierzowo – Marzewo w **9** punktach wskazała, że we wszystkich stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku. W dwu punktach stwierdzono przekroczenia poziomów progowych.

5.5.2. Hałas przemysłowy

W powiecie elbląskim w 2005 roku zbadano poziom hałasu w **3** podmiotach. W jednym przypadku stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych norm poziomu dźwięku. Maleje liczba podmiotów, w których notowane były przekroczenia poziomu hałasu.

5.6. Zagrożenia awariami

Na terenie powiatu znajduje się jeden zakład zakwalifikowany do grupy zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

ROZDZIAŁ 6

 GOSPODARKA I RYNEK PRACY

6.1.

 Podmioty gospodarcze

[koniec grudnia 2005 roku]	powiat	woj.
- liczba podmiotów	3.349	110.087
w tym		
- sektor publiczny	250	6.684
- sektor prywatny	3.099	103.403
- spółdzielnie	51	735
- spółki prawa handlowego	172	5.080
- fundacje, stowarzyszenia	134	3.234
- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2.441	82.447
- sektor prywatny [w %]	92,5	93,9
- sektor publiczny [w %]	7,5	6,1

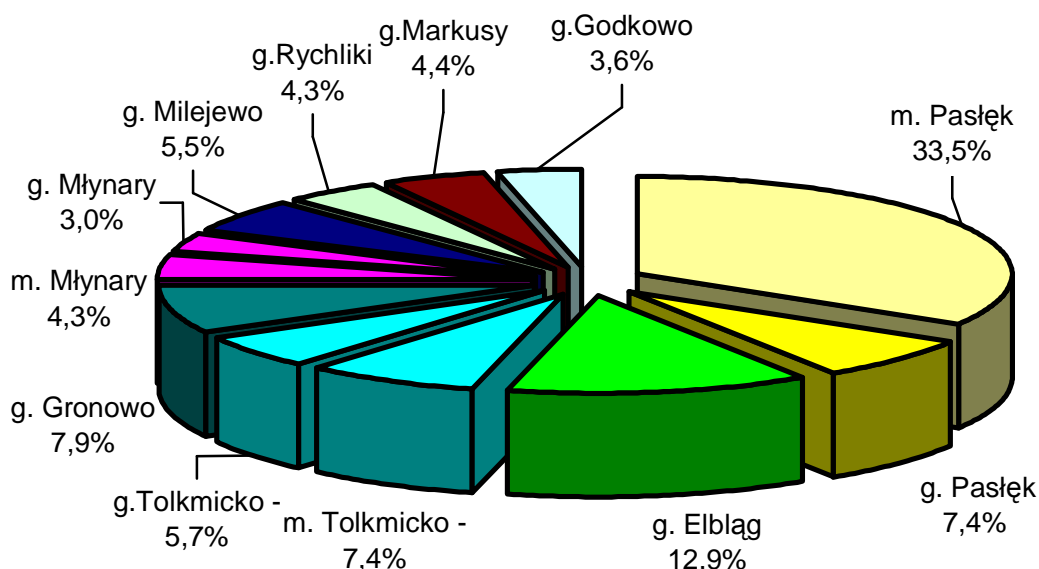
Na **3.349** zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, szacuje się, że około **20-25%** z nich nie prowadzi aktualnie działalności gospodarczej, a około **95%** podmiotów prowadzących działalność to firmy jednoosobowe lub zatrudniające **do 5 osób**.

6.1.1.

 Struktura przestrzenna podmiotów gospodarczych

Wykres Nr 4.

Struktura przestrzenna podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w 2005 roku – stan w dniu 31.XII.

Źródło: dane statystyczne – www.stat.gov.pl
opracowanie graficzne – Starostwo Powiatowe w Elblągu.

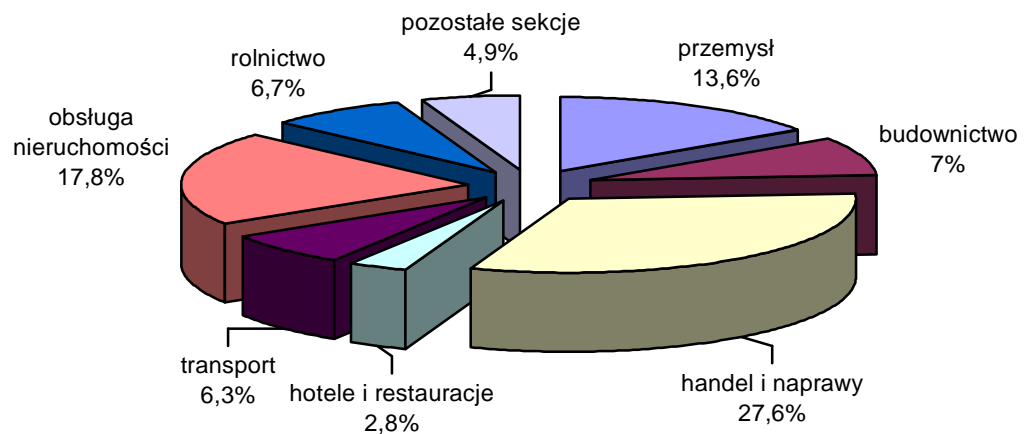
6.1.2. Struktura podmiotów gospodarczych wg sektorów i sekcji EKD

Z analizy struktury podmiotów gospodarczych w ujęciu wielolecia wynika, że **maleje** udział podmiotów zainteresowanych **handel i naprawami** oraz usługami transportowymi, a **wzrasta** obsługa **nieruchomości i firm** oraz pozostałych sekcji. Działalność produkcyjną i usługi transportowe prowadzi dwukrotnie większa liczba podmiotów na wsi niż w miastach. W obsłudze nieruchomości i firm sytuacja jest odwrotna – w miastach jest większy udział podmiotów zajmujących się usługami budowlanymi i różnorodną działalnością usługową.

Z powiatu elbląskiego **18** podmiotów posiada certyfikaty jakości, w gminie Elbląg - **5**, Gronowo Elbląskie – **2**, Milejewo – **1**, Młynary - **1**, Pasłęk – **8**, Rychliki **1**.

Wykres Nr 5.

Struktura jednostek zarejestrowanych w systemie REGON średnio w powiecie elbląskim w 2005 roku.

Źródło: dane statystyczne - www.stat.gov.pl; opracowanie graficzne – Starostwo Powiatowe w Elblągu.

6.2. Charakterystyczne cechy funkcji gospodarczych w powiecie elbląskim

- 2 dominacja gospodarki żywnościowej - region typowo rolniczy;
- 2 możliwość rozwoju rolnictwa, turystyki, agroturystyki, małych i średnich przedsiębiorstw, produkcji nieuciążliwej dla środowiska oraz usług i handlu;
- 2 niewiele zakładów pracy o strategicznym znaczeniu, mających dobrą kondycję finansową, deklaruje chęć rozwoju działalności i tworzenia nowych miejsc pracy;
- 2 w strukturze branżowej produkcji przeważa branża spożywcza, produkcja mebli;
- 2 zdecydowana większość podmiotów gospodarczych to zakłady osób fizycznych;
- 2 korzystne położenie komunikacyjne i geograficzne;
- 2 bliskość Obwodu Kaliningradzkiego stwarza możliwość eksportu wyrobów i usług;
- 2 występują niewykorzystane obiekty do prowadzenia działalności gospodarczej. Duży potencjał należący do ANR, może stanowić atrakcyjną ofertę dla inwestorów;
- 2 w celu zachęcenia do inwestowania na terenach powiatu, gminy proponują szereg korzystnych warunków (m.in. zwolnienia podatkowe, ulgi inwestycyjne);

- 2 konieczna jest rozbudowa infrastruktury (drogi, wodociągi, kanalizacja);
- 2 dostosowywanie kierunków kształcenia młodzieży do potrzeb lokalnego rynku pracy.
- 2 powiat elbląski wg danych za 2005 rok wśród powiatów województwa posiada średnią pozycję w zakresie czynników ekonomicznych stymulujących rozwój, tj.:
 - dochodów budżetów ogółem w 2005 r. – **32.826,3** tys. zł, w tym dochodów własnych – **8.455,1** zł
 - wydatków inwestycyjnych – **3.072,6** tys. zł,
 - dochodów na 1 mieszkańca – **582** zł,
 - udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem – **9,2%** ,
 - wśród liderów gmin przeznaczających najwięcej środków na inwestycje znajdują się gmina Elbląg – **2.527** tys. zł oraz miasto i gmina Pasłęk – **2.412** tys. zł (2005 rok);

6.3. Rynek pracy

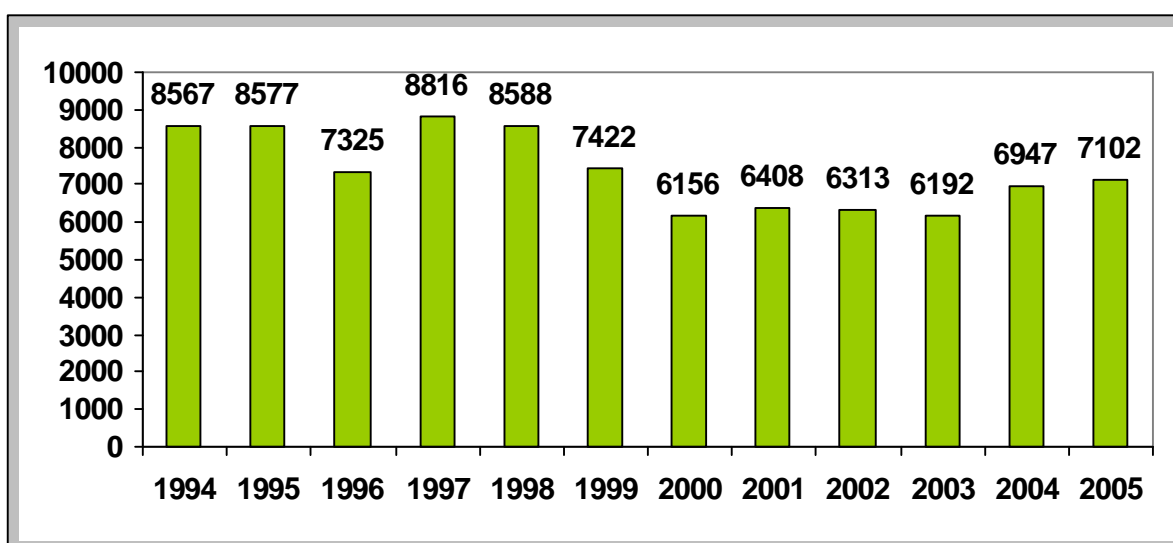
Z ogólnej liczby mieszkańców powiatu na koniec 2005 roku stan pracujących⁵ wyniósł **11.148 osób** (łącznie z pracującymi w rolnictwie indywidualnym), co stanowiło **19,7%** ogólnej liczby osób zamieszkałych na tym terenie. Liczba pracujących poza rolnictwem indywidualnym wyniosła **7.102** osoby. Najmniejsza liczba zatrudnionych była w 2000 roku, i wyniosła **6.156** osób.

Zdecydowana większość pracuje w przemyśle – **47,6%**, w usługach rynkowych – **6,9%**, **usługach nierynkowych** – **27,2%**, rolnictwie – **4,2%**. Najmniejszy udział procentowy notuje się wśród osób świadczących usługi hotelarskie i gastronomiczne - **0,9%** ogółu pracujących w powiecie.

Struktura pracujących w 2005 roku [w %] w:	powiecie	województwie	kraju
- pracujący w sektorze prywatnym	63,5	57,4	66,2
- pracujący w sektorze publicznym	36,5	42,6	33,8

Wykres Nr 6.

Liczba pracujących w powiecie elbląskim w latach 1994-2005

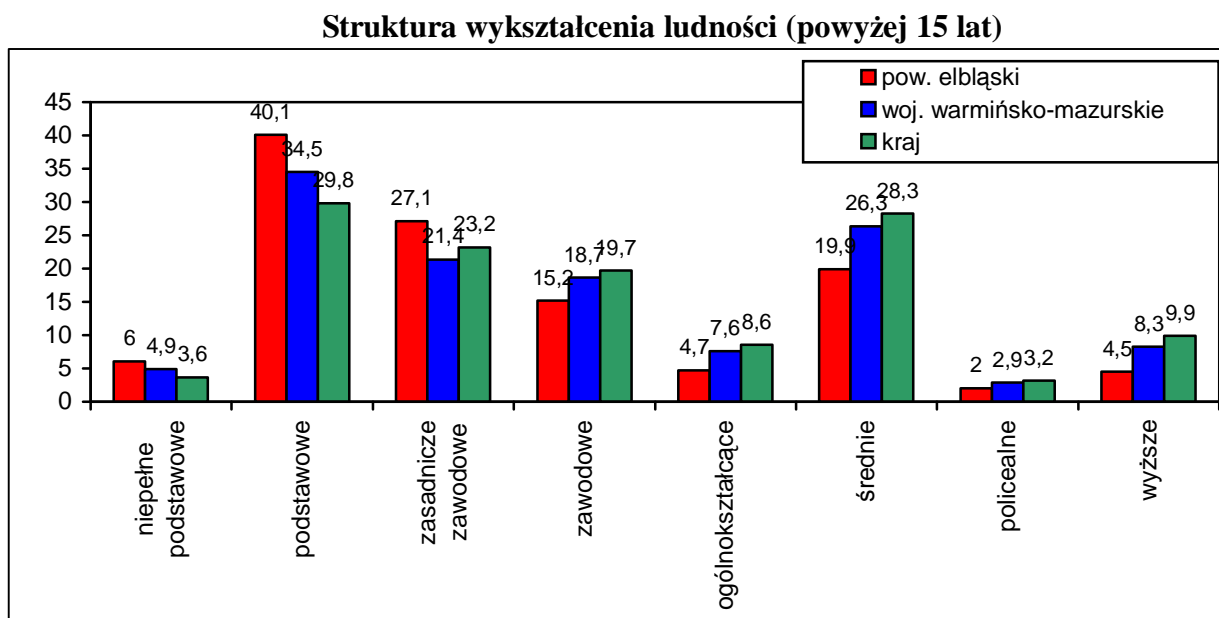

Źródło: dane - www.stat.gov.pl; oprac. graficzne – Starostwo Powiatowe w Elblągu.

⁵ Wg faktycznego miejsca pracy, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, z pracującymi w rolnictwie indywidualnym oraz fundacjami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami

6.3.1. Wykształcenie ludności powyżej 15 roku życia w % wg Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 Szacuje się, że struktura wykształcenia ludności powiatu elbląskiego, poza wskaźnikiem osób z wykształceniem wyższym, jest na średnim poziomie województwa warmińsko-mazurskiego. Strukturę wykształcenia ludności (powyżej 15 lat) według spisu ludności z 2002 roku obrazuje Wykres Nr 5.

Wykres Nr 7.

Źródło: wyniki spisu ludności w 2002 roku, opracowanie graficzne – Starostwo Powiatowe w Elblągu.

6.3.2. Poziom przeciętnych wynagrodzeń

Poziom przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w 2005 roku ogółem w powiecie elbląskim wyniósł **1.847,48** zł brutto, tj. **73,7%** przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w kraju, w województwie – **87,8%** i kształtował się następująco w:

powiecie	wojew.	kraju
1.847,48	2.103,99	2.506,93

6.4. Bezrobocie

Województwo warmińsko – mazurskie ze **stopą bezrobocia 27,2%** na koniec 2005 roku plasuje się na pierwszym miejscu w kraju i zaliczone jest do obszarów szczególnie zagrożonych bezrobociem strukturalnym. Stwarza to również dla powiatu elbląskiego (stopa bezrobocia w 1998 roku – **19,2%**, w 1999 roku – **20,0%**, w 2005 roku – **33,3%**) poważne zagrożenie związane z brakiem możliwości wchłonięcia tak dużej liczby bezrobotnych przez lokalny rynek pracy. Powoduje to migrację ludzi z kwalifikacjami do innych regionów dających szansę zatrudnienia. Na koniec 2005 i 2006 roku podstawowe dane z zakresu bezrobocia wynosiły odpowiednio:

	Powiat		Województwo		Kraj	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Liczba bezrobotnych	7.018	5.910	152.100	127.600	2.773.000	2.309.410
Stopa bezrobocia [%]	33,3	29,3	27,2	23,7	17,6	14,9

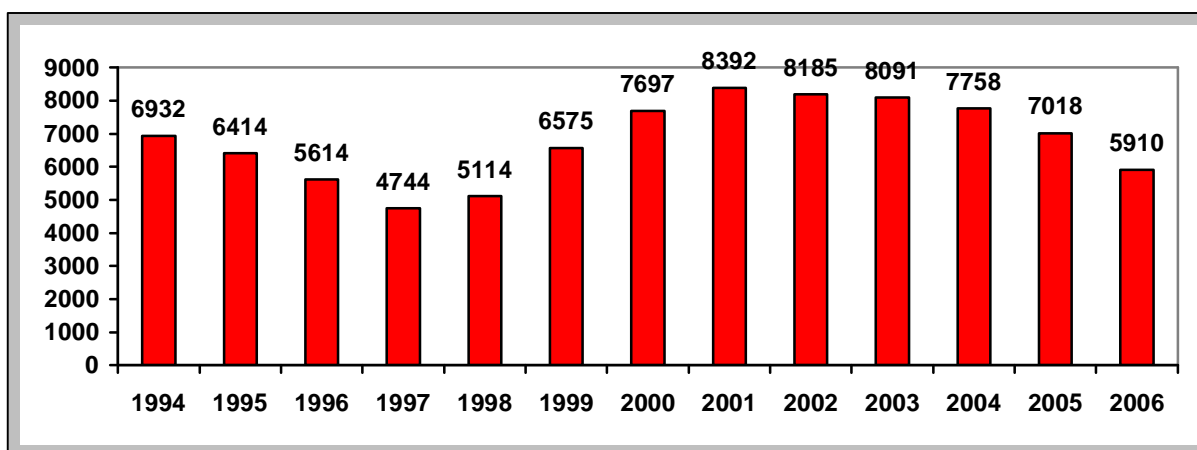
6.4.1. Rozmiar i struktura bezrobocia w powiecie elbląskim

Rozpoczęty w 1990 roku proces urynkwienia gospodarki miał wpływ na poziom i strukturę zatrudnienia, zmieniając oblicze rynku pracy. **Rynek pracobiorcy** przekształcił się w **rynek pracodawcy**, a bezrobocie stało się jednym z trudniejszych problemów.

Od 1994 roku do 1997 liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy sukcesywnie malała osiągając na koniec 1997 roku stan **4.744 osób**. Na koniec 2005 roku liczba bezrobotnych zamieszkujących teren powiatu elbląskiego wynosiła **7.018 osób**, w tym **3.790 kobiet (54%)**. W stosunku do 2005 roku w 2006 roku stopa bezrobocia w powiecie elbląskim spadła o **4 pkt%**.

Wykres Nr 8.

Liczba bezrobotnych w powiecie elbląskim w latach 1994-2005

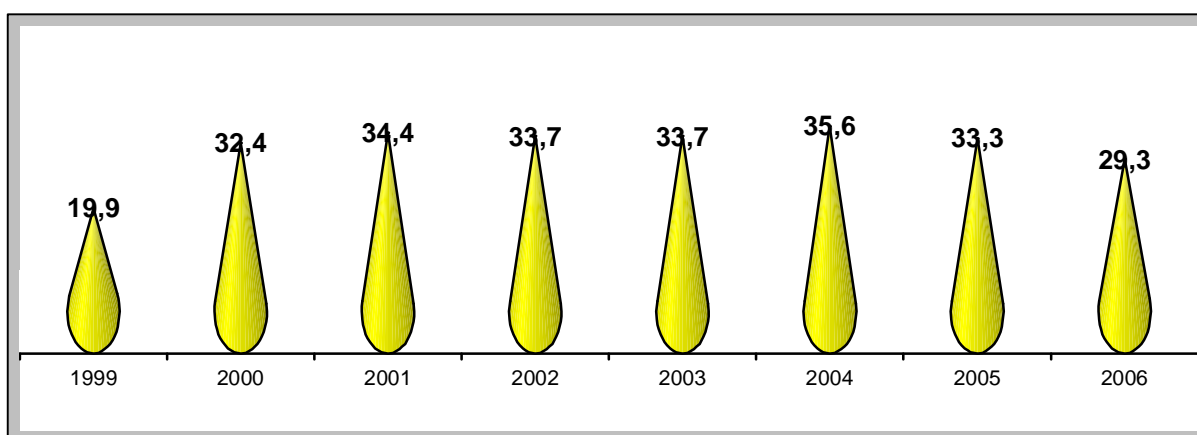

Źródło: dane: www.stat.gov.pl; opracowanie graficzne Starostwo Powiatowe w Elblągu.

Liczba bezrobotnych bez stażu pracy na koniec 2005 roku wyniosła **1.262 osoby**, tj. **18%** ogółu bezrobotnych. Dominującą grupą są absolwenci zasadniczych szkół zawodowych, policealnych i średnich zawodowych, najmniejszą absolwenci szkół wyższych. Prawa do zasiłku w 2005 roku posiadało **1.183 osób**, tj. **16,9%** ogółu bezrobotnych.

Wykres Nr 9.

Stopa bezrobocia w powiecie elbląskim w latach 1999-2005

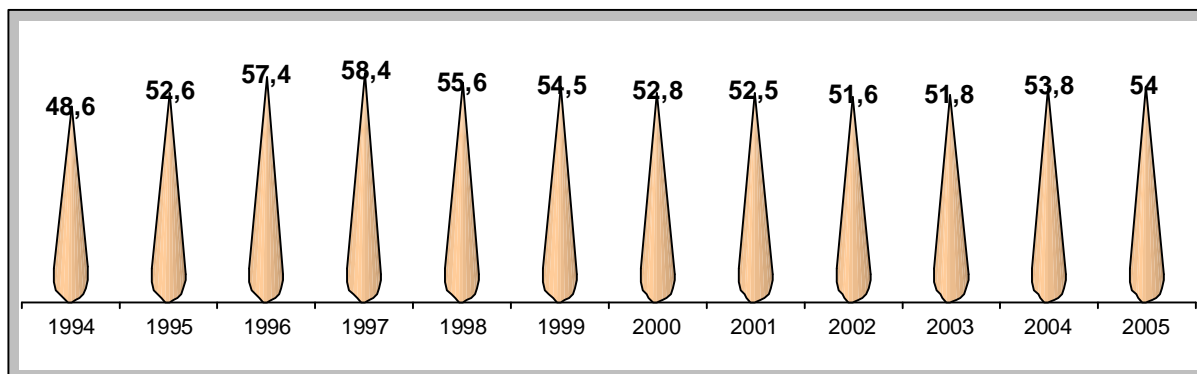

Źródło: dane: www.stat.gov.pl; opracowanie graficzne Starostwo Powiatowe w Elblągu.

Struktura bezrobocia wg płci

Tendencje w liczbie, stopie i strukturze bezrobotnych wg płci w latach 1994-2005 (Wykres Nr 6-8) wskazują, że przy malejącej liczbie bezrobotnych ogółem rośnie odsetek kobiet bez pracy.

Procentowy udział bezrobotnych kobiet w latach 1994-2005

Źródło: dane: www.stat.gov.pl; opracowanie graficzne - Starostwo Powiatowe w Elblągu.

Struktura bezrobocia wg wieku

Wśród osób bezrobotnych dominują następujące grupy wiekowe:

24 lata i mniej od 33,2% w 1994 roku	do 22,8% w 2005 roku, z tendencją malejącą;
25 – 34 lata – od 30,2% w 1994 roku	do 28,0% w 2005 roku, z wahaniami w latach;
34 – 44 lata – od 28,1% w 1994 roku	do 21,6% w 1999 roku wahaniami w latach;
45 – 54 lata – od 7,3% w 1994 roku	do 24,2% w 2005 roku.

Korzystnym zjawiskiem jest malejący udział w populacji bezrobotnych grupy wiekowej 18-24 lata. Są to głównie absolwenci szkół ponadgimnazjalnych. Do 1998 roku nieznacznie wzrastał udział bezrobotnych z przedziału wiekowego 35-44 lat. Z roku na rok wzrasta udział bezrobotnych z przedziału wiekowego 45 – 54 lata. Grupa ta stanowi **7,3%** w roku 1994, natomiast w 2005 roku już **24,2%**. Najmniej liczną grupę tworzą osoby z przedziału wiekowego 15 – 17 lat oraz 55 lat i powyżej.

W województwie najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby z przedziału wiekowego 25-34 lata, a najmniejszą z przedziału wiekowego 55 lat i więcej.

Struktura bezrobocia wg wykształcenia

W latach 1994–2005 dominującą grupą wśród bezrobotnych są osoby z **najniższym wykształceniem**, grupa ta stanowiła od **81,7 do 40,4%** ogółu bezrobotnych. Udział **osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz średnim ogólnokształcącym** wynosił od **17,6% do 22,0%**. Najmniejszą populację stanowią osoby z **wykształceniem wyższym** – w granicach **0,4 – 2,2%**. Tendencje w strukturze wykształcenia bezrobotnych w powiecie kształtują się podobnie jak w województwie, ale inaczej niż w kraju, gdzie najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Struktura bezrobocia wg czasu pozostawania bez pracy

Osoby pozostające bez pracy przez krótki okres czasu, tj. od 1 do 3 miesięcy w 2005 roku w strukturze bezrobotnych stanowią - **18,3%** całej badanej populacji bezrobotnych, **12,4%** to osoby pozostające bez pracy od 3 do 6 miesięcy, a **26,8 %** stanowią osoby bezrobotne przez okres od 6 do 12 miesięcy. Najliczniejszą grupę spośród zarejestrowanych stanowią osoby tzw. długotrwale bezrobotne, 38,1%, które zarejestrowane są w urzędzie powyżej 24 miesięcy. Jest to zjawisko najbardziej niepokojące, gdyż tak długi okres braku aktywności zawodowej u tych osób prowadzi do utraty wiary w możliwości zatrudnienia i wzmacnia w danej osobie bierną postawę na rynku pracy. W województwie warmińsko - mazurskim najliczniejszą grupą są osoby bez pracy 24 miesiące i więcej (**34,0%**), a na drugim miejscu osoby pozostające bez pracy od 12 do 24 miesięcy (**15,7%**).

6.4.3. Charakterystyczne cechy bezrobocia w powiecie elbląskim

Do głównych czynników generujących bezrobocie można zaliczyć czynniki ekonomiczne, polityczne i społeczne.

1. Obszar powiatu elbląskiego charakteryzuje się szczególnie wysokim poziomem bezrobocia, utożsamianym głównie z:
 - 2 upadkiem rolnictwa pegeerowskiego,
 - 2 upadkiem filii zakładów zlokalizowanych w małych miastach,
 - 2 upadkiem obsługi rolnictwa wielkoobszarowego, w rezultacie czego na znacznych obszarach zaistniała poważna kwestia społeczna o konsekwencjach rzutujących na postawy i zachowania kolejnych pokoleń. Gwałtownie przebiegająca restrukturyzacja rolnictwa dotknęła grupę ludności wybitnie do tego nie przygotowaną ze względu na:
 - wyjątkowo niskie wykształcenie nieprzystające do potrzeb rynku pracy,
 - wąskie, kwalifikacje zawodowe nie dające szans na samodzielne prowadzenie gospodarstwa rolnego, ani na inną pracę bez wcześniejszego przekwalifikowania,
 - sytuację demograficzną – liczebne rodziny z głową rodziny w wieku niemobilnym i często nie nadającą się do przekwalifikowania,
 - sytuację materialną – nikłe zasoby kapitałowe,
 - nawyki i tradycje – brak ducha przedsiębiorczości.
2. Rozmiar i dynamika bezrobocia wykazuje niewielką tendencję malejącą od 2002 roku.
3. **Struktura bezrobocia** jest mocno zróżnicowana i jest rozpatrywana w różnych kryteriach: płci, wieku, wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy:
 - 2 utrzymuje się przewaga **kobiet** w strukturze ogółu bezrobotnych,
 - 2 istnieje wysoki udział ludzi młodych (do 24 roku życia) - **22,8%** ogółu bezrobotnych;
 - 2 stan bezrobotnych **niepełnosprawnych** na koniec 2005 roku stanowił **1%**;
 - 2 osoby **bez prawa do zasiłku** stanowią **83,1%** populacji bezrobotnych;
 - 2 udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym stanowił **19,9%**;
 - 2 bezrobotni z wykształceniem **zasadniczym zawodowym** w 2005 roku stanowili **35,4%** oraz podstawowym i niepełnym podstawowym - **40,4%** ogółu bezrobotnych;
 - 2 dominującą grupą są osoby **długotrwale bezrobotne** - **38,1%** (powyżej 24 miesięcy).
4. Struktura zgłaszanego **popytu na pracę** jest odzwierciedleniem zachodzących przemian. Spada zatrudnienie w rolnictwie, a wzrasta w sferze produkcyjnej, handlowej, usługowej.
5. Dostarczycielami **ofert pracy** są małe i średnie przedsiębiorstwa. Sytuacja ekonomiczna pracodawców pozwala na zatrudnianie bezrobotnych na stanowiska refundowane.
6. Struktura **wykształcenia osób bezrobotnych** wskazuje, iż osoby nisko wykształcone mają coraz mniejsze szanse na znalezienie odpowiedniego zatrudnienia. Pracodawcy stawiają wysokie wymagania co do kwalifikacji i umiejętności przyszłych pracowników. Problem stanowi odpowiednie skorelowanie kierunków kształcenia z potrzebami gospodarki regionu.

ROZDZIAŁ 7

ROLNICTWO

7.1.

Warunki agroprzyrodnicze

7.1.1. Agroklimat

Cechy agroklimatu korzystne i średniokorzystne dla rozwoju rolnictwa:

- 2 długa i ciepła jesień oraz chłodniejsze lato sprzyjają plonowaniu roślin trawiastych, motylkowych, krzyżowych, krzewów jagodowych;
- 2 wydłużona jesień i łagodna zima oraz opóźniona i chłodna wiosna wymuszają uprawę roślin ozimych.

Cechy agroklimatu mało korzystne dla rozwoju rolnictwa:

- 2 opóźnione i chłodne wiosny, późne przymrozki wiosenne, a wczesne jesienne;
- 2 częste występowanie wiatrów przesuszających glebę;
- 2 wysoka wilgotność względna powietrza i zwiększone opady w okresie jesieni.

Czynniki te wymuszają uprawę roślin o krótszych okresach wegetacji i utrudniają uprawę wsiewek i poplonów oraz wykonywanie prac agrotechnicznych.

7.1.2. Rzeźba terenu

Występujący typ rzeźby terenu, duża ilość dolin, kanałów i rowów melioracyjnych przeszkadzają w racjonalnym wykorzystaniu maszyn i urządzeń rolniczych. Wymuszają wysoki poziom uzbrojenia technicznego.

7.1.3. Gleby

Gleby powiatu wykazują duże zróżnicowanie pod względem pochodzenia, składu mechanicznego i wartości produkcyjnej. **Gleby brunatne** zajmują ok. **60%** UR, w tym **gleby brunatne właściwe**, stanowiące głównie kompleks pszenno-dobry i bardzo dobry, zajmują ok. **30%** UR, a **gleby brunatne wylugowane i kwaśne** zaliczane do kompleksu żytniego i pszenno-żytniego występują głównie na Wysoczyźnie Elbląskiej i Równinie Warmińskiej. **Mady żuławskie** zajmują 25% UR powiatu i zaliczane są do kompleksu pszenno-dobrego i dobrego. W obniżeniach terenowych występują **gleby hydrogeniczne** (torfowe, mułowo – torfowe i murszowo - glejowe) zajmujące ok. **8%** UR.

Gleby nadające się do uprawy roślin o wysokich wymaganiach zajmują ok. **70%** UR, gleby średnio trudne do uprawy stanowią ok. **20%** UR, a trudne **10%** użytków rolnych.

Gleby **klas I-III** stanowią ok. **48%** UR i ok. **30%** ogólnej powierzchni gruntów rolnych. **Wskaźnik bonitacji** gleb wynosi **1,0** i plasuje powiat na wysokiej pozycji w skali kraju.

Badania Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gdańsku wskazują, że **gleby kwaśne i bardzo kwaśne** zajmują **50%** UR. Koniecznego wapnowania wymaga ok. **50%** gleb, potrzebnego ok. **20%**, na **15%** gleb należy ograniczyć, na pozostałych **15%** gleb jest zbędne. Bardzo niską i niską zasobność w **fosfor** wykazuje **30%** gleb, średnią – **20%**, wysoką i bardzo wysoką – **50%** gleb. Bardzo niską i niską zasobność w **potas** wykazuje **20%** gleb, średnią – **35%**, wysoką i bardzo wysoką – **45%**. Gleby o wysokiej i bardzo wysokiej zasobności **magnezu** stanowią **70%** gleb, średnią wykazuje **20%**, niską i bardzo niską **10%**. **Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej** obszaru powiatu wynosi **1,19**. Powiat elbląski zajmuje czołowe miejsce pod względem jakości gleb i waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tak w województwie jak i kraju.

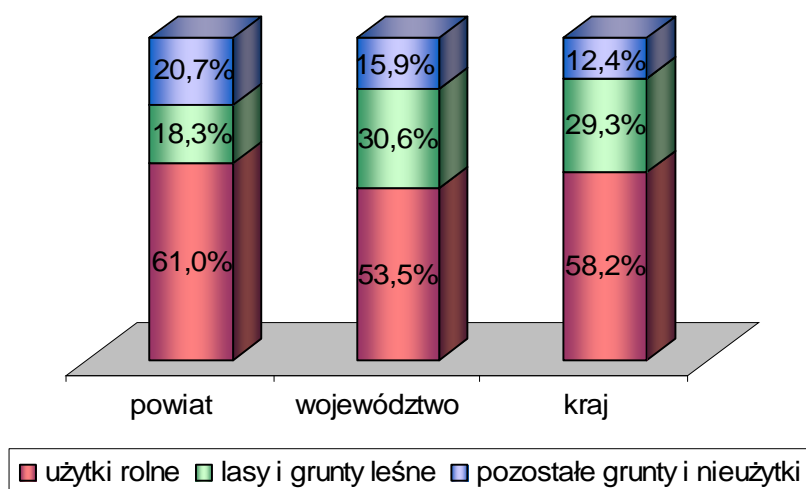
7.1.4. Użytkowanie gruntów rolnych w powiecie elbląskim

Na ogólną powierzchnię gruntów wynoszącą **143.055 ha**, użytki rolne zajmują **87.207 ha**, w tym grunty orne – **60.203 ha**, sady – **668 ha**, łąki trwałe – **11.066 ha**, pastwiska trwałe **15.270 ha**, lasy i grunty leśne **26.191 ha**, pozostałe grunty **29.657 ha**.

Struktura użytkowania gruntów [w %] w:	powiecie	województwie	kraju
- użytki rolne	61,0	53,5	58,2
- grunty orne	70,2	69,5	76,1
- sady	0,8	0,3	1,6
- trwale użytki zielone	29,0	30,2	22,3
- lasy	18,3	30,7	29,3
- pozostałe grunty	20,7	15,8	12,5

Wykres Nr 11.

Struktura użytkowania gruntów w powiecie elbląskim

Źródło: Bank Danych Regionalnych WWW.stat.gov.pl; opracowanie Starostwo Powiatowe w Elblągu.

7.1.5. Urządzenia melioracyjne na użytkach rolnych

Okolo **65%** użytków rolnych wykazuje odpowiednie uwilgotnienie, **10%** ma okresowe nadmiary wody, **5%** wykazuje często długotrwałe nadmiary wody. Użytki o okresowych niedoborach wody zajmują **15%**, a stale za suche **5%** powierzchni UR. Złożony system urządzeń melioracyjnych funkcjonuje na Żuławach Elbląskich, które w granicach powiatu zajmują obszar **31.733 ha**. Jest to obszar chroniony wałami przeciwpowodziowymi i odwadniany mechanicznie za pomocą stacji pomp. Średnia długość rowów na 1 ha wynosi **111 mb**.

Stan ewidencyjny urządzeń melioracyjnych Żuław Elbląskich obejmuje **131,6 km** rzek, **400,4 km** kanałów, **354,9 km** wałów, **312,5 km** wałów strzeżonych, **56** stacji pomp, których wydajność wynosi **49,5 m³/sek**, **415** budowli, **3.516,6 km** rowów szczegółowych.

Stan techniczny urządzeń melioracyjnych podstawowych na Żuławach ocenia się jako dostateczny.

Na terenach zagrożonych powodzią, urządzenia melioracyjne wymagają stałej konserwacji i właściwej eksploatacji, a pokrycie środków finansowych na ten cel w ostatnich latach wynosiło od **86%** w 1996 roku do **52%** w 1999 roku. Z braku środków zrezygnowano z odmuleń, okoszeń, nawożenia i podsiewu traw na wałach przeciwpowodziowych.

Stan urządzeń melioracyjnych szczegółowych jest niedostateczny. Zaniedbania sięgają kilkunastu lat: w najkorzystniejszych latach 1983-88 odmulano ok. **15%** rowów szczegółowych, w latach 1991-98 wskaźnik ten wynosił **1,3 - 2,8%**.

7.2. Warunki społeczne, techniczne i ekonomiczne

7.2.1. Ludność wiejska i zatrudnienie w rolnictwie

W 2005 roku na wsi mieszkało **39.626** osób (**70,4%**), w tym około **14 tys.** osób, tj. **35%** to ludność zamieszkująca w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego. Z ogólnej liczby osób pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych około **20%** jest wieku poprodukcyjnym, a około **30%** w wieku produkcyjnym mobilnym.

Zatrudnienie w rolnictwie wg GUS w 2005 r. w:	powiecie	wojew.	kraju
pracujący w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie	4.341	66.073	
% do ogółu pracujących wg rodzajów działalności	38,9	20,5	
wskaźnik zatrudnienia w rolnictwie [osób na 100 ha UR]	5,0	5,1	14,7
liczba gospodarstw rolnych	5.265	80.573	
średnia powierzchnia gospodarstwa [w ha UR]	16,6	16,1	7,0

Na **5.265** gospodarstw rolnych **1.896** stanowią działki rolne do 1 ha, a **3.768** to gospodarstwa indywidualne powyżej 1 ha (36,0%), tym:

1-2 ha	– 656 gospodarstw (12,5%)
2-3 ha	– 208 gospodarstw (4,0%)
3-5 ha	– 259 gospodarstw (4,9%)
5-7 ha	– 196 gospodarstw (3,7%)
7-10 ha	– 313 gospodarstw (5,9%)
10-15 ha	– 555 gospodarstw (10,5%)
15-20 ha	– 378 gospodarstw (7,2%)
20-30 ha	– 363 gospodarstw (6,9%)
30-50 ha	– 280 gospodarstw (5,3%)
50-100 ha	– 122 gospodarstw (2,3%)
100-300 ha	– 28 gospodarstw (0,5%)
300 ha i więcej	– 11 gospodarstw (0,2%)

7.2.2. Wyposażenie techniczne rolnictwa

Wyposażenie techniczne rolnictwa w sprzęt rolniczy jest na poziomie przeciętnej wojewódzkiej. W 2002 roku w gospodarstwach rolnych było **3.241 ciągników**. Na 1 ciągnik przydało **26,9 ha** UR (woj. - 24,6, kraj - 12,4 ha). Jeden ciągnik przypada na **1,62** gospodarstw indywidualnych. Ponadto gospodarstwa rolne dysponują **280** samochodami dostawczo – osobowymi, **2.594** przyczepami, **344** kombajnami zbożowymi, **60** kombajnami buraczanymi, 22 kombajnami ziemniaczanymi. Stopień wykorzystania obór ocenia się na **80%**, chlewni - **40%**.

7.2.3. Jednostki obsługi i otoczenia rolnictwa

W sferze obsługi rolnictwa działają:

- 2 **Agencja Nieruchomości Rolnej**, Oddział Terenowy w Olsztynie, Filia w Elblągu.
- 2 **Warmińsko- Mazurska Izba Rolnicza**, Oddział w Elblągu,
- 2 **Regionalna Agencja Rynku Rolnego** w Olsztynie,
- 2 **Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** w Olsztynie Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Elblągu,
- 2 **Instytut Melioracji i Użytków Zielonych w Falentach**, Żuławski Ośrodek Badawczy w Elblągu,
- 2 **Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**, Placówka Terenowa w Pasłęku i Malborku,

- 2 **Powiatowy Inspektorat Weterynarii** w Elblągu,
- 2 **Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin** w Olsztynie, Delegatura w Elblągu,
- 2 **Żułowski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych** w Elblągu.
- 2 Podstawowymi branżami przetwórstwa rolno-spożywczego są mleczarska, zbożowo-młynarska, owocowo-warzywna, mięsna i piekarnicza.

7.2.5. Ogólna charakterystyka rolnictwa

Potencjał rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego nie jest w pełni wykorzystywany.

Na **60.203 ha** gruntów ornych w 2002 roku pod zasiewami znajdowało się **32.735 ha**.

W strukturze zasiewów dominują zboża – **73,6%**, przemysłowe stanowią **11,2 %**, pastewne – **6,7%**, ziemniaki – **3,8%**, strączkowe jadalne – **1,1%**, pastewne – **6,7%**, pozostałe – **3,6%** .

Średnie ważone **plony zbóż** ogółem z ostatnich 10 lat wynoszą **32,5 q z ha**.

Utrudnienia wynikające ze specyficznych warunków naturalnych i stosowane z przyczyn ekonomicznych uproszczenia w technologii uprawy roli i roślin oraz gospodarce płodozmianowej, powodują niekontrolowane ubytki próchnicy, wzrost zachwaszczenia chwastami uciążliwymi, znaczne występowanie chorób i szkodników zwłaszcza w zbożach, strączkowych i okopowych.

Pogłowie zwierząt na przestrzeni wielolecia ulegało systematycznemu spadkowi. Stan pogłowia w granicach obecnego powiatu elbląskiego wg wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2005 roku wynosił odpowiednio: bydło – **29.137** szt., w tym krowy – 13.457 szt., trzoda chlewna **24.591** szt., w tym lochy 2.927 szt., konie ogółem **1.028** szt., owce – **640** szt., drób – **90.530** szt.

W chowie bydła dominuje rasa nizinno – czarno – biała z dolewem ponad 50% krwi bydła odmiany holsztyńsko – fryzyjskiej.

W chowie trzody chlewnej użytkowana jest głównie rasa polska biała zwisłoucha i wielka biała polska. Prowadzone są krzyżówki towarowe pietrain i linii niemieckiej 990 i 890.

Od lat region elbląski osiąga wysoką wydajność jednostkową mleka od 1 krowy wynoszącą ponad **4 tys. litrów**.

ROZDZIAŁ 8

TURYSTYKA I REKREACJA

Zachowane dziedzictwo kulturowe, bogata historia, unikatowe stanowiska archeologiczne, dobre dogodne położenie i skomunikowanie oraz wybitne walory krajobrazowe z zachowanymi naturalnymi krajobrazami, znaczny odsetek lasów i wód powierzchniowych stanowią dobre warunki do rozwoju wszystkich form wypoczynku i lecznictwa klimatycznego oraz rekreacji. Wybitne walory przyrodnicze i kulturowe wyznaczają temu obszarowi, jako jedną z podstawowych funkcji - turystykę.

8.1. Baza turystyczna

8.1.1. Baza noclegowa

W powiecie elbląskim aktualnie funkcjonuje **7** obiektów turystycznych z **416** całorocznymi miejscami noclegowymi. Są to m.in.: Bogaczewo (gm. Elbląg) – motel na 19 miejsc; Dawidy (gm. Pasłęk) – dom gościnny na 25 miejsc; Gronowo Górne (gm. Elbląg) – hotel na 28 miejsc; Kadyny (gm. Tolkmicko) – hotel na 80 miejsc; Klekotki Młyn (gm. Godkowo) – ośrodek konferencyjny z 55 miejscami noclegowymi; Nowina (gm. Elbląg) – zajazd na 52 miejsca; Pasłęk – obiekt noclegowy na 21 miejsc; Rzeczna (gm. Pasłęk) – zajazd na 50 miejsc. Ponadto funkcjonują **trzy** pola biwakowe, **pięć** kwater prywatnych i **20** gospodarstw agroturystycznych przyjmujących turystów.

W 2005 roku z noclegów korzystało **12.275** turystów, w tym **2.885** turystów zagranicznych. Udzielono **24.006** noclegów ogółem, w tym **6.521** turystom zagranicznym. Na 1.000 mieszkańców powiatu przypada **7,4** miejsc noclegowych (w województwie 26,2 miejsc).

W ostatnich trzech latach obserwuje się wzrost liczby turystów korzystających z noclegów, jednak na tle województwa powiat elbląski zajmuje dalekie miejsce pod względem liczby obiektów noclegowych turystyki, liczby miejsc noclegowych, ilości turystów korzystających z noclegów ogółem i udzielonych noclegów, udzielonych noclegów turystom zagranicznym.

Porównanie danych statystycznych w:

	powiecie	województwie	kraju
obiekty turystyczne [w szt.]:	7	353	6.723
miejsca noclegowe [w szt.]:	416	37.408	569.896
korzystający z noclegów [osób]:	12.275	758.021	16.597.202
liczba gospodarstwa agroturystycznych:	20	3.000	

8.1.2. Baza gastronomiczna

Baza gastronomiczna dostępna w ciągu całego roku na terenie powiatu elbląskiego jest dość skromna i stanowi ją ok. **11** restauracji, **3** bary i kompleks gastronomiczno - wypoczynkowy. W okresie letnim obserwuje się rozwój małej gastronomii, zwłaszcza nad Zalewem Wiślanym i przy trasach komunikacyjnych o natężonym ruchu.

Dobrą bazę wypoczynkową zapewnia również 20 gospodarstw agroturystycznych.

8.2. Szlaki i atrakcje turystyczne

Przez teren powiatu elbląskiego przebiega wiele szlaków turystycznych, a w tym:

- 2 odcinek **Pieszego Europejskiego Szlaku Dalekobieżnego** (Atlantyk - Warmia). W granicach Polski trasa jego wiedzie wzdłuż brzegu morskiego do Krynicy Morskiej, Elbląga, Fromborka, Braniewa.
- 2 **Szlak Kopernikowski** (EL-06-C) „czerwony” biegnący przez miejscowości, w których przebywał Mikołaj Kopernik obejmuje m.in. Elbląg, Suchacz, Kadyny, Tolkmicko, Frombork, Pogrodzie i Milejewo.

- 2 **Dalekobieżny Szlak Rowerowy R-1** w powiecie elbląskim zaczyna się w okolicach Świętego Gaju i prowadzi do Elbląga przez Stare Dolno, Wiśniewo, Tropy, Raczek Elbląski i dalej przez Krasy Las, Łęcze, Kadyny, Tolkmicko, Frombork i Braniewo do Gronowa.
- 2 **Trasa rowerowa** umownym „Szlakiem mennonitów” biegnącym od Elbląga przez Jegłownik – Fiszewo – Stare Pole – Krzyżanowo – Kławki – Rozgart – Markusy – Balewo – Krzewsk – Jurandowi – Jezioro – Żurawiec - Tropy i dalej do Elbląga, którego niewątpliwą atrakcją turystyczną są obiekty kultury mennonickiej i harmonijny **krajobraz Żuław** całkowicie pochodzenia antropogenicznego.
- 2 **Szlak pieszy (niebieski), tzw. „Szlak Świętego Wojciecha”** prowadzi z Elbląga do Świętego Gaju - miejsca kultu religijnego. W miejscowości **Święty Gaj** (gm. Rychliki) znajduje się prawdopodobne miejsce śmierci św. Wojciecha.
- 2 **Tor wodny Kanału Elbląskiego z Elbląga do Ostródy i na rzece Elbląg i Zalewie Wiślany** do Krynicy Morskiej i Fromborka.

Przyrodnicze i kulturowe atrakcje turystyczne powiatu elbląskiego to:

- 2 **Zalew Wiślany**
 - 2 **Rezerwat Jeziora Drużno**
 - 2 **Kanał Elbląski z zespołem pochylni**
 - 2 **Żuławy jako zespół dziedzictwa kulturowego z pozostałościami kultury mennonickiej**
 - 2 **Najniżej położona wieś w Polsce w Raczkach Elbląskich na Żuławach (depresja terenowa -1,85 m p.p.m.)**
 - 2 **Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej**
 - 2 **Park Ekologiczny im. Stanisława Pankalli w Pasłęku**
 - 2 **Dąb im. Jana Bażyńskiego, wieś Kadyny (gm. Tolkmicko)**
 - 2 **Sosna pospolita „Gruba Kaśka” (gm. Młynary)**
 - 2 **Gotycki Ratusz (z XIV, XV wieku) i Brama Kamienna w Pasłęku**
 - 2 **Układ urbanistyczny Starego Miasta w Młynarach, Pasłęku i Tolkmicku.**
 - 2 **Zabytkowa letnia rezydencja cesarska w Kadynach (gm. Tolkmicko);**
 - 2 **Unikatowe stanowiska archeologiczne z licznymi grodziskami (w gm. Elbląg, Rychliki, Tolkmicko);**
 - 2 **Zespoły dworsko-pałacowe wraz z otoczeniem, a w tym:**
 - dwór w Dawidach i dwór w Bielicy;
 - zespół pałacowo - parkowy w Janowie Pomorskim (gm. Elbląg);
 - zespół pałacowo - parkowy w Kwitajnach (gm. Pasłęk);
 - pałac wraz z parkiem (XVIII wiek) w Powodowie (gm. Rychliki);
 - zespół dworsko-parkowy w Połoninach (gm. Tolkmicko);
 - 2 **Liczne zabytkowe kościoły, kaplice i cmentarze, a w tym:**
 - kościół p.w. św. Bartłomieja w Pasłęku;
 - kościół farny w Tolkmicku;
 - kościół ewangelicko-augsburski p.w. Św. Jerzego w Pasłęku;
 - 2 **Układ ruralistyczny Tropów Elbląskich (gm. Elbląg) i Kadyn (gm. Tolkmicko);**
- Szczegóły – str. 10-13.

8.3. Informacja turystyczna

Wspieraniem i organizacją ruchu turystycznego na obszarze powiatu zajmują się m.in.

- 2 **Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział Ziemi Elbląskiej,**
 - 2 **Stowarzyszenie Ziemi Elbląskiej,**
 - 2 **Klub Turystów Pieszyc „Delta” przy Oddziale PTTK Ziemi Elbląskiej,**
 - 2 **Regionalne Towarzystwo Turystyczne „Delta” im. Carla Pudora w Elblągu.**
- Imprezy turystyczne organizowane są także przez stowarzyszenia **kultury fizycznej.**

ROZDZIAŁ 9

DOCHODY I WYDATKI

9.1. Dochody i wydatki budżetów gmin powiatu elbląskiego

9.1.1. Dochody budżetów gmin

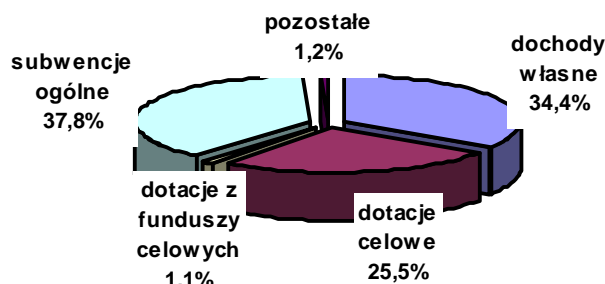
Dochody budżetów gmin powiatu elbląskiego osiągają bardzo niski poziom. W 2005 roku wynosiły **107.834,2 tys. zł.** Najwyższy budżet w pozycji dochody ogółem ma gmina Pasłek – **30,7%**, a najniższy gmina Milejewo - **5,7%** budżetu gmin powiatu elbląskiego. W **2005 roku** dochody własne gmin powiatu elbląskiego stanowiły **34,4%**, subwencje i dotacje – **64,7%**, środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł – **0,9%**.

Porównanie danych statystycznych w 2005 r. w: **powiecie województwie kraju**

dochody	[na 1 mieszkańca w zł]	1.911	2.039	2.151
- w tym dochody własne	[w %]	34,4	42,9	53,5
- subwencje	[w %]	37,8	33,9	29,7
- dotacje	[w %]	27,8	23,2	16,8

Wykres Nr 12.

Struktura dochodów budżetów gmin powiatu elbląskiego według rodzajów w 2005 roku.

Źródło: dane statystyczne – www.stat.gov.pl, opracowanie graficzne – Starostwo Powiatowe w Elblągu.

9.1.2. Wydatki budżetów gmin

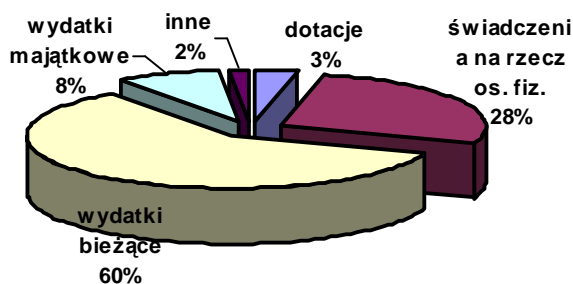
Poziom wydatków budżetów gmin powiatu elbląskiego nie przekracza uzyskiwanych dochodów i w 2005 roku wynosił **105.996 tys. zł.** W strukturze obszarowej najwyższy udział w wydatkach ma gmina **Pasłek – 28,1 %**, a **najniższy – 5,4 % gmina Milejewo.** W strukturze wydatków budżetów gmin **59,9%** stanowią wydatki bieżące. Oświata i wychowanie pochłania **39,4%** wydatków, pomoc społeczna **27,2%**, administracja publiczna **12,1%**.

Porównanie danych statystycznych w 2005 roku w: **powiecie województwie kraju**

wydatki na 1 mieszkańca		1.878,24	2.038,42	2.157,39
w tym bieżące	[w %]	59,9	56,7	59,8
inwestycyjne	[w %]	16,7	15,6	17,3

Wykres Nr 13.

Struktura wydatków budżetów gmin powiatu elbląskiego według rodzajów w 2005 roku.

Źródło: dane statystyczne – www.stat.gov.pl, opracowanie graficzne – Starostwo Powiatowe w Elblągu.

Synteza diagnozy
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007-2015

9.2. Dochody i wydatki budżetu powiatu elbląskiego

9.2.1. Dochody budżetu powiatu

Tabela Nr 2. Podstawowe dane statystyczne z zakresu budżetu powiatu – stan na 31.XII.

Wyszczególnienie	Miano	Powiat elbląski							
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Σ
Ludność ogółem	osób	57.719	57.705	57.736	56.470	56.498	56.458	56.491	57.011
Dochody budżetu powiatu	zł	18.135.402	28.898.284	34.576.452	29.961.711	33.018.472	34.245.928	32.826.290	211.638.215
ü Dochody własne	zł	1.581.703	2.713.140	4.460.461	4.718.899	6.362.905	9.054.906	8.455.141	37.347.155
	%	8,7	9,4	12,9	15,8	19,3	26,4	25,8	17,6
ü w tym udział w podatku	zł	238.104	233.597	197.839	190.263	208.222	1.857.304	2.605.297	5.530.626
	%	1,3	0,8	0,6	0,6	0,6	5,4	7,9	2,6
ü Dotacje ogółem	zł	7.268.389	13.142.196	17.073.127	12.795.540	14.062.446	7.991.455	6.213.534	78.546.687
	%	40,1	45,5	49,4	42,7	42,6	23,3	42,4	37,1
ü w tym na inwestycje	zł	140.000	410.419	422.475	1.110.928	1.075.508	152.959	335.122	3.647.411
	%**	0,8 / 11,6	1,4 / 8,1	1,2 / 12,8	3,7 / 32,8	3,3 / 23,7	0,4 / 12,9	0,1 / 5,4	1,7 / 4,6
ü Subwencje ogólne	zł	9.285.310	13.042.948	13.042.864	12.447.272	12.593.121	17.199.567	16.678.921	94.290.003
	%	51,2	45,1	37,7	41,5	38,1	50,2	50,8	44,5
ü w tym oświatowa	zł	5.514.964	8.047.644	8.046.594	7.249.839	7.333.595	8.888.059	10.082.800	55.163.495
ü w tym na inwestycje drogowe	zł	0	800.000	300.000	700.000	700.000	400.000	0	2.900.000
	%**	0 / 0	2,8 / 15,7	0,9 / 9,1	2,3 / 20,7	2,1 / 15,4	1,2 / 33,8	0 / 0	3,1
Przychody	zł	2.000.000	4.337.018	3.000.000	4.524.994	2.050.000	13.050.000	1.161.405	30.123.427
Wpływy ogółem	zł	20.135.402	33.235.302	37.576.452	34.486.705	35.068.472	47.295.928	33.987.695	241.785.956
Doch./1 mieszk. w powiecie	zł	313	501	599	531	584	607	582	531
- w województwie	zł	413	545	652	577	858	961	679	669
- w kraju	zł	363	462	516	1.080*	1.009*	1.159*	548	734
Wydatki ogółem	zł	20.089.100	34.003.900	37.641.729	33.406.000	33.174.234	30.631.087	34.328.273	223.274.323
- wydatki bieżące	zł	18.883.100	28.910.900	34.341.729	30.022.000	28.635.322	29.448.799	26.770.029	197.011.879
	%	94,0	85,0	91,2	89,9	86,3	96,1	78,0	88,2
- wydatki inwestycyjne	zł	1.206.000	5.093.000	3.300.000	3.384.000	4.538.912	1.182.288	3.072.561	20.676.761
	%	6,0	15,0	8,8	10,1	13,7	3,9	9,0	9,3
Wynik budżetu	zł	- 1.953.698	- 5.105.616	- 3.065.277	- 3.444.289	- 155.762	+ 3.614.841	- 1.501.983	- 11.611.784

* - łącznie powiaty i miasta na prawach powiatu

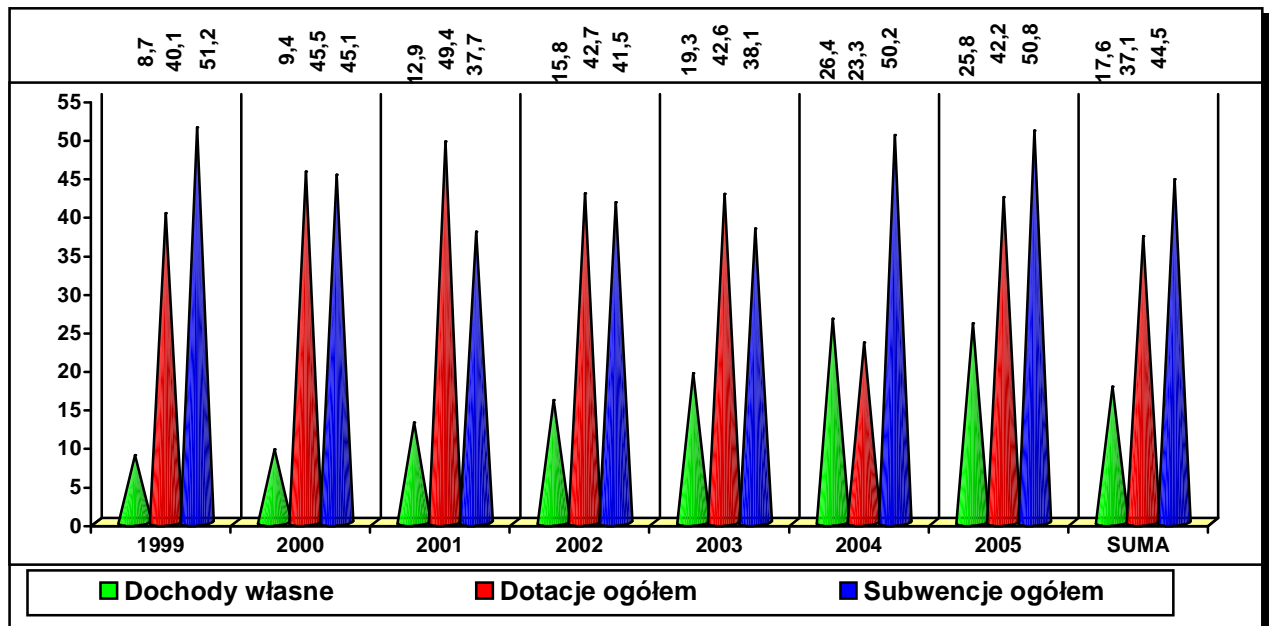
** - udział dotacji celowych i subwencji na inwestycje w dotacjach ogółem / udział dotacji i subwencji na inwestycje w wydatkach inwestycyjnych

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006.

www.stat.gov.pl/urzedys/olsz/dane:

obliczenia własne.

Struktura dochodów budżetu powiatu elbląskiego w latach 1999 - 2005

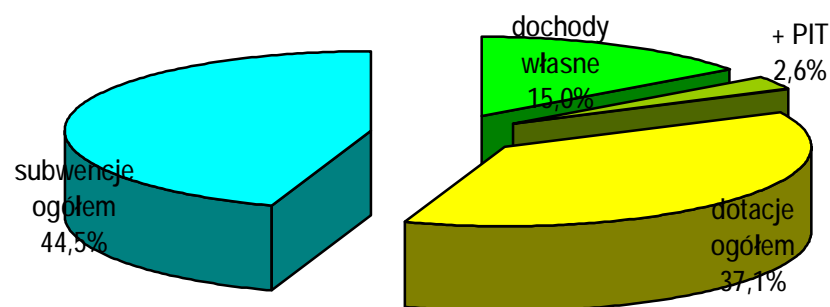

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006;

www.stat.gov.pl/urzedz/olsz/dane;

obliczenia własne.

Struktura syntetycznego wskaźnika dochodów budżetu powiatu elbląskiego z lat 1999 - 2005

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006;

www.stat.gov.pl/urzedz/olsz/dane;

obliczenia własne.

Synteza diagnozy
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007-2015

9.2.2. Wydatki budżetu powiatu

Tabela Nr 3. Wydatki budżetu powiatu elbląskiego w latach 1999 - 2005

Wyszczególnienie	miano	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	SUMA
Ludność ogółem	osób	57 719	57 705	57 736	56 470	56 498	56 458	56 491	399 077
Dochody budżetu powiatu	zł	18 135 402	28 898 284	34 576 452	29 961 711	33 018 472	34 245 928	32 826 290	211 662 539
Wydatki budżetu powiatu	zł	20 089 000	34 004 000	37 642 000	33 406 000	33 174 234	30 631 087	34 328 273	223 274 594
z tego transport razem	zł	2 736 000	6 645 000	5 334 000	5 936 000	5 243 333	2 497 872	3 199 167	31 591 372
w tym bieżące	zł	2 736 000	4 005 000	3 141 000	3 528 000	2 030 513	2 082 172	2 458 355	19 981 040
inwestycyjne	zł	0	2 640 000	2 193 000	2 408 000	3 212 820	415 700	683 142	11 552 662
Edukacja razem	zł	9 366 000	12 074 000	11 528 000	11 751 000	7 560 010	9 603 385	8 373 515	70 255 910
w tym bieżące	zł	8 580 000	10 478 000	10 875 000	10 830 000	7 536 010	9 560 904	6 754 202	64 614 116
inwestycyjne	zł	786 000	1 596 000	653 000	921 000	24 000	42 481	1 554 182	5 576 663
Pomoc społeczna razem	zł	3 775 000	4 835 000	4 653 000	5 099 000	7 438 653	8 597 684	11 135 799	45 534 136
w tym bieżące	zł	3 760 000	4 563 000	4 472 000	5 087 000	6 140 561	8 056 536	9 124 986	41 204 083
inwestycyjne	zł	15 000	272 000	181 000	12 000	1 298 092	541 148	141 175	2 460 415
Administracja razem	zł	3 215 000	3 519 000	3 709 000	3 778 000	3 479 045	3 612 091	4 287 736	25 358 742
w tym bieżące	zł	3 210 000	3 419 000	3 593 000	3 735 000	3 479 045	3 482 091	3 490 812	24 408 948
inwestycyjne	zł	5 000	100 000	116 000	43 000	0	130 000	555 794	949 794
PUP razem	zł	40 000	5 541 000	10 082 000	4 396 000	5 016 206	2 290 715	1 960 995	29 326 916
w tym bieżące	zł	40 000	5 541 000	10 082 000	4 396 000	5 016 206	2 290 715	1 960 995	29 326 916
inwestycyjne	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdrowie	zł	550 000	587 000	481 000	0	3 136 667	2 388 297	2 121 527	9 264 491
w tym bieżące	zł	150 000	102 000	324 000	0	3 136 667	2 388 297	2 096 678	8 197 642
inwestycyjne	zł	400 000	485 000	157 000	0	0	0	0	1 042 000
Sport, turystyka, kultura razem	zł	371 000	366 000	288 000	287 000	134 263	51 491	105 488	1 603 242
w tym bieżące	zł	371 000	366 000	288 000	287 000	134 263	51 491	71 664	1 569 418
inwestycyjne	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
Obsługa długu razem	zł	34 000	414 000	1 042 000	1 943 000	916 396	1 197 498	821 049	6 367 943
w tym bieżące	zł	34 000	414 000	1 042 000	1 943 000	916 396	1 197 498	821 049	6 367 943
inwestycyjne	zł	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozostałe zadania	zł	2 000	23 000	525 000	216 000	249 661	392 054	2 322 997	3 730 712
w tym bieżące	zł	2 000	23 000	525 000	216 000	245 661	339 095	2 184 729	3 535 485
inwestycyjne	zł	0	0	0	0	4 000	52 959	138 268	195 227

Edukacja razem obejmuje: „Oświatę i wychowanie” oraz „Edukacyjną opiekę wychowawczą”;
 Pomoc społeczna obejmuje: „Pomoc społeczną” oraz „Opiekę społeczną”, bez PUP;
 Administracja publiczna obejmuje: „Administrację publiczną”, „Rolnictwo i łowiectwo” oraz „Leśnictwo”, „Obronę narodową” oraz „Bezpieczeństwo publiczne”;
 Pozostałe zadania obejmują: „Gospodarkę mieszkaniową”, „Działalność usługową” i „Różne rozliczenia”.

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006;

www.stat.gov.pl/urzedy/olsz/dane;

obliczenia własne.

Synteza diagnozy
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007-2015

Tabela Nr 4. **Wydatki budżetu powiatu elbląskiego w latach 1999 - 2005**

Wyszczególnienie	miano	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	SUMA
Ludność ogółem	osób	57 719	57 705	57 736	56 470	56 498	56 458	56 491	399 077
Dochody budżetu powiatu	zł	18 135 402	28 898 284	34 576 452	29 961 711	33 018 472	34 245 928	32 826 290	211 662 539
Wydatki budżetu powiatu	zł	20 089 100	34 003 900	37 642 000	33 406 000	33 174 234	30 631 087	34 328 273	223 274 594
z tego transport razem	%	13,62	19,54	14,17	17,76	15,81	8,15	9,32	14,15
w tym bieżące	%	100,00	60,27	58,89	59,43	34,83	83,36	76,84	63,25
inwestycyjne	%	0,00	39,73	41,11	40,57	65,00	16,64	21,35	36,57
Edukacja razem	%	46,62	35,00	30,63	35,18	22,79	31,35	24,39	31,47
w tym bieżące	%	91,61	86,78	94,34	92,16	99,68	99,56	80,66	91,97
inwestycyjne	%	8,39	13,22	5,66	7,84	0,32	0,44	18,56	7,94
Pomoc społeczna razem	%	18,79	14,21	12,36	15,26	22,42	28,07	32,44	20,39
w tym bieżące	%	99,60	94,37	96,11	99,76	82,55	93,71	81,94	90,49
inwestycyjne	%	0,40	5,63	3,89	0,23	17,45	6,29	1,27	5,40
Administracja razem	zł	16,00	10,35	9,85	11,31	10,49	11,79	12,49	11,36
w tym bieżące	zł	99,84	97,16	96,87	98,86	100,00	96,40	81,41	96,25
inwestycyjne	zł	0,16	2,84	3,13	1,14	0,00	3,60	12,96	3,89
PUP razem	zł	0,20	16,30	26,78	13,16	15,12	7,48	5,71	13,13
w tym bieżące	zł	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
inwestycyjne	zł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zdrowie	zł	2,74	1,73	1,28	0,00	9,46	7,80	6,18	4,15
w tym bieżące	zł	27,27	17,38	67,36	0,00	100,00	100,00	98,80	88,48
inwestycyjne	zł	72,73	82,60	32,64	0,00	0,00	0,00	0,00	12,61
Sport, turystyka, kultura razem	zł	1,85	1,08	0,77	0,86	0,40	0,17	0,31	0,72
w tym bieżące	zł	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	67,94	70,29
inwestycyjne	zł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Obsługa długu razem	zł	0,17	1,22	2,77	5,82	2,76	3,91	2,39	2,85
w tym bieżące	zł	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
inwestycyjne	zł	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pozostałe zadania	zł	0,01	0,07	1,39	0,65	0,75	1,28	6,77	1,67
w tym bieżące	zł	100,00	100,00	100,00	100,00	98,40	86,49	94,05	94,77
inwestycyjne	zł	0,00	0,00	0,00	0,00	1,60	13,51	5,95	5,23

Edukacja razem obejmuje: „Oświatę i wychowanie” oraz „Edukacyjną opiekę wychowawczą”;
Pomoc społeczna obejmuje: „Pomoc społeczną” oraz „Opiekę społeczną”, bez PUP;
Administracja publiczna obejmuje: „Administrację publiczną”, „Rolnictwo i łowiectwo” oraz „Leśnictwo”, „Obronę narodową” oraz „Bezpieczeństwo publiczne”;
Pozostałe zadania obejmują: „Gospodarkę mieszkaniową”, „Działalność usługową” i „Różne rozliczenia”.

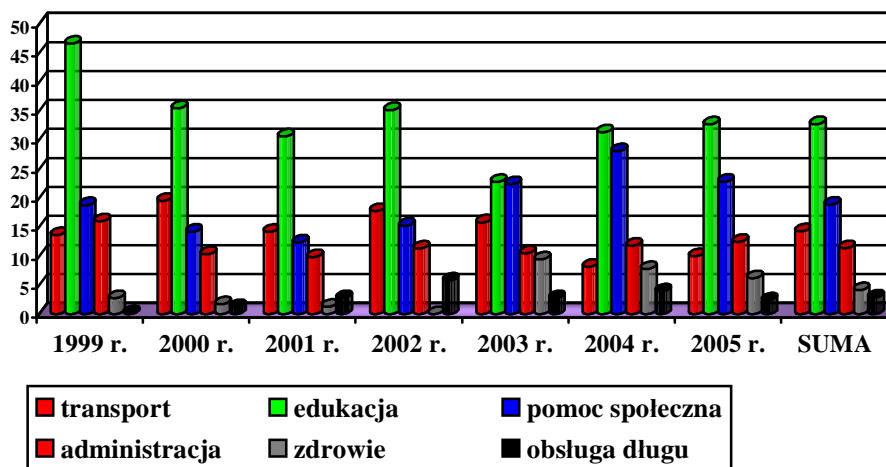
Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006;

www.stat.gov.pl/urzedys/olsz/dane;

obliczenia własne.

Wykres Nr 16.

Struktura wydatków budżetu powiatu elbląskiego wg rodzajów z lat 1999-2005 [%]

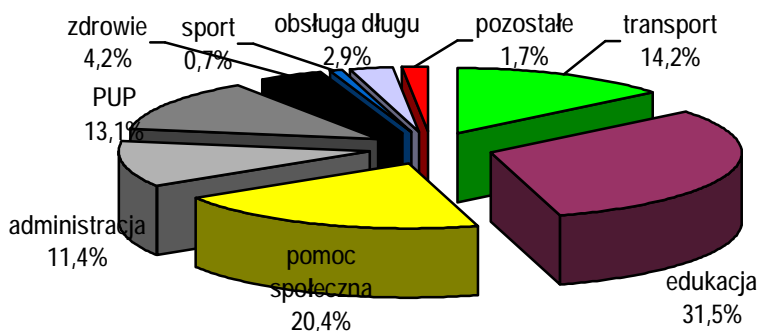
Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006;

www.stat.gov.pl/urzedz/olsz/dane;

obliczenia własne.

Wykres Nr 17.

Syntetyczny wskaźnik wydatków ogółem budżetu powiatu elbląskiego wg rodzajów z lat 1999 – 2005 [w %]

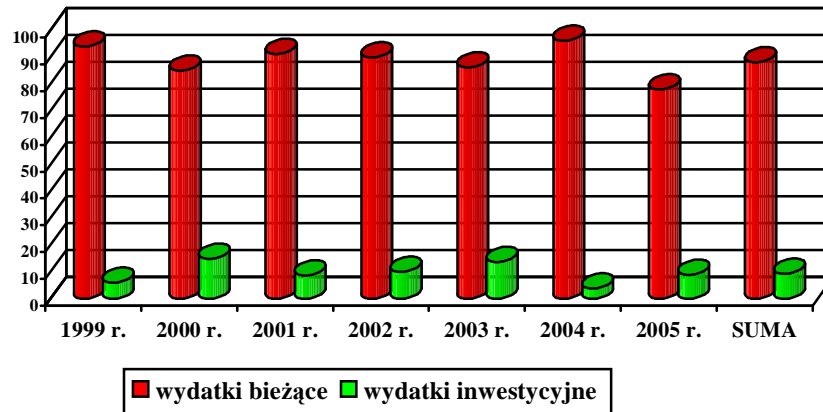

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006;

www.stat.gov.pl/urzedz/olsz/dane;

obliczenia własne.

Struktura wydatków ogółem budżetu powiatów w latach 1999 – 2005 [w %]

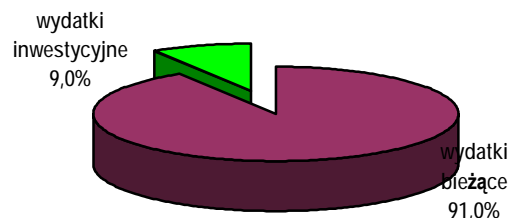

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006;

www.stat.gov.pl/urzedy/olsz/dane;

obliczenia własne.

Syntetyczny wskaźnik wydatków ogółem budżetu powiatu elbląskiego z lat 1999 – 2005 [w %]

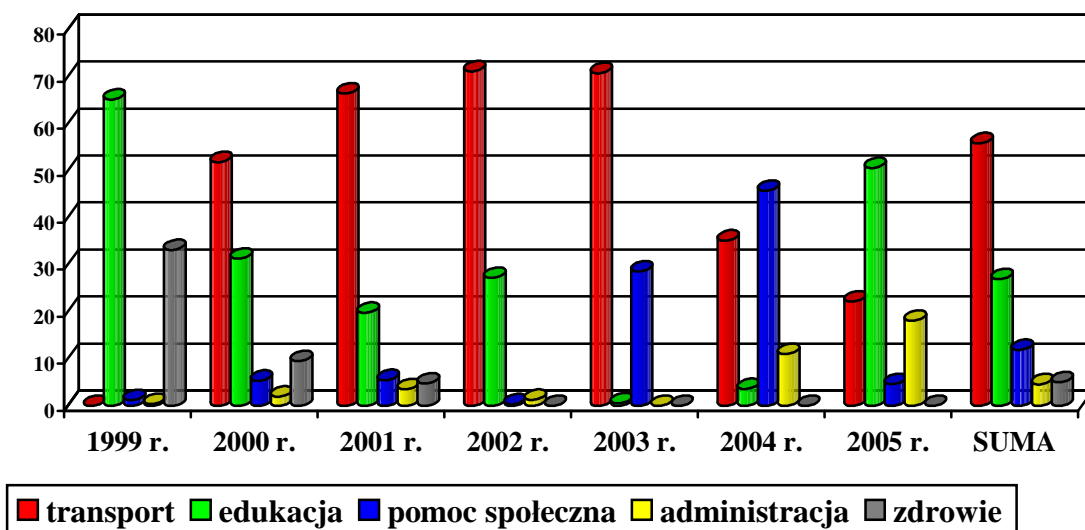

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006;

www.stat.gov.pl/urzedy/olsz/dane;

obliczenia własne.

**Struktura wydatków majątkowych budżetu powiatu elbląskiego
w latach 1999 – 2005 [w %]**

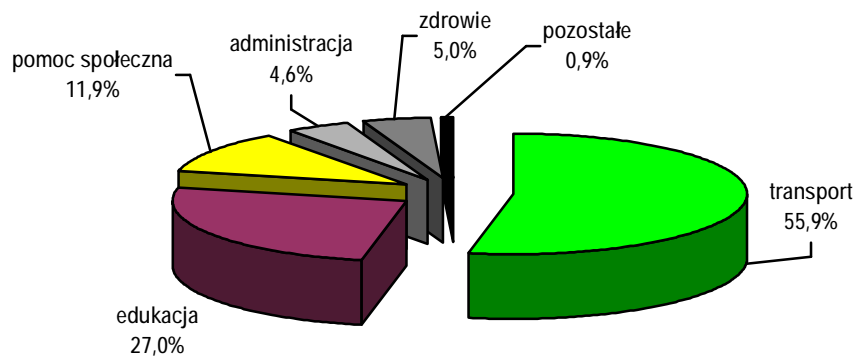

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006;

www.stat.gov.pl/urzedy/olsz/dane;

obliczenia własne.

**Syntetyczny wskaźnik wydatków majątkowych budżetu powiatu wg rodzajów
- lata 1999-2005 [%]**

Edukacja razem obejmuje: „Oświatę i wychowanie” oraz „Edukacyjną opiekę wychowawczą”;

Pomoc społeczna obejmuje: „Pomoc społeczną” oraz „Opiekę społeczną”, bez PUP;

Administracja publiczna obejmuje: „Administrację publiczną”, „Rolnictwo i łowiectwo” oraz „Leśnictwo”, „Obronę narodową” oraz „Bezpieczeństwo publiczne”;

Pozostałe zadania obejmują: „Gospodarkę mieszkaniową”, „Działalność usługową” i „Różne rozliczenia”.

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Roczniki statystyczne województwa warmińsko – mazurskiego w 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005. Olsztyn 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006;

www.stat.gov.pl/urzedy/olsz/dane;

obliczenia własne.

Struktura dochodów powiatu jest bardzo zmienna i nieporównywalna na przestrzeni lat 1999 - 2005. Spowodowała to ustawa z 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego mająca na celu decentralizację finansów publicznych, poprzez wprowadzenie zwiększenia udziału w podatkach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie powiatu. Pozbawiła ona powiat wielu dotacji na zadania publiczne, nałożone ustawą o samorządzie powiatowym. Ministerstwo Finansów nadal opracowuje wskaźnik, który reguluje wysokość dochodów powiatu.

- ü Na przestrzeni lat 1999-2005 nastąpił wzrost dochodów powiatu ogółem. Dynamika 2005/1999 wynosi **181%**, w poszczególnych latach wynosiła kolejno: **159%**, **120%**, **87%**, **110%**, **104%**, **96%**. Tak duże skoki w dochodach powiatu są niekorzystne ze względu na planowanie i realizację zadań prorozwojowych.
- ü Pozytywnym zjawiskiem w powiecie elbląskim jest sześciokrotny wzrost dochodów własnych budżetu powiatu, korzystna zmiana struktury dochodów budżetu i udziału dochodów własnych z **8,7%** w 1999 roku do **17,6%** w 2005 roku. Wielkość dochodów własnych w dużej mierze jest uzależniona od zmiany ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego i wzroście od 2004 roku udziału powiatów w podatku od osób fizycznych oraz prawnych.
- ü Lata 1999-2003 przedstawiają zmienne wielkości otrzymywanych dotacji. Natomiast w okresie od roku 2004 do roku 2005 nastąpiło wyraźne ich obniżenie.
- ü Łączna suma przychodów z lat 1999-2005 wynosi **30.123.427 zł (14% dochodów powiatu)**, a wydatki inwestycyjne w tym okresie wynoszą **22.249.808 zł (10% wydatków powiatu)**.
- ü Wynik budżetu za lata 1999-2005 jest ujemny i wynosi – **10.327.420 zł**, dodatni wystąpił w 2004 roku.
- ü Dynamika wzrostu kwot wydatków 2005/1999 wg rodzajów wynosi odpowiednio:
transport – 121%; edukacja – 115%; pomoc społeczna – 2 krotnie; administracja – 33%; zdrowie – 4,33 krotnie; sport, turystyka, kultura – 43%; obsługa długu – 24 krotnie.
- ü W strukturze wydatków z lat (1999-2005) największą pozycję zajmują wydatki na edukację (**31,47%**), pomoc społeczną (**20,39%**) i transport (**14,15%**).
- ü W strukturze budżetu powiatu w stosunku do 1999 roku wydatki zmalały na:
 - edukację – o 22,23 pkt%
 - transport – o 4,30 pkt%
 - administrację – o 3,51 pkt%
 - sport, turystykę i kulturę razem – o 1,54 pkt%
- ü W strukturze budżetu powiatu w stosunku do 1999 roku wydatki wzrosły na:
 - pomoc społeczną – o 13,65 pkt%
 - zdrowie – o 3,44 pkt%
 - obsługę długu – o 2,22 pkt%.
- ü Wydatki bieżące i inwestycyjne na przestrzeni lat 1999-2005 mają charakter skokowy, co nie jest zjawiskiem korzystnym. Syntetyczny wskaźnik wydatków ogółem budżetu powiatu elbląskiego z lat 1999-2005 przedstawia się następująco: 9% to wydatki majątkowe, a 91% to wydatki bieżące.
- ü Wydatki majątkowe wg rodzajów w stosunku do wydatków ogółem wynoszą odpowiednio:
 - transport – 36,57%
 - zdrowie – 12,61%
 - edukacja – 7,94%
 - pomoc społeczna – 5,40%
 - administracja – 3,89%

9.2.3. Podsumowanie

Reasumując należy zaznaczyć, iż wielkość pozyskiwanych dochodów i przychodów, dystrybucja, gospodarowanie nimi, są warunkiem realizacji wydatków budżetowych, a co za tym idzie wykonywaniem zadań publicznych.

Rosną dochody powiatu ogółem i w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w tym dochody własne.

Wzrasta w strukturze, udział wydatków na pomoc społeczną, zdrowie i obsługę długu, a maleje na edukację, transport i administrację.

W wydatkach majątkowych dominuje **transport** (53,4%), znacznie niżej plasuje się **edukacja** (25,1%) oraz **pomoc społeczna** (12,3%).

Podsumowanie syntezy diagnozy

1. Specyfika i atuty powiatu elbląskiego:

1.1. Wyróżniki powiatu elbląskiego:

- 2 duży udział wód powierzchniowych i lasów w ogólnej powierzchni;
- 2 niska gęstość zaludnienia;
- 2 rzadka rozproszona sieć osadnicza;
- 2 duże rezerwy terenów i zasobów do zainwestowania;
- 2 duże braki w infrastrukturze komunalnej i transportowej;
- 2 położenie w pasie ważnych układów komunikacyjnych;
- 2 bogactwo flory i fauny oraz znaczny udział obszarów przyrodniczo cennych.

1.2. Atuty powiatu to:

- 2 korzystne położenie geograficzno - przestrzenne;
- 2 duży udział ludzi młodych w strukturze ludności:
 - 29,8 % w 1998 roku;
 - 24,4 % w 2005 roku;
- 2 wysokie walory różnorodnego środowiska przyrodniczego, klimatu i rzeźby terenu (z około 41,1 % udziałem terenów przyrodniczo cennych prawnie chronionych);
- 2 położenie w obrębie Zielonych Płuc Polski;
- 2 bogata historia, walory kulturowe i otwartość mieszkańców predysponują ten obszar do rozwoju turystyki i rekreacji;
- 2 wysoka jakość gleb i bardzo niski stopień zanieczyszczenia powietrza i gleb stwarza możliwości produkcji żywności wysokiej jakości;
- 2 dogodna sieć systemów transportowych, tj.: komunikacji drogowej, kolejowej i wodnej.

1.3. Bariery rozwojowe powiatu to:

- 2 wysokie bezrobocie (stopa bezrobocia 33,3% na koniec 2005 roku) przy małej aktywności społecznej;
- 2 niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną przy wysokich kosztach jednostkowych zainwestowania;
- 2 niskie dochody samorządów i ludności ograniczające poziom inwestowania i chłonność rynku wewnętrznego;
- 2 niski potencjał gospodarczy o małej konkurencyjności i otwartości na innowacje;
- 2 ograniczone środki finansowe na infrastrukturę społeczną.

Wyniki analizy SWOT

1. ANALIZA SWOT - MOCNE STRONY

1. Możliwość produkcji żywności wysokiej jakości (dobre warunki ekologiczne);
2. Duże zasoby siły roboczej do zagospodarowania;
3. Wolne, niezagospodarowane tereny i obiekty inwestycyjne;
4. Korzystne położenie geograficzno - przestrzenne oraz unikalne walory przyrodnicze;
5. Duży potencjał i dobre warunki do rozwoju turystyki;
6. Jedyne na świecie funkcjonujący system pochylni na Kanale Elbląskim;
7. Przychylne nastawienie samorządów do potencjalnych inwestorów;
8. Korzystna sieć połączeń drogowych, kolejowych i wodnych;
9. Dobre skomunikowanie z przejściami granicznymi i ośrodkami aglomeracyjnymi;
10. Wzrost liczby młodzieży z wysokimi kwalifikacjami zawodowymi;
11. Dobrze działający punkt konsultacyjno-doradczy dla MSP;
12. Elastyczny system kształcenia ponadgimnazjalnego;
13. Specjalna Strefa Ekonomiczna;
14. Dobrze przygotowana specjalistyczna kadra pedagogiczna;
15. Doświadczona i kompetentna kadra administracji;
16. Dobra baza oświatowa.

2. ANALIZA SWOT – SŁABE STRONY

1. Wysokie bezrobocie;
2. Trudności z zabezpieczeniem udziału własnego w projektach;
3. Niskie dochody mieszkańców powiatu;
4. Brak motywacji i chęci działania u długotrwale bezrobotnych z niskimi kwalifikacjami
5. Zły stan techniczny dróg, niska przepustowość;
6. Wysoki wskaźnik migracji osób aktywnych;
7. Zagrożenie powodzi
8. Niezadowalający stan urządzeń osłony przeciwpowodziowej;
9. Mała liczba firm o ugruntowanej pozycji ekonomicznej;
10. Niska skuteczność promocji walorów powiatu;
11. Brak produktów markowych i ograniczone rynki zbytu;
12. Brak składowiska odpadów przemysłowych;
13. Wysoki wskaźnik wykluczenia społecznego;
14. Występowanie zjawisk patologii społecznych;
15. Niewystarczająca współpraca pomiędzy różnymi szczeblami samorządu;
16. Brak firm nasyconych wysokimi technologiami;
17. Niedostosowane do potrzeb rynku pracy kwalifikacje osób bezrobotnych;
18. Niedostateczna baza lokalna dla Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pasłęku;

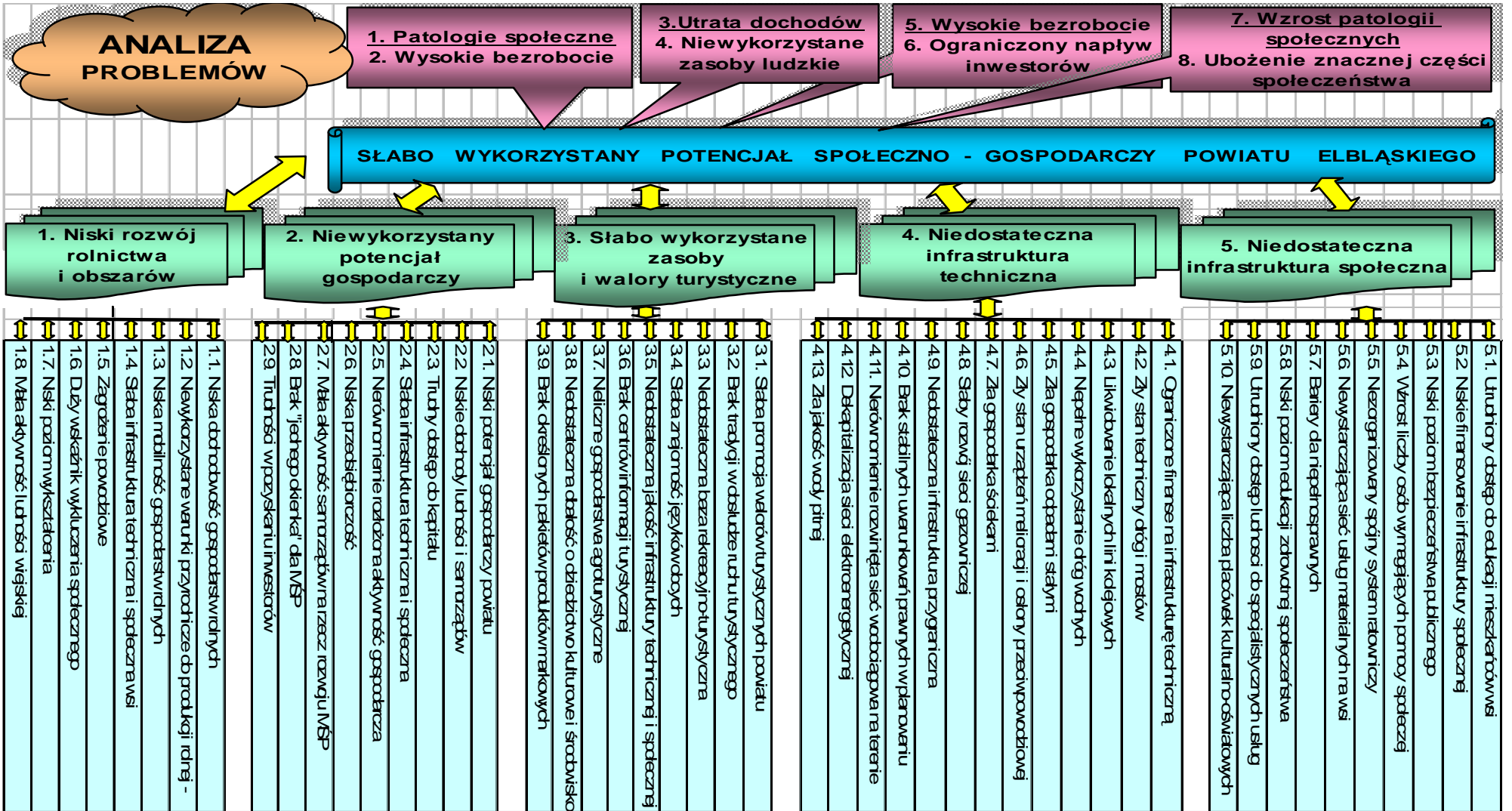
ANALIZA SWOT - SZANSE

1. Odbudowa tzw. „Berlinki” i uruchomienie międzynarodowego przejścia granicznego w Grzechotkach;
2. Modernizacja dróg krajowych i wojewódzkich w makroregionie;
3. Dostęp do środków Unii Europejskiej;
4. Wzrost zainteresowania turystyką, usługami hotelarsko - gastronomicznymi;
5. Zwiększające się możliwości eksportu;
6. Wzrastające możliwości zbytu żywności wysokiej jakości;
7. Programy rządowe na rzecz wspierania przedsiębiorczości;
8. Zainteresowanie potencjalnych inwestorów branżą rolno-spożywczą;
9. Możliwość zbytu wyrobów i usług na bliskim i chłonnym rynku kaliningradzkim;
10. Rewitalizacja Kanału Elbląskiego;
11. Przyspieszony rozwój gospodarczy miasta Elbląga;
12. Poprawiająca się koniunktura;
13. Wzrost możliwości wdrażania nowych technologii przy współpracy z placówkami naukowo-badawczymi;
14. Wzrost zainteresowania podejmowaniem działalności gospodarczej;
15. Budowa kanału żeglugowego przez Mierzeję Wiślaną;
16. Sprzyjający klimat do inwestowania;
17. Możliwość wykorzystania dobrej sieci dróg kolejowych;
18. Możliwość uruchomienia linii promowej na Zalewie Wiślanym;
19. Aktywizacja społeczności lokalnych.

ANALIZA SWOT - ZAGROŻENIA

1. Pogarszająca się sytuacja finansów publicznych;
2. Likwidacja istniejących zakładów pracy w regionie;
3. Ograniczone finansowanie zadań zleconych samorządowi powiatowemu;
4. Niekorzystna polityka podatkowa;
5. Dyskryminowanie rejonu elbląskiego przez władze wojewódzkie;
6. Atrakcyjniejsze oferty pracy poza regionem dla wykształconej młodzieży;
7. Duża konkurencja innych regionów;
8. Wysokie koszty pracy;
9. Zagrożenie powodziowe;
10. Wysokie koszty pokonywania barier ochrony środowiska;
11. Nieuczciwi inwestorzy (krajowi i zagraniczni);
12. Wycofywanie się Grupy PKP z przewozów towarowych i osobowych;
13. Niekorzystne tendencje demograficzne;
14. Nieprzychylna media;
15. Budowa zakładów zagrażających środowisku;
16. Zwalniający rozwój gospodarczy miasta Elbląga;
17. Brak sprzyjającego klimat do inwestowania;
18. Rozszerzenie obszarów chronionych – Natura 2000.

Obszary priorytetowe

Wybrane obszary priorytetowe i ich hierarchia przedstawia się następująco:

**1. Rolnictwo
i obszary wiejskie**

**2. Rozwój małych
i średnich przedsiębiorstw**

**3. Turystyka
i agroturystyka**

**4. Infrastruktura
techniczna**

**5. Infrastruktura społeczna
i społeczeństwo informacyjne**

Misja Strategii

Zdefiniowana **misja strategii**, czyli motto przewodnie całego procesu planowania brzmi:

„Jesteśmy po to, by zrównać poziom rozwoju gospodarczego z dobrze prosperującymi regionami poprzez działania aktywizujące rozwój gospodarczy i aktywność społeczną powiatu”

Misja strategii jest efektem poszukiwań odpowiedzi na pytanie jaki powiat ma być dla swoich mieszkańców i jaka jest nasza rola – planistów w kształtowaniu jego rzeczywistości i przyszłości powiatu.

Musimy dążyć do zdobywania wiedzy, umiejętności i kreatywności, co pozwoli uruchomić procesy aktywności ekonomicznej charakteryzujące się poszerzoną ofertą, wysoką jakością towarów i usług znajdujących miejsce na nowoczesnych rynkach.

Ciągle doskonalenie umiejętności, umacnianie więzi i spójności wewnętrznej oraz otwartość na współpracę regionalną i przygraniczną pozwoli na wykorzystanie możliwości rozwojowych i osiągnięcie lepszej pozycji konkurencyjnej.

Naszym głównym zadaniem jest krzewienie ducha przedsiębiorczości, promowanie twórczych, przedsiębiorczych postaw i kształtowanie swoistej „mody na przedsiębiorczość” oraz wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw w zakresie tworzenia innowacji i zdolności do wchłonięcia innowacji oraz promocji i wymiany gospodarczej.

Efektom podejmowanych działań będą uruchomione miejsca pracy, zagospodarowane zasoby ludzkie, poprawa warunków i jakości życia ludności.

Wizja Strategii

Wizję strategii sformułowano jako:

*„Powiat Elbląski - konkurencyjny
i dynamiczny w rozwoju społeczno - gospodarczym
w zjednoczonej Europie”*

Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Elbląskiego zawiera wyraźną wizję zrównoważonego rozwoju pod względem ekonomicznym, społecznym, ekologicznym i przestrzennym, opartą o możliwości gospodarki, rolnictwa i turystyki prowadzone w harmonii z przyrodą oraz o posiadane zasoby ludzkie otwarte na zewnętrzną współpracę i procesy integracyjne w Europie. Zrównoważony rozwój w głównych obszarach priorytetowych gwarantuje jego trwałość, a posiadane zasoby ludzkie – dynamikę.

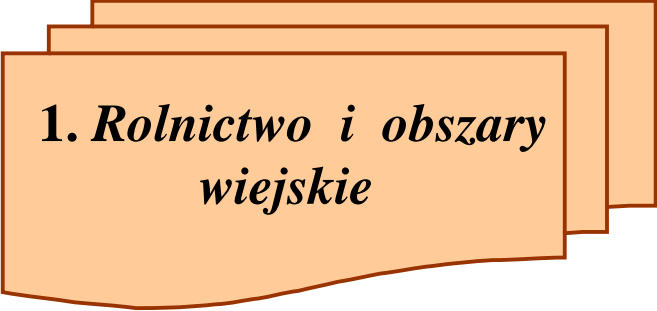
Zidentyfikowane obszary rozwojowe to rolnictwo wykorzystujące dobre uwarunkowania ekologiczne gleb, klimatu i rzeźby terenu oraz dbające o środowisko; przedsiębiorcze społeczeństwo rozwijające gospodarkę w oparciu o małe i średnie przedsiębiorstwa z wykorzystaniem położenia geograficzno-przestrzennego, a także turystyka i rekreacja bazująca na bogactwie przyrody, historii i dziedzictwie kulturowym oraz na kultywowaniu tradycji, rzemiosła artystycznego i folkloru, a także nawykach aktywnego wypoczynku.

Rozwój infrastruktury technicznej i wykształcone społeczeństwo gwarantują osiągnięcie poziomu trwałego zrównoważonego rozwoju w perspektywie do 2015 roku.

Obszary priorytetowe

Przyjęte kierunki rozwoju powiatu elbląskiego i ich hierarchię uzasadnia się następująco:

Obszar 1.

1. Rolnictwo i obszary wiejskie

Uzasadnienie

1. *Typowo rolniczy region – 29,8 % wskaźnik urbanizacji*
2. *Mało zanieczyszczone środowisko naturalne i atrakcyjne zasoby przyrodnicze*
3. *Wysoka jakość gleb, korzystna struktura użytkowania gruntów*
4. *Możliwość produkcji żywności wysokiej jakości*
5. *Duże zasoby wolnej siły roboczej*

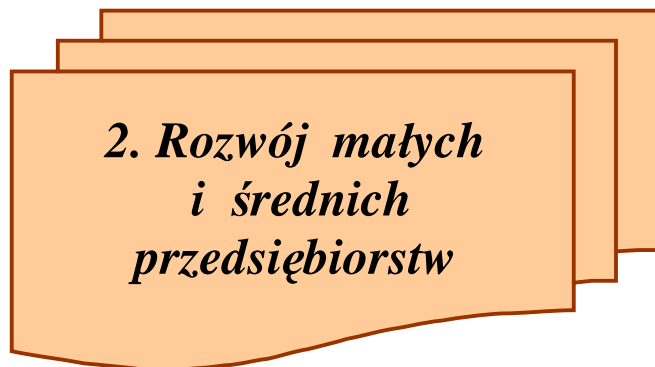
Powiat elbląski ma dobre uwarunkowania ekologiczne (gleby, klimat, rzeźba). Jest regionem typowo rolniczym z wysokim 70 % udziałem ludności żyjącej na wsi. Do dyspozycji jest mało zanieczyszczone środowisko naturalne i atrakcyjne zasoby przyrodnicze. Atutem jest korzystna struktura użytkowania gruntów, a także duży udział ludności w wieku produkcyjnym. Dogodne warunki do produkcji mleka, mięsa, zbóż, pasz i wysoki poziom tej produkcji, stanowią dobrą bazę surowcową dla przetwórstwa rolno - spożywczego.

Słabością jest niskie wyposażenie w infrastrukturę techniczną wsi, ogromne potrzeby w zakresie melioracji i konieczność utrzymania osłony przeciwpowodziowej, a także zła struktura zasiewów. Baza surowcowa jest rozproszona, a płody rolne niewystandaryzowane.

Problemem wsi i rolnictwa są ograniczone rynki zbytu i zbyt duże obciążenie siłą roboczą (wysoki wskaźnik bezrobocia - przeludnienie wsi).

Gospodarstwa rolne wymagają poprawy organizacji produkcji i zbytu, wzmocnienia świadomości ekologicznej, modernizacji i wzrostu poziomu inwestowania, poszukiwania dodatkowych lub nowych źródeł dochodu. Wiele rodzin zwłaszcza z byłych pgr, znajdujących się bez środków do życia, potrzebuje pomocy społecznej.

Obszar 2.

Uzasadnienie

- 1. Korzystne położenie geograficzno-przestrzenne i połączenia komunikacyjne*
- 2. Dostęp do dużych rynków zbytu Elbląga, Gdańska, Kaliningradu*
- 3. Przygotowane tereny do inwestowania*
- 4. Przychylny klimat do inwestowania*
- 5. Wysokie bezrobocie, ale i duży udział ludzi młodych z wysokimi kwalifikacjami*

Powiat elbląski posiada korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne. Ma bezpośredni dostęp do dużych rynków zbytu Elbląga, Gdańska i Kaliningradu. Stwarza to szansę eksportu wyrobów i usług. Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminach to zakłady osób fizycznych (ok. 95 %).

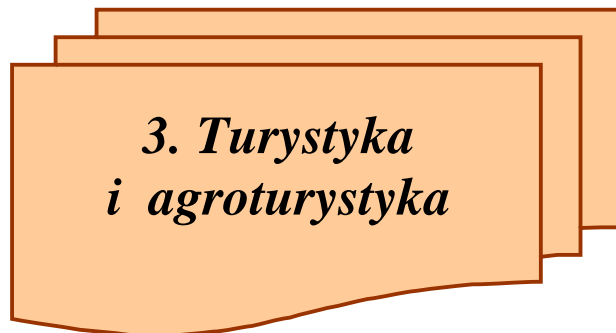
Powiat charakteryzuje się niskim poziomem urbanizacji. W gospodarce poza rolnictwem przeważa przemysł lekki i branża spożywcza oraz meblarstwo. Mocną stroną jest dość aktywne społeczeństwo i duży udział sektora prywatnego.

Słabością jest niski potencjał gospodarczy powiatu, niskie kwalifikacje wolnej siły roboczej, biedne społeczeństwo i mała chłonność rynku wewnętrznego

Do zagospodarowania pozostaje duży potencjał (ziemia, ludzie, obiekty) należący do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Konieczna jest rozbudowa infrastruktury technicznej, zwłaszcza kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Samorządy gmin otwarte są i przychylne rozwojowi biznesu, turystyki.

Zagrożeniem jest recesja gospodarcza i pogarszanie się poziomu dochodów ludności. Społeczeństwo powiatu (licząc dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca i przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto) jest biedniejsze niż średnio w województwie i kraju.

Obszar 3.

Uzasadnienie

1. *Wysokie walory przyrodnicze, bogactwo dziedzictwa kulturowego, korzystne warunki do uprawiania wielu dyscyplin sportowych*
2. *Kanał Elbląski - atrakcją turystyczną na skalę światową*
3. *Rosnące zainteresowanie turystyką*
4. *Rozwijająca się baza noclegowa*

Wysokie walory przyrodnicze, korzystne położenie geograficzne, różnorodność lokalnego klimatu, bogactwo dziedzictwa kulturowego, twórczości ludowej i rzemiosła artystycznego, korzystne warunki do uprawiania wielu dyscyplin sportowo-rekreacyjnych oraz gościnność mieszkańców stwarzają szansę na rozwój turystyki, agroturystyki i różnorodnych form rekreacji.

Ograniczeniem w rozwoju tego kierunku gospodarki jest niedostateczna promocja posiadanych walorów, mierne zasoby infrastruktury turystycznej i technicznej, a także nieznanomość języków obcych wśród mieszkańców, brak dbałości o estetykę otoczenia.

Zagrożeniem rozwoju turystyki i rekreacji jest groźba zamknięcia lokalnych linii kolejowych, dewastacja obiektów zabytkowych i środowiska przyrodniczego

Obszar 4.

Uzasadnienie

1. *Stwarza szansę na napływ inwestorów*
2. *Umożliwia rozwój gospodarczy regionu, w tym turystyki, budownictwa i przemysłu, w tym rolno – spożywczego*
3. *Podnosi potencjał ekonomiczny regionu*
4. *Przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy*

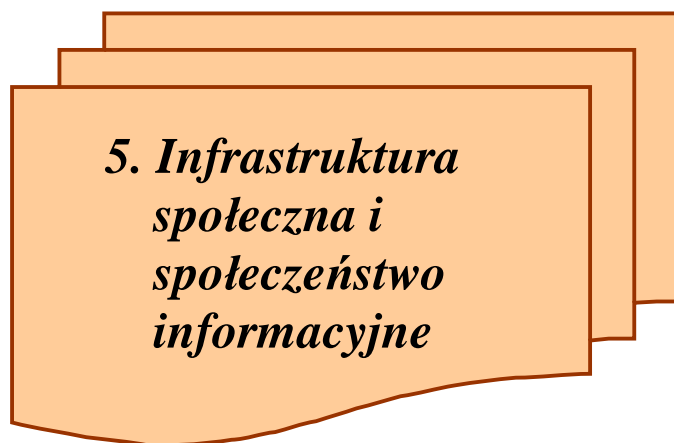
Za najważniejsze elementy infrastruktury technicznej, korzystnie wpływające na atrakcyjność zamieszkania w powiecie elbląskim uznano sieć połączeń drogowych, kolejowych i wodnych, skomunikowanie z ośrodkami aglomeracyjnymi i przejściami granicznymi, a także powszechną dostępność do telefonii przewodowej i bezprzewodowej oraz stosunkowo dobry stan środowiska naturalnego.

Atrakcyjność zamieszkania pogarsza zły stan techniczny i niska przepustowość dróg kołowych, niski wskaźnik uzbrojenia w podstawową infrastrukturę komunalną, zagrożenie powodziowe terenów, źle zagospodarowane odpady stałe, niedostatek kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

Zwiększenie poziomu inwestowania w infrastrukturę techniczną stwarza szansę na napływ inwestorów, możliwość rozwoju turystyki, budownictwa, przemysłu rolno-spożywczego, a tym samym tworzenia nowych miejsc pracy.

Zagrożeniem rozwoju infrastruktury jest stagnacja gospodarcza, mała aktywność społeczeństwa i zwiększanie poziomu bezrobocia, a także wyludnianie się obszarów peryferyjnych powiatu elbląskiego.

Obszar 5.

Uzasadnienie

1. *Potrzeba tworzenia dobrego zaplecza edukacyjnego szkół, instytucji kultury, bazy sportowo-rekreacyjnej*
2. *Pobudza aktywizację zawodową mieszkańców*
3. *Buduje zdrowe społeczeństwo*
4. *Zapobiega negatywnym zjawiskom społecznym*
5. *Pomaga grupom dysfunkcyjnym*

Powiat elbląski ma dość dobre zaplecze edukacyjne i stan organizacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z dobrą kadram i wysokim poziomem kształcenia oraz bliski dostęp do ośrodków akademickich.

Elementem atrakcyjności powiatu elbląskiego jest dobre rozmieszczenie placówek służby zdrowia, dobra kadra medyczna, jak również dostępność do diagnostyki na I poziomie referencyjnym.

Atutem jest także efektywność działania bezpieczeństwa publicznego, rozwój profilaktyki, co skutkuje m.in. stosunkowo małą przestępczością zorganizowaną i ciężkich kategorii.

Dość dobry poziom bazy sportowej, bogactwo twórczości ludowej i rzemiosła, sieć instytucji kultury i organizowane imprezy dają możliwość zagospodarowania wolnego czasu.

Ubożenie społeczeństwa i zmniejszanie nakładów na infrastrukturę społeczną może być przyczyną pogarszania się atrakcyjności zamieszkania. Doprowadzić to może do dekapitalizacji bazy szkolnej, obiektów kulturalno-sportowych, trudności w podnoszeniu poziomu edukacji społeczeństwa, pogorszenia stanu zdrowotności, w tym dzieci i młodzieży oraz wzrost patologii społecznych.

Na niektórych obszarach obserwuje się zjawisko deformacji struktur demograficznych.

Cele rozwoju

Spis zidentyfikowanych celów jako wynik warsztatów strategii rozwoju powiatu elbląskiego zawiera poniższe zestawienie.

Cel Strategii

„Racjonalnie zagospodarowany potencjał społeczno – gospodarczy powiatu elbląskiego”

Cele priorytetowe

1. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich

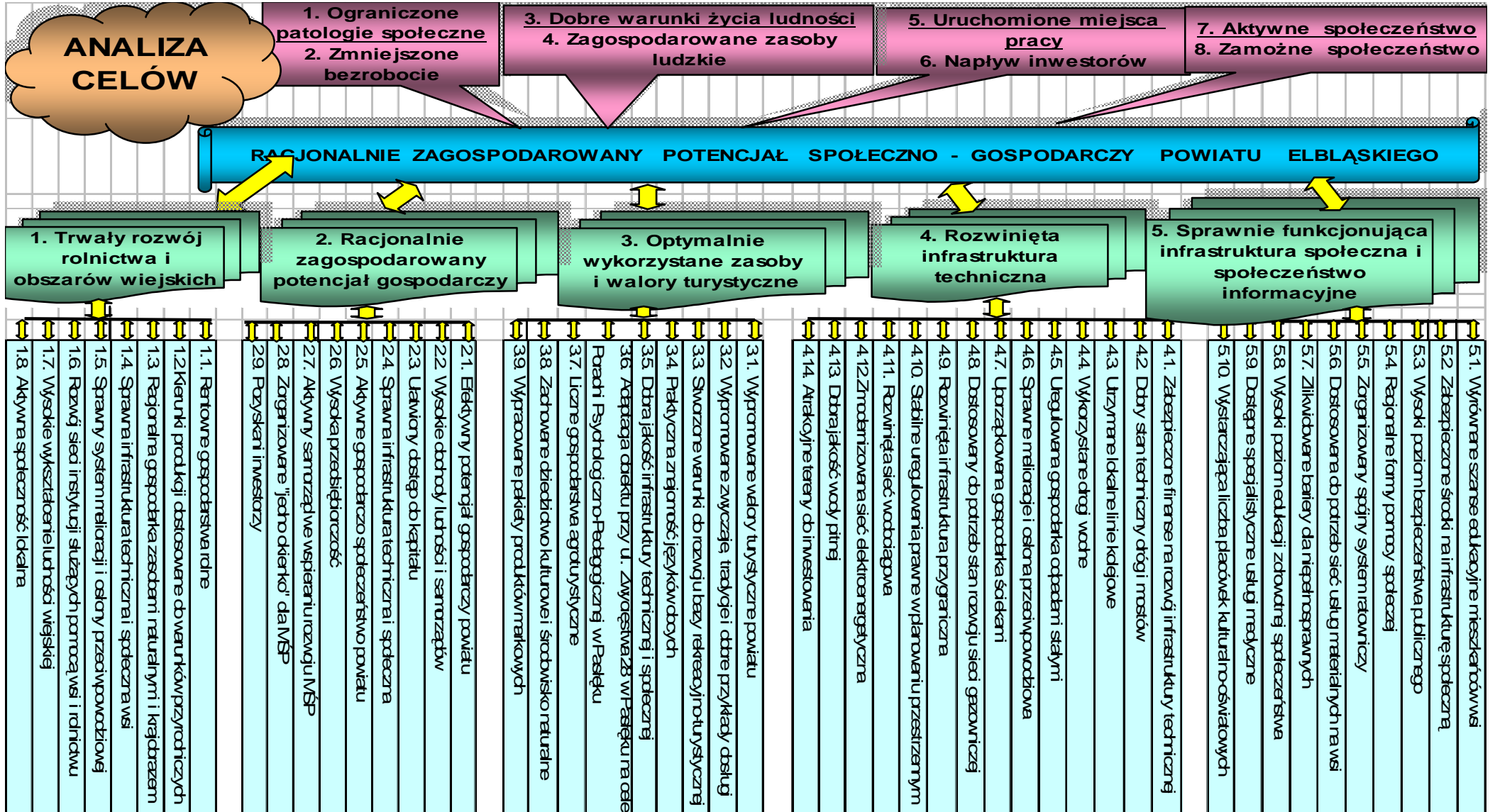
2. Racjonalnie zagospodarowany potencjał gospodarczy i ludzki

3. Optymalnie wykorzystane zasoby i walory turystyczne

4. Rozwinięta infrastruktura techniczna

5. Sprawnie funkcjonująca infrastruktura społeczna i społeczeństwo informacyjne

Analiza celów

Matryca Strategii

CELE	Miernik i wartość wskaźnika	Informacja o mierniku/wskaźniku
I. Ograniczone patologie społeczne	I.1. Wskaźnik wykrywalności przestępstw [%]	Urząd Statystyczny
II. Zmniejszone bezrobocie	II.1. Stopa bezrobocia [%]	Urząd Statystyczny
III. Dobre warunki życia ludności	III.1. Stopa migracji [‰]	Urząd Statystyczny
IV. Zagospodarowane zasoby ludzkie	IV.1. Wskaźnik zatrudnienia [%]	Urząd Statystyczny
V. Uruchomione miejsca pracy	V. 1. Przyrost liczby miejsc pracy [dyn.%]	Urząd Statystyczny
VI. Napływ inwestorów	VI.1. Wskaźnik przedsiębiorczości [%]	Urząd Statystyczny
VII. Aktywne społeczeństwo	VII.1. Przyrost liczby NGO [dyn. %]	Urząd Statystyczny
VIII. Zamożne społeczeństwo	VIII.1. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne [zł]	Urząd Statystyczny
CEL STRATEGII		
Racjonalnie zagospodarowany potencjał społeczno – gospodarczy powiatu elbląskiego		
CELE PRIORYTETOWE (operacyjne I rzędu)		
1. Trwały rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	1.1. Powierzchnia gospodarstw [ha] 1.2. Zatrudnienie w rolnictwie [osób/100 ha]	Urząd Statystyczny
2. Racjonalnie zagospodarowany potencjał gospodarczy i ludzki	2.1. Struktura wykształcenia [%] 2.2. Ilość ofert pracy [szt.] 2.3. Ilość firm z certyfikatami jakości [szt.] 2.4. Zatrudnienie w usługach [%]	Urząd Statystyczny
3. Optymalnie wykorzystane zasoby i walory turystyczne	3.1. Ilość miejsc noclegowych [szt.] 3.2. Ilość udzielonych noclegów [szt.]	Urząd Statystyczny
4. Rozwinięta infrastruktura techniczna	4.1. Ilość odnowionych dróg powiatu [km] 4.2. Ludność korzystająca z wodociągu [%] 4.3. Ludność korzystająca z kanalizacji [%]	Urząd Statystyczny
5. Sprawnie funkcjonująca infrastruktura społeczna	5.1. Poziom solaryzacji [%] 5.2. Liczba łóżek na 1000 mieszkańców [‰] 5.3. Korzystający z pomocy społecznej [%]	Urząd Statystyczny
CELE SZCZEGÓŁOWE W WYZNACZONYCH KIERUNKACH ROZWOJU – wyniki		
Cel priorytetowy strategii: 1. Trwały rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich		
<i>Cele operacyjne I rzędu</i>		
1.1. Rentowne gospodarstwa rolne	1.1.1. Powierzchnia gospodarstw [ha] 1.1.2. Zatrudnienie w rolnictwie [osób/100 ha]	Urząd Statystyczny
1.2. Kierunki produkcji dostosowane do warunków przyrodniczych	1.2.1. Struktura użytkowania gruntów [%] 1.2.2. Struktura zasiewów [%]	Urząd Statystyczny
1.3. Racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi i krajobrazem	1.3.1. Udział obszarów przyrodniczo cennych [%] 1.3.2. Obsada zwierząt gospodarskich [SD/100 ha UR]	Urząd Statystyczny
1.4. Sprawna infrastruktura techniczna i społeczna wsi	1.4.1. Ludność korzystająca z wodociągu [%] 1.4.2. Ludność korzystająca z kanalizacji [%]	Urząd Statystyczny
1.5. Sprawny system melioracji i osłony przeciwpowodziowej	1.5.1. Modernizacja urządzeń melioracyjnych [%] 1.5.2. Konserwacja i utrzymanie urządzeń [%]	Urząd Statystyczny
1.6. Rozwój sieci instytucji służących pomocą wsi i rolnictwa	1.6.1.	Urząd Statystyczny
1.7. Wysokie wykształcenie ludności wiejskiej	1.7.1. Struktura wykształcenia ludności wiejskiej [%]	Urząd Statystyczny
1.8. Aktywna społeczność lokalna	1.8.1. Ilość organizacji pozarządowych [szt.]	Urząd Statystyczny
CELE	Miernik i wartość wskaźnika	Informacja o mierniku/wskaźniku

Matryca Logiczna Strategii
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 - 2015

CELE SZCZEGÓŁOWE W WYZNACZONYCH KIERUNKACH ROZWOJU – wyniki			
Cel priorytetowy strategii: 2. Racjonalnie zagospodarowany potencjał gospodarczy i ludzki			
<i>Cele operacyjne I rzędu</i>			
2.1. Efektywny potencjał gospodarczy powiatu	2.1.1. Liczba podmiotów gospodarczych [szt.] 2.1.2. Wielkość podmiotów gospodarczych [%]		Urząd Statystyczny
2.2. Wysokie dochody ludności i samorządów	2.2.1. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne [zł] 2.2.2. Dochody własne j.s.t. [%]		Urząd Statystyczny
2.3. Ułatwiony dostęp do kapitału	2.3.1. Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe [szt.]		Urząd Statystyczny
2.4. Sprawna infrastruktura techniczna i społeczna	2.4.1. Ludność korzystająca z wodociągu [%] 2.4.2. Ludność korzystająca z kanalizacji [%]		Urząd Statystyczny
2.5. Aktywne gospodarczo społeczeństwo powiatu	2.5.1. Liczba pracujących [osób] 2.5.2. Liczba bezrobotnych [osób]		Urząd Statystyczny
2.6. Wysoka przedsiębiorczość	2.1.1. Wskaźnik przedsiębiorczości [%o]		Urząd Statystyczny
2.7. Aktywny samorząd we wspieraniu rozwoju MŚP	2.7.1. Informacje przekazane MŚP [liczba]		Urząd Statystyczny
2.8. Zorganizowane „jedno okienko” dla MŚP	2.8.1. Liczba PIAP w powiecie [szt.]		j.s.t.
2.9. Pozyskani inwestorzy	2.9.1. Nowe inwestycje bezpośrednie [szt.] 2.9.10. Wartość inwestycji bezpośrednich [mln zł]		Urząd Statystyczny

CELE	Miernik i wartość wskaźnika	Informacja o mierniku/wskaźniku
CELE SZCZEGÓŁOWE W WYZNACZONYCH KIERUNKACH ROZWOJU – wyniki		
Cel priorytetowy strategii: 3. Optymalnie wykorzystane zasoby i walory turystyczne		
<i>Cele operacyjne I rzędu</i>		
3.1. Wypromowane walory turystyczne powiatu	3.1.1. Liczba opracowań promocyjnych [szt.] 3.1.2. Liczba imprez promocyjnych [szt.]	j.s.t.
3.2. Wypromowane zwyczaje, tradycje i dobre przykłady	3.2.1. Liczba opracowań promocyjnych [szt.] 3.2.2. Liczba imprez promocyjnych [szt.]	j.s.t.
3.3. Stworzone warunki do rozwoju bazy rekreacyjno-turystycznej	3.3.1. Liczba obiektów turystycznych [szt.] 3.3.2. Liczba udzielonych noclegów [szt.]	Urząd Statystyczny
3.4. Praktyczna znajomość języków obcych	3.4.1. Liczba turystów zagranicznych [osób] 3.4.2. Liczba udzielonych noclegów turystom zag. [szt.]	Urząd Statystyczny
3.5. Dobra jakość infrastruktury technicznej i społecznej	2.4.1. Ludność korzystająca z wodociągu [%] 2.4.2. Ludność korzystająca z kanalizacji [%]	Urząd Statystyczny
3.6. Utworzony inkubator przedsiębiorczości turystycznej obszaru Kanału Elbląskiego	3.6.1. Pozyskane środki na realizację inwestycji [mln zł] 3.6.2. Liczba podmiotów w inkubatorze [szt.]	Urząd Statystyczny
3.7. Liczne gospodarstwa agroturystyczne	3.7.1. Liczba gospodarstw agroturystycznych [szt.]	Urząd Statystyczny
3.8. Zachowane dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne	3.8.1. Liczba zabytków kultury materialnej [szt.] 3.8.2. Jakość wód powierzchniowych [klasa czystości]	WIOŚ
3.9. Wypracowane pakiety produktów markowych	3.9.1. Liczba ofert produktów turystycznych [szt.]	Urząd Statystyczny

Matryca Logiczna Strategii
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 - 2015

CELE	Miernik i wartość wskaźnika	Informacja o mierniku/wskaźniku
CELE SZCZEGÓŁOWE W WYZNACZONYCH KIERUNKACH ROZWOJU – wyniki		
Cel priorytetowy strategii: 4. Rozwinięta infrastruktura techniczna		
<i>Cele operacyjne I rzędu</i>		
4.1. Zabezpieczone finanse na rozwój infrastruktury technicznej	4.1.1. Pozyskane środki na infrastrukturę techn. [mln zł]	Urząd Statystyczny
4.2. Dobry stan techniczny dróg i mostów	4.2.1. Realizacja zamierzeń inwestycyjnych [km dróg]	Urząd Statystyczny
4.3. Utrzymane lokalne linie kolejowe	4.3.1. Utrzymana przez samorząd linia kolejowa 4.3.2. Liczba kursów turystycznych rocznie [szt.]	Urząd Statystyczny
4.4. Wykorzystane drogi wodne	4.4.1. Liczba przewiezionych turystów [osób]	Urząd Statystyczny
4.5. Uregulowana gospodarka odpadami stałymi	4.5.1. Liczba gmin objętych selektywną zbiórką [szt.] 4.5.2. Liczba mieszkańców objęta selektywną zbiórką	Urząd Statystyczny
4.6. Uporządkowana gospodarka ściekami	4.6.1. Ilość oczyszczonych ścieków [dam ³ /rok] 4.6.2. Liczba przyłączy kanalizacyjnych [szt.]	Urząd Statystyczny
4.7. Dostosowany do potrzeb stan rozwoju sieci gazowniczej	4.7.1. Długość sieci kanalizacyjne [km] 4.7.2. Liczba odbiorców gazu [osób]	Urząd Statystyczny
4.8. Rozwinięta infrastruktura przygraniczna	4.8.1.	Urząd Statystyczny
4.9. Stabilne uregulowania prawne w planowaniu przestrzennym	4.9.1.	Urząd Statystyczny
4.10. Rozwinięta sieć wodociągowa	4.10.1. Długość sieci wodociągowej [km] 4.10.2. Liczba przyłączy wodociągowych [szt.]	Urząd Statystyczny
4.11. Zmodernizowana sieć elektroenergetyczna	4.11.1. Długość wymienionej sieci elektroenergetycznej 4.11.2. Liczba korzystających z innych źródeł energii	Urząd Statystyczny
4.12. Dobra jakość wody pitnej	4.12.1. Spełnione normy jakościowe wody pitnej	Urząd Statystyczny
4.13. Atrakcyjne tereny do inwestowania	4.13.1. Wielkość terenów inwestycyjnych [ha]	j.s.t.

CELE	Miernik i wartość wskaźnika	Informacja o mierniku/wskaźniku
CELE SZCZEGÓŁOWE W WYZNACZONYCH KIERUNKACH ROZWOJU – wyniki		
Cel priorytetowy strategii: 5. Sprawnie funkcjonująca infrastruktura społeczna i społeczeństwo informacyjne		
<i>Cele operacyjne I rzędu</i>		
5.1. Wyrównane szanse edukacyjne mieszkańców wsi	5.1.1. Liczba uczniów kończących szkoły średnie [osób] 5.1.2. Liczba dorosłych objętych kształceniem [osób]	Urząd Statystyczny
5.2. Zabezpieczone środki na infrastrukturę społeczną	5.2.1. Liczba wniosków aplikacyjnych [szt.] 5.2.2. Wysokość uzyskanych dotacji [szt.]	j.s.t.
5.3. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	5.3.1. Wykrywalność przestępstw [%] 5.3.2. Liczba zdarzeń [szt.]	Urząd Statystyczny
5.4. Racjonalne formy pomocy społecznej	5.4.1. Liczba rodzin ubiegających się o pomoc [szt.] 5.4.2. Ludność objęta świadczeniami pomocy [%]	Urząd Statystyczny
5.5. Zorganizowany spójny system ratowniczy	5.5.1. Ilość wspólnych akcji ratowniczo-gaśniczych [szt.]	Urząd Statystyczny
5.6. Dostosowana do potrzeb sieć usług materialnych i niematerialnych	5.6.1. Pracujący w usługach materialnych [%] 5.6.2. Pracujący w usługach niematerialnych [%]	Urząd Statystyczny
5.7. Zlikwidowane bariery dla niepełnosprawnych	5.7.1. Liczba modernizacji obiektów publicznych [szt.]	j.s.t.
5.8. Wysoki poziom edukacji zdrowotnej społeczeństwa	5.8.1. Ilość kursów, szkoleń, pogadanek [szt.]	SP ZOZ
5.9. Dostępne specjalistyczne usługi medyczne	5.9.1. Liczba udzielonych porad specjalistycznych [szt.]	SP ZOZ
5.10. Wystarczająca liczba placówek kulturalno-oświatowych	5.10.1. Liczba placówek oświatowo – kulturalnych [szt.]	Urząd Statystyczny

Harmonogram działań i zadań

Zadania inwestycyjne Strategii Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 - 2013											
Lp.	Nazwa projektu	Lata realizacji	Wartość całkowita [PLN]	Koszty kwalifikowalne [PLN]	Źródła finansowania w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych	Planowane płatności w latach [PLN]					
						2008	2009	2010	2011	2012	2013
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA											
<i>Projekty priorytetowe</i>											
1	Budowa bazy rekreacyjno-biwakowej przy pochylni Buczyńiec, gm. Pasłęk	2008-2009	1 200 000,00	1 200 000,00	środki UE	255 000,00	765 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	45 000,00	135 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	300 000,00	900 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	*Znakowanie turystyczne regionu Warmii i Mazur	2008	20 000,00	20 000,00	środki UE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	20 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	20 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	Przebudowa drogi powiatowej nr 1185N Jelonki-Śliwice-Rychliki-Gołutowo na odc. Jelonki-Śliwice o dł. 4,545 km, gm. Rychliki	2008-2010	3 700 000,00	3 700 000,00	środki UE	51 200,00	1 468 800,00	1 440 000,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	12 800,00	367 200,00	360 000,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	64 000,00	1 836 000,00	1 800 000,00	0,00	0,00	0,00
4	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1103N Bielnik Drugi-Jeślownik-Gronowo Elbl.-Stare Dolno-Marwica na odcinku Stare Dolno-Powodowo-Wysoka od km 21+048 do km 23+248 o dł. 2,2 km, gm. Rychliki	2008-2010	3 080 000,00	3 080 000,00	środki UE	64 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	16 000,00	300 000,00	300 000,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	80 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00	0,00
5	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1103N Kazimierzowo-Helenowo-Wikrowo-Jeślownik-Gronowo Elbl.-Stare Dolno-Marwica na odcinku dł. 7,10 km Helenowo-Jeślownik od km 0+000 do km 7+100, gm. Elbląg	2009-2012	7 400 000,00	7 400 000,00	środki UE	0,00	80 000,00	0,00	3 200 000,00	2 640 000,00	0,00
					środki jst	0,00	20 000,00	0,00	800 000,00	660 000,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	0,00	100 000,00	0,00	4 000 000,00	3 300 000,00	0,00

Harmonogram działań i zadań
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 - 20015

6	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1101N na odcinku drogi 1100N Nowakowo - Kępa Rybacka - Bielnik Drugi o dł. 5,292 km od km 4+331 do km 9+623	2010-2012	6 100 000,00	6 100 000,00	środki UE	0,00	0,00	880 000,00	1 600 000,00	2 400 000,00	0,00
					środki jst	0,00	0,00	220 000,00	400 000,00	600 000,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	0,00	0,00	1 100 000,00	2 000 000,00	3 000 000,00	0,00
7	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1145N na odcinku Milejewo-Majewo-Nowe Monastarzysko-Młynary na odcinku o dł. 11,418 km od 0+000 do km 11+418	2008-2013	8 850 000,00	8 850 000,00	środki UE	0,00	0,00	0,00	3 184 000,00	3 840 000,00	0,00
					środki jst	70 000,00	0,00	0,00	796 000,00	960 000,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	70 000,00	0,00	0,00	3 980 000,00	4 800 000,00	0,00
Ogółem projekty priorytetowe		2007-2013	30 350 000,00		środki UE	370 200,00	3 513 800,00	3 520 000,00	7 984 000,00	8 880 000,00	0,00
					środki jst	163 800,00	822 200,00	880 000,00	1 996 000,00	2 220 000,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	534 000,00	4 336 000,00	4 400 000,00	9 980 000,00	11 100 000,00	0,00
Projekty rezerwowe											
1	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1162N na odcinku Godkowo-Ząbrowiec o dł. 2000 km od km 0+840 do km 2+840 (WPI)	2009-2010	2 000 000,00	2 000 000,00	środki UE	0,00	800 000,00	800 000,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	0,00	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00
2	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1119N Karczowska Górne – Marwica na odcinku Stankowo – Marwica od km 17+923 do km 22+423, gm. Rychliki	2008-2011	3 470 000,00	3 470 000,00	środki UE	80 000,00	776 000,00	960 000,00	960 000,00	0,00	0,00
					środki jst	20 000,00	194 000,00	240 000,00	240 000,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	100 000,00	970 000,00	1 200 000,00	1 200 000,00	0,00	0,00
3	Odnowa nawierzchni drogi powiatowej Nr 1150N na odcinku Wężyna-Dłużyna o dł. 2,676 km od km 2+700 do 5+376 i drogi powiatowej nr 1151N odc. Dłużyna-Krosno o dł. 5,183 od km 0+000 do km 5+183	2012-2013	3 500 000,00	3 500 000,00	środki UE	0,00	0,00	0,00	80 000,00	1 520 000,00	1 200 000,00
					środki jst	0,00	0,00	0,00	20 000,00	380 000,00	300 000,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	0,00	0,00	0,00	100 000,00	1 900 000,00	1 500 000,00
4	Odnowa nawierzchni drogi powiatowej Nr 1120N na odcinku Oleśno-Gronowo Elbląskie o dł. 1,500 km od km 4+246 do km 5+746	2009-2010	1 000 000,00	1 000 000,00	środki UE	0,00	400 000,00	400 000,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	0,00	100 000,00	100 000,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓŁEM	0,00	500 000,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00

Harmonogram działań i zadań
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 - 20015

5	Odnowa nawierzchni drogi powiatowej Nr 1146N na odcinku droga wojewódzka nr 503 - Chojnowo-Pogrodzie o dł. 4,442 km od km 1+803 do km 6+245	2011-2012	1 800 000,00	1 800 000,00	środki UE	0,00	0,00	0,00	720 000,00	720 000,00	0,00
					środki jst	0,00	0,00	0,00	180 000,00	180 000,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	0,00	0,00	0,00	900 000,00	900 000,00	0,00
6	Przebudowa dróg powiatowych nr 1132N Milejewo-Ogrodniki-Pagórki-Łęczęo o dł. 2,1 km odcinek Milejewo-Ogrodniki	2010-2013	2 150 000,00	2 150 000,00	środki UE	0,00	0,00	120 000,00	0,00	800 000,00	800 000,00
					środki jst	0,00	0,00	30 000,00	0,00	200 000,00	200 000,00
					inne środki						
					OGÓLEM	0,00	0,00	150 000,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00
7	Przebudowa drogi powiatowej Nr 1185 Rychliki-Gołutowo na odcinku o dł. 4,265 km od km 9+869 do km 14+134, gm. Rychliki	2009-2011	3 100 000,00	3 100 000,00	środki UE	0,00	64 000,00	960 000,00	1 456 000,00	0,00	0,00
					środki jst	0,00	16 000,00	240 000,00	364 000,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	0,00	80 000,00	1 200 000,00	1 820 000,00	0,00	0,00
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA											
1	Adaptacja obiektu przy ulicy Zwycięstwa 28 w Pasłęku na cele Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pasłęku	2008-2009	1 566 000,00	1 566 000,00	środki UE	595 000,00	736 100,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	105 000,00	129 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	700 000,00	866 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2	Termomodernizacja i wymiana instalacji CO w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kamionku Wielkim	2009	1 755 000,00	1 755 000,00	środki UE	0,00	1 491 750,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	0,00	263 250,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	0,00	1 755 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3	Termomodernizacja i wymiana instalacji CO w Zespole Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku	2010	1 457 000,00	1 457 000,00	środki UE	0,00	0,00	1 238 450,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	0,00	0,00	218 550,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	0,00	0,00	1 457 000,00	0,00	0,00	0,00
4	Doposażenie bazy dydaktycznej w sprzęt do kształcenia zawodowego przy Zespole Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku	2008-2009	300 000,00	300 000,00	środki UE	127 500,00	127 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	22 500,00	22 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	150 000,00	150 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	Doposażenie bazy dydaktycznej w sprzęt do nauki przedmiotów zawodowych w Zespole Szkół w Pasłęku	2008-2009	300 000,00	300 000,00	środki UE	127 500,00	127 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	22 500,00	22 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	150 000,00	150 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	Modernizacja boisk przy Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Kamionku Wielkim	2010-2011	1 800 000,00	1 800 000,00	środki UE	0,00	0,00	765 000,00	765 000,00	0,00	0,00
					środki jst	0,00	0,00	135 000,00	135 000,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	0,00	0,00	900 000,00	900 000,00	0,00	0,00

Harmonogram działań i zadań
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 - 2015

7	Rozbudowa bazy sportowej przy Zespole Szkół w Pasłęku	2008	300 000,00	300 000,00	środki UE	255 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	45 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	300 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku	2008-2012	7 700 000,00	7 700 000,00	środki UE	76 500,00	0,00	2 125 000,00	1 870 000,00	2 473 500,00	0,00
					środki jst	13 500,00	0,00	375 000,00	330 000,00	436 500,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	90 000,00	0,00	2 500 000,00	2 200 000,00	2 910 000,00	0,00
9	Utworzenie zespołu sportowo-rekreacyjnego Domu Dziecka w Marwicy	2008	200 000,00	200 000,00	środki UE	170 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	30 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	200 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10	Poprawa świadczenie usług poprzez zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu drogą radiową	2008-2009	2 500 000,00	2 500 000,00	środki UE	425 000,00	1 700 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	75 000,00	300 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	500 000,00	2 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11	Zakup sprzętu i aparatury medycznej dla oddziału rehabilitacji kardiologicznej dla Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Pasłęku	2009	200 000,00	200 000,00	środki UE	0,00	170 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	0,00	30 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	0,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12	Modernizacja Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Pasłęku	2010	400 000,00	400 000,00	środki UE	0,00	0,00	340 000,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	0,00	0,00	60 000,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	0,00	0,00	400 000,00	0,00	0,00	0,00
13	Remont i przystosowanie do wymogów ustawowych Bloku operacyjnego Szpitala w Pasłęku	2009	500 000,00	500 000,00	środki UE	0,00	425 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	0,00	75 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	0,00	500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	Zakup sprzętu medycznego na Blok operacyjny Szpitala w Pasłęku - lampa operacyjna, loperoskop, sterylizator	2010	400 000,00	400 000,00	środki UE	0,00	0,00	340 000,00	0,00	0,00	0,00
					środki jst	0,00	0,00	60 000,00	0,00	0,00	0,00
					inne środki						
					OGÓLEM	0,00	0,00	400 000,00	0,00	0,00	0,00
Ogółem		2007-2013	66 748 000,00		środki UE	2 202 700,00	10 355 650,00	11 568 450,00	13 891 000,00	14 393 500,00	2 000 000,00
					środki jst	421 300,00	2 181 350,00	2 538 550,00	3 279 000,00	3 416 500,00	500 000,00
					inne środki						
					OGÓLEM	2 624 000,00	12 537 000,00	14 107 000,00	17 170 000,00	17 810 000,00	2 500 000,00

* - udział powiatu elbląskiego w projekcie Samorządu Województwa Warmińsko - Mazurskiego w ramach RPO Warmia i Mazury 2007 - 2013 " Znakowanie turystyczne regionu Warmii i Mazur"

Harmonogram działań i zadań
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 - 2015

ZADANIA NIEINWESTYCYJNE STRATEGII ROZWOJU POWIATU ELBLĄSKIEGO NA LATA 2007 - 2015

Kolejność zadań	Nr zadania	NAZWA ZADANIA	Planowana realizacja zadań strategicznych rok/tys. zł									
			Ogółem wielkość nakładów [tys.zł]	Udział środków własnych [tys.zł]	2007 [tys.zł]	2008 [tys.zł]	2009 [tys.zł]	2010 [tys.zł]	2011 [tys.zł]	2012 [tys.zł]	2013 [tys.zł]	
CEL PRIORYTETOWY 1 - ROZWÓJ ROLNICTWA I OBSZARÓW WIEJSKICH												
	1.1.	Tworzenie możliwości przekwalifikowań rolników (wdrażanie informacji)										
	1.2.	Promocja przepisów prawa i dobrych przykładów tworzenia i organizacji grup producentów										
	1.3.	Tworzenie możliwości powstawania miejsc pracy na wsi poprzez rozwój infrastruktury i korzystnego klimatu dla inwestorów										
	1.4.	Współpraca z zagranicą w zakresie wymiany doświadczeń między rolnikami										
	1.5.	Poprawa jakości produktów rolno-spożywczych: działania na rzecz wdrażania systemów jakości w produkcji rolnej i przetwórstwie										
	1.6.	Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy i rozwój innowacyjnych form kształcenia ustawicznego										
	1.7.	Działania na rzecz zmiany mentalności producentów rolnych										
	1.8.	Tworzenie korzystnych warunków do powstawania gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych										
	1.9.	Propagowanie kierunków produkcji zgodnych z warunkami przyrodniczymi i ochrony środowiska										
	1.10.	Planowanie i organizowanie zalesień gruntów przeznaczonych do zalesienia										
	1.11.	Edukacja społeczeństwa w zakresie racjonalnej gospodarki zasobami naturalnymi i ochrony krajobrazu wiejskiego										
	1.12.	Egzekucja prawa z zakresu ochrony środowiska i ochrony krajobrazu										
	1.13.	Podnoszenie estetyki krajobrazu wsi i przestrzeni wiejskiej (np. zadrzewienia śródpolne i zakrzaczenia, parki wiejskie, arboretum)										
	1.14.	Wykorzystywanie unormowań prawnych umożliwiających reaktywowanie spótek wodnych i tworzenie nowych podmiotów na rzecz konserwacji i modernizacji urządzeń melioracyjnych szczegółowych										
	1.15.	Edukacja rolników w zakresie prawidłowego utrzymania rowów szczegółowych										
	1.16.	Egzekucja obowiązku utrzymania i konserwacji urządzeń melioracji wodnych szczegółowych										
CEL PRIORYTETOWY 2 - RACJONALNIE ZAGOSPODAROWANY POTENCJAŁ GOSPODARCZY I LUDZKI												
	2.1.	Organizacja szkoleń z zakresu rozwoju przedsiębiorczości										
	2.2.	Stworzenie systemu promocji gmin i powiatu elbląskiego oraz warunków inwestowania										
	2.3.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie MŚP										
	2.4.	Opracowanie katalogu ofert inwestycyjnych gmin i powiatu elbląskiego z warunkami inwestowania										
	2.5.	Opracowanie materiałów promocyjnych										
	2.6.	Promocja w prasie lokalnej i biuletynie powiatowym lokalnych liderów										
	2.7.	Wyróżnianie aktywnych liderów										

Harmonogram działań i zadań
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 - 20015

CEL PRIORYTETOWY 3 - OPTYMALNIE WYKORZYSTANE ZASOBY I WALORY TURYSTYCZNE										
3.1.	Wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz rozbudowy zaplecza sportu i rekreacji na obszarze powiatu									
3.2.	Koordinacja tworzenia szlaków turystycznych, w tym dydaktycznych na obszarze powiatu									
3.3.	Opracowanie pakietów produktów turystycznych związanych z Kanałem Elbląskim, Jeziorem Drużno, Zalewem Wiślany, drogami wodnymi, Parkiem Krajobrazowym Wysoczyzna Elbląska, Obszarami Chronionego Krajobrazu,									
3.4.	Opracowywanie materiałów promocyjnych									
3.5.	Podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się turystyką, rekreacją, kulturą i sportem									
3.6.	Tworzenie wizerunku „czytelnej gminy, powiatu”									
3.7.	Promowanie lokalnych produktów markowych (leszcza, rzemiosła, zwyczajów, dziedzictwa kulinarnego, depresji terenowej)									
3.8.	Promocja skierowana do turystów (imprezy itp..)									
3.9.	Opracowanie kompleksowej informacji o ośrodkach wypoczynkowych i konferencyjno -szkoleniowych w powiecie i ich rozpowszechnianie (np.: Internet)									
3.10.	Uczestnictwo w targach turystycznych									
3.11.	Organizacja konkursów promujących estetykę i dobre przykłady									
3.12.	Szkolenia dla potencjalnych gospodarstw agroturystycznych łącznie z promocją dobrych przykładów									
3.13.	Pomoc w organizowaniu się gospodarstw w stowarzyszenia									
3.14.	Aktywizacja i pomoc finansowo-organizacyjna w organizacji imprez sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych, turystycznych i proekologicznych									
CEL PRIORYTETOWY 4 - ROZWIĘTA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA										
4.1.	Edukacja ekologiczna i egzekucja obowiązujących przepisów prawnych dotyczących ochrony przyrody i środowiska									
4.2.	Wdrożenie systemu segregacji odpadów stałych									
4.3.	Wspieranie utrzymania, rozbudowy i budowy urządzeń osłony przeciwpowodziowej i melioracji									
4.4.	Wspieranie utrzymania lokalnej linii kolejowej (Elbląg – Tolkmicko –Braniewo)									
4.5.	Wspieranie uruchomienia przeprawy promowej Tolkmicko – Krynica Morska wraz z infrastrukturą komunalną w portach i zakupem promu									
4.6.	Zagospodarowanie turystyczne Kanału Elbląskiego wraz z budową infrastruktury towarzyszącej: ujęcie w planach zagospodarowania przestrzennego gmin infrastruktury towarzyszącej przy Kanał									
4.7.	Wdrażanie proekologicznych systemów zagospodarowania gnojowicy									
4.8.	Opracowanie koncepcji systemowego zagospodarowania odpadów stałych									
4.9.	Wdrażanie odnawialnych, niekonwencjonalnych źródeł energii									
CEL PRIORYTETOWY 5 - SPRAWNIE FUNKCJONUJĄCA INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I SPOŁECZENSTWA INFORMACYJNEGO										
5.1.	Stworzenie systemu grantów na realizację zadań z zakresu sportu, kultury, turystyki i oświaty									
5.2.	Organizacja różnych form doskonalenia kadry pedagogicznej									
5.3.	Doposażenie bibliotek szkolnych w woluminy i nośniki elektroniczne									
5.4.	Organizacja wymiany zagranicznej w ramach kształcenia uczniów i nauczycieli									
5.5.	Współpraca z firmami przy organizacji praktycznej nauki zawodu									

Harmonogram działań i zadań
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 - 20015

5.6.	Prowadzenie kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje i kształcenie ustawiczne dorosłych																			
5.7.	Zwiększenie zajęć dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, np. terapia dyslektyków na terenie PPP - Pasłek																			
5.8.	Zwiększenie ilości imprez kulturalno-integracyjnych dla środowiska																			
5.9.	Tworzenie świetlic środowiskowych, klubów dla młodzieży i dzieci																			
5.10.	Utrzymanie szpitala w Pasleku z liczbą łóżek wg wskaźnika obowiązującego na 10 tys. mieszkańców: remonty; zakupy inwestycyjne aparatury i sprzętu medycznego;																			
5.11.	Bieżące doskonalenie kadry pedagogicznej z zakresu zjawisk i walki z patologiami																			
5.12.	Zwiększenie liczby spotkań z rodzicami, dziećmi i młodzieżą poświęconych zjawiskom patologii społecznej oraz profilaktyki prozdrowotnej																			
5.13.	Wzmocnienie opieki i pomocy psychologiczno-pedagogicznej nad rodziną																			
5.14.	Likwidacja barier funkcjonalnych w szkołach, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i innych placówkach oświatowych																			
5.15.	Organizowanie przedmiotowych kół zainteresowań																			
5.16.	Organizowanie dodatkowych zajęć rekreacyjno-sportowych																			
5.17.	Organizowanie zajęć integracyjnych ze środowiskiem (popołudniowe)																			
5.18.	Uruchomienie kierunków kształcenia dających szansę na dalsze kształcenie i samozatrudnienie																			
5.19.	Monitoring rynku pracy																			
5.20.	Pozyskanie większej liczby lekarzy i lekarzy stomatologów w podstawowej opiece zdrowotnej																			
5.21.	Szkolenia specjalizacyjne kadry medycznej																			
5.22.	Rozszerzenie profilaktyki próchnicy, wad postawy, kształtowanie prawidłowych nawyków higienicznych,																			
5.23.	Wspieranie działań SP ZOZ w zakresie zwiększenia ilości poradni specjalistycznych																			
5.24.	Realizowanie programów edukacji prozdrowotnej; współpraca z kościołami, fundacjami, NGO;																			
5.25.	Pełna realizacja Narodowego Programu Ochrony Zdrowia w zakresie profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia																			
5.26.	Promowanie wzajemnej pomocy sąsiedzkiej																			
5.27.	Doposażenie służb bezpieczeństwa publicznego (policji, straży pożarnej)																			
5.28.	Wdrożenie ustawy o gotowości cywilnej w cywilnym zarządzaniu kryzysowym																			
5.29.	Propagowanie zdrowego stylu życia wolnego od alkoholu i narkotyków																			
5.30.	Zwiększenie dostępności do psychologów i pedagogów																			
5.31.	Edukacja prorodzinna																			
5.32.	Rozszerzanie zakresu usług świadczonych przez biblioteki powiatowe																			
5.33.	Uatrakcyjnianie ofert kulturalnych																			
5.34.	Partycypacja w kosztach związanych z likwidacją barier funkcjonalnych i fizycznych osób niepełnosprawnych, w tym: barier architektonicznych i urbanistycznych, barier w komunikowaniu się																			
5.35.	Uruchomienie Warsztatów Terapii Zajęciowej, świetlic środowiskowych																			
5.36.	Prowadzenie działalności szkoleniowej kadry pomocy społecznej																			

Zakończenie

1. Priorytety rozwojowe

Priorytetem Strategii Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 – 2015 jest:

- q **Zapewnienie trwałych miejsc pracy poprzez:**
 - pobudzanie przedsiębiorczości,
 - rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
 - wdrażanie systemów jakościowych, innowacyjnych i nowych technologii w MŚP;
- q **Edukacja i doskonalenie zasobów ludzkich polegające na:**
 - wyrównywaniu szans edukacyjnych mieszkańców terenów wiejskich,
 - rozwijanie form szkolenia bezrobotnych;
- q **Przebudowa i budowa dróg i infrastruktury transportowej;**
- q **Aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich i rozwój rolnictwa;**
- q **Rozwój turystyki – wykorzystanie zasobów i walorów;**
- q **Współdziałanie na rzecz rozwoju infrastruktury technicznej;**
- q **Aktywizacja działań prozdrowotnych;**
- q **Zapobieganie patologiom społecznym;**
- q **Ochrona środowiska (ograniczenie zanieczyszczeń środowiska).**

Zgodnie z zapisami Harmonogramu działań i zadań **priorytetowe inwestycje** powiatu obejmują:

- q przebudowę i odnowę **30,555 km** dróg powiatowych na łączną wartość **29.130 tys. zł**, w tym **80%** środków ma pochodzić z dotacji Unii Europejskiej;
- q adaptacja obiektu przy ul. Zwycięstwa 26 w Pasłęku na potrzeby Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Pasłęku;
- q modernizacji obiektów sportowych przy Zespołach Szkół;
- q termomodernizacji obiektów komunalnych powiatu;

Ponadto działania powiatu skupią się na:

- q doposażeniu bazy dydaktycznej szkół oraz warsztatów do praktycznej nauki zawodu w szkołach ponadgimnazjalnych;
- q wspieraniu powstawania **miejsc pracy na wsi**;
- q podnoszeniu **wiedzy** ogólnej i specjalistycznej rolników i ich **przekwalifikowań**;
- q organizowaniu zalesień gruntów wyłączanych z produkcji;
- q tworzeniu korzystnego klimatu do rozwoju **przedsiębiorczości**, w tym działań na rzecz wdrażania **systemów jakości**, klastrów itp.;
- q wspieraniu inicjatyw na rzecz tworzenia:
 - punktów **informacji turystycznej**,
 - czytelnego wizerunku powiatu,
 - pakietów produktów turystycznych związanych z Kanałem Elbląskim, Jeziorem Drużno, Zalewem Wiślanym, drogami wodnymi, Parkiem Krajobrazowym Wysoczyzny Elbląskiej, Obszarami Chronionego Krajobrazu.

2. Wnioski końcowe

Realizacja zadań strategicznych inwestycyjnych i tzw. „miękkich” wymaga:

- q Przeformułowania **budżetu powiatu** na zadaniowy.
- q Zwiększenia **szkoleń pracowników** Starostwa i jednostek organizacyjnych powiatu nt. instrumentów i narzędzi realizacji strategii, tj. pozyskiwania funduszy pozabudżetowych, przygotowywania wniosków aplikacyjnych i ich realizacji.
- q Tworzenia **lobbyingu** na rzecz realizacji zadań strategicznych, mających wpływ na rozwój powiatu.
- q Wzmocnienia **współpracy** z samorządami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami na rzecz realizacji zadań rozwojowych powiatu i regionu.
- q Tworzenia klimatu dla rozwoju MŚP.
- q Pomoc stypendialna dla młodzieży uzdolnionej.
- q Rozwinięcia **współpracy z zagranicą** i budowania partnerstwa na rzecz rozwoju lokalnego.

Realizacja Strategii wymaga **współdziałania i współpracy** samorządów, jednostek organizacyjnych i służb odpowiedzialnych za osiągnięcie wizji, celów, działań i zadań określonych w dokumencie strategicznym.

3. Monitoring, ocena strategii i tryb jej modyfikacji

Planowane do realizacji zadania inwestycyjne podlegać będą corocznej ocenie, zgodnie z cyklem budżetowania.

Zespoły Problemowe Strategii są **odpowiedzialne** za realizację zadań w poszczególnych obszarach problemowych strategii oraz dokonywanie **wskaźnikowych ocen** uzyskanych rezultatów i efektów zdefiniowanych w strategii. Głównymi wskaźnikami oceny realizacji celów strategicznych będą m.in.: poziom warunków życia, stopa bezrobocia i struktura zatrudnienia, nowe miejsca pracy, stopień konkurencyjności gospodarki, stan środowiska przyrodniczego, kondycja finansowa powiatu.

Działania i zadania, zwłaszcza inwestycyjne, służące realizacji celów strategicznych będą ulegały ewentualnym korektom w sytuacji konieczności dostosowywania do zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych oraz oczekiwań społeczności lokalnej i możliwości finansowych.

Co najmniej raz na cztery lata przewidziana jest aktualizacja strategii.

Uczestnicy warsztatów planowania strategicznego w powiecie elbląskim
Strategia Rozwoju Powiatu Elbląskiego na lata 2007 - 2015

**UCZESTNICY KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
W PROCESIE PLANOWANIA STRATEGICZNEGO
W POWIECIE ELBLĄSKIM**

L.p.	Imię i Nazwisko	Instytucja	Data		
			15.03. 2007	22.03. 2007	18.06. 2007
1.	<i>Borawska Barbara</i>	Starostwo Powiatowe w Elblągu	-	-	+
2.	<i>Brewka Teresa</i>	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pasłęku	+	+	-
3.	<i>Chabowski Sławomir</i>	Starostwo Powiatowe w Elblągu	-	-	+
4.	<i>Cierachowska Teresa</i>	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Pasłęku	+	-	-
5.	<i>Czenczak Józef</i>	Zespół Szkół Zawodowych w Pasłęku	+	+	+
6.	<i>Dębowski Donat</i>	Radny Powiatu w Elblągu	-	-	+
7.	<i>Domżański Tomasz</i>	Dom Pomocy Społecznej w Tolkmicku	+	+	+
8.	<i>Effenberg Gabriela</i>	Starostwo Powiatowe – moderator	+	+	+
9.	<i>Jezierski Sławomir</i>	Starosta Elbląski	+	+	+
10.	<i>Kamińska Urszula</i>	Starostwo Powiatowe w Elblągu - Naczelnik Wydziału Organizacyjnego	+	-	+
11.	<i>Kaszczyc Ryszard</i>	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kamionku Wielkim	+	+	+
12.	<i>Kolakowska Anna</i>	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu	+	+	+
13.	<i>Kowalska – Mikołajewska Renata</i>	Dom Pomocy Społecznej w Rangórach	-	-	+
14.	<i>Krawczyżyn Oksana</i>	Starostwo Powiatowe w Elblągu	+	-	-
15.	<i>Kubicki Piotr</i>	Starostwo Powiatowe w Elblągu - Naczelnik Wydziału Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości	+	+	+
16.	<i>Łukaszuk Marian</i>	Zarząd Dróg Powiatowych	+	+	+
17.	<i>Marcinkowski Tomasz</i>	Radny Powiatu w Elblągu	+	+	+
18.	<i>Matuszczak Marian</i>	Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku	+	+	-
19.	<i>Mazurkiewicz Edwarda</i>	Skarbnik Powiatu w Elblągu	+	+	-
20.	<i>Murdzia Marek</i>	Starostwo Powiatowe w Elblągu	+	-	+
21.	<i>Naspińska Joanna Bożena</i>	Radna Powiatu w Elblągu	+	-	-
22.	<i>Pańczuk Stanisława</i>	Starostwo Powiatowe w Elblągu – moderator	+	+	+
23.	<i>Pietrzak Krystyna</i>	Zespół Szkół w Gronowie Górnym	+	+	-
24.	<i>Ponczek Edward</i>	Starostwo Powiatowe w Elblągu	-	+	-
25.	<i>Przybylski Jerzy</i>	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Pasłęku	-	+	-
26.	<i>Pytlarczyk Agnieszka</i>	Dom Dziecka „Orle Gniazdo” w Marwicy	+	+	+
27.	<i>Romanowski Jerzy</i>	Radny Powiatu w Elblągu	+	-	-
28.	<i>Romanowski Maciej</i>	Wicestarosta Elbląski	+	+	+
29.	<i>Różańska Anna</i>	Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu	+	-	-
30.	<i>Rutkowski Zbigniew</i>	Radny Powiatu w Elblągu	+	-	+
31.	<i>Sadowska Grażyna</i>	Zespół Szkół w Pasłęku	+	-	-
32.	<i>Salata Halina</i>	Starostwo Powiatowe w Elblągu	-	+	+
33.	<i>Skalij Edward</i>	Zespół Szkół w Pasłęku	-	+	+
34.	<i>Słomski Stanisław</i>	Radny Powiatu w Elblągu	+	-	+
35.	<i>Sudoł Stanisław</i>	Radny Powiatu w Elblągu	+	+	+
36.	<i>Szymczuk Józef</i>	Radny Powiatu w Elblągu	-	-	+
37.	<i>Śnięcki Sławomir</i>	Radny Powiatu w Elblągu	+	-	-
38.	<i>Wiśniewska Janina</i>	Sekretarz Powiatu	+	-	-
39.	<i>Wroński Ryszard</i>	Radny Powiatu w Elblągu	+	-	-
40.	<i>Zagański Ryszard</i>	Przewodniczący Rady	-	-	+
41.	<i>Zajac Ryszard</i>	Radny Powiatu w Elblągu	+	-	-
42.	<i>Zawartczyńska Lucyna</i>	Zespół Szkół Ekonomicznych i Technicznych w Pasłęku	-	-	+

Elbląg, wrzesień 2007 rok.